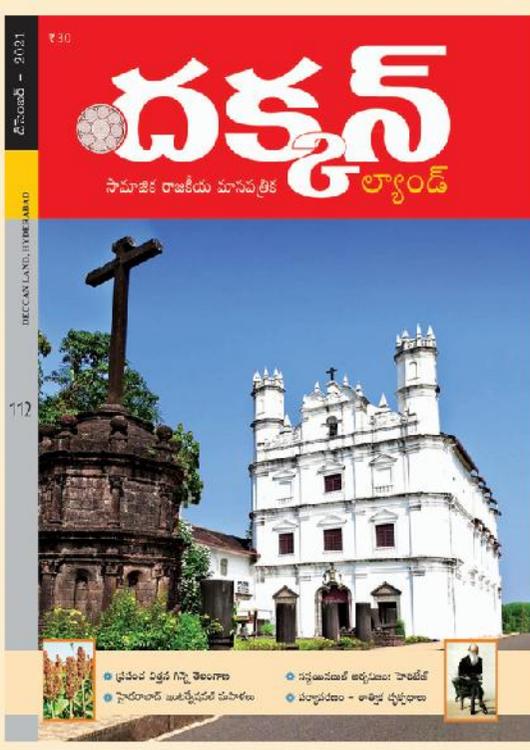
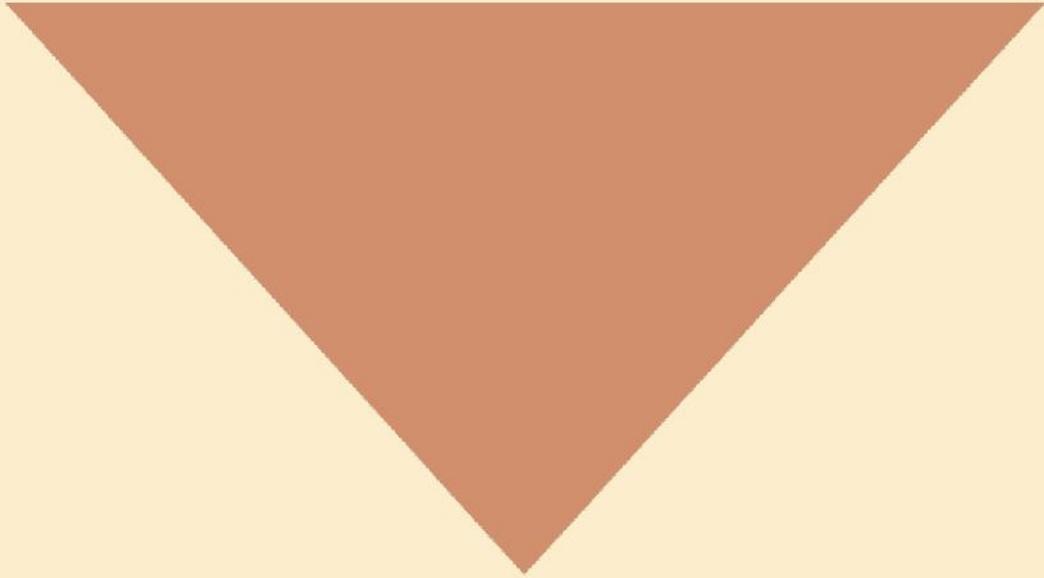

Deccan Deccan Land

December | DEC 2021

దక్కన్

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యాండ్

DECCAN LAND, HYDERABAD

112

- ప్రపంచ విత్తన గిన్నె తెలంగాణ
- హైదరాబాద్ ఇంటర్నేషనల్ మహిళలు

- సప్తయినబుల్ అర్చనిజం: హెరిటేజ్
- పర్యావరణం - తాత్విక దృక్పథాలు

చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ

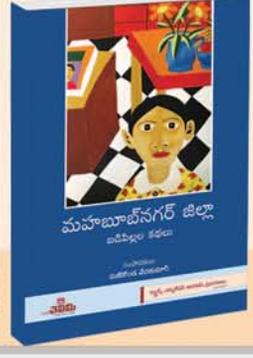
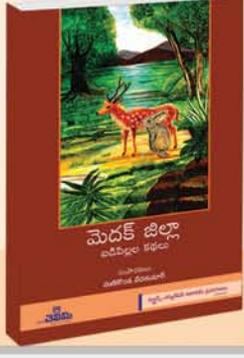
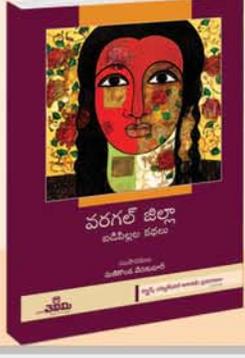
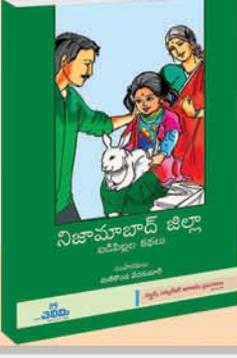
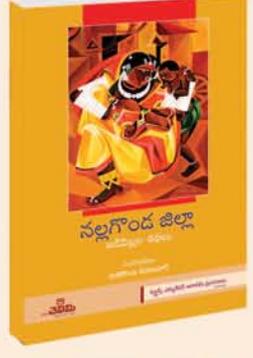
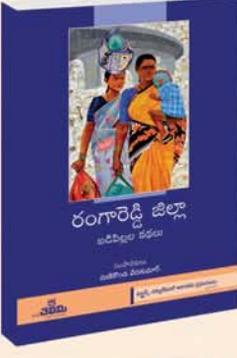
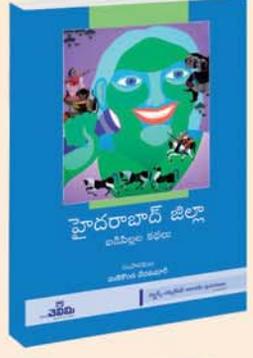
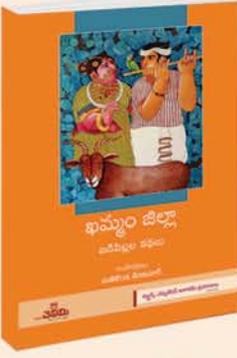
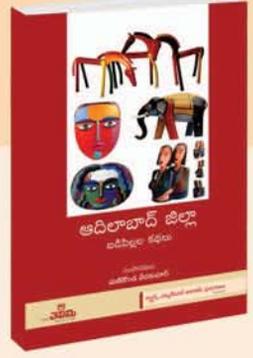
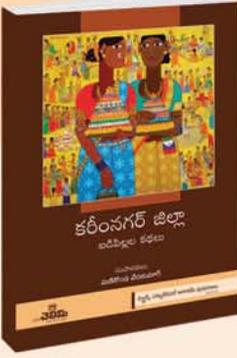
హైదరాబాద్ (Regd. 720/1982)

బాలచెలిమి

పిల్లల వికాస పత్రిక

తెలంగాణ బడి పిల్లల కథలు

పిల్లలకు అత్యంత ఆనందానిచ్చేది ఆట బొమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పాఠ్యపుస్తకాలు అందించే జ్ఞానానికి సమాంతరంగా మరెంతో లోకజ్ఞానాన్ని అందించేది బాల సాహిత్యమే. పుస్తకాలు పిల్లల ఆలోచనా నైపుణ్యాలను పెంచుతాయి. వారి ఊహలకు ప్రాణం పోస్తాయి. వారిలో సృజనాత్మకతను పెంచుతాయి. చరిత్ర, సంస్కృతి, కళలు, సైన్స్, మానవ స్వభావాలు, జంతు స్వభావాలు, ఆరోగ్య సంబంధిత అంశాలు - ఒకటేమిటి ప్రాథమిక విజ్ఞానఖని బాలసాహిత్యం. పిల్లలలో నైతికతను, ఆధ్యాత్మికతను, సక్రమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెడుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను బాల సాహిత్యమే నెరవేర్చగలదు. ఇవి అచ్చంగా మన పిల్లలు రాసిన కథలు, స్వచ్ఛమైన కథలు. 'చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ' తెలంగాణలోని ఉమ్మడి 10 జిల్లాల "బడి పిల్లల కథలు" సంకలనాలుగా అందమైన బొమ్మలతో వెలువరించింది.

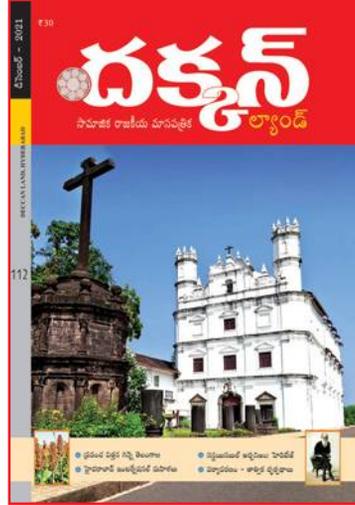
10 పుస్తకాల సెట్ ధర రూ.330 • తగ్గింపు ధర రూ. 300

ప్రతులకు

అన్ని ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలు.
మరియు
'భూపతి సడన్' 3-6-716,
స్ట్రీట్ నెం.12,
హిమాయత్ నగర్,
హైదరాబాద్-500029
ఫోన్ : 9030 6262 88
email: edit.cbhelimi@gmail.com
website : www.balachelimi.com

చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ ప్రచురించిన ఇతర పుస్తకాలు

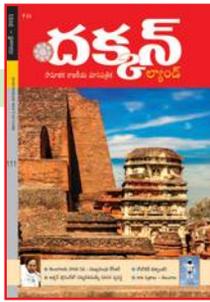

చర్చలు - కేథడ్రల్లు

పాత గోవాలోని 7 చర్చులను యునెస్కో చారిత్రాత్మక ప్రదేశాలుగా 1986లో గుర్తించింది. ఎందుకంటే ఇవి ఆసియాలోని సువాల్తీకరణను వివరిస్తాయి. మానేరిస్ట్, మాన్యులైన్, బరోక్ కళల వ్యాప్తిలో ప్రభావవంతమైనవి. పాత గోవా యొక్క ప్రకృతి దృశ్యాన్ని చుట్టుముట్టే అనేక చర్చులు మరియు కాన్వెంట్లు యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాలుగా ప్రకటించబడ్డాయి. వీటిలో చాలా స్మారక బహుళాలు యునెస్కోచే గుర్తించబడ్డాయి. 1730లో ఆసియాలోని తమ ఆక్రమిత ప్రాంతాలకు ఈ నగరాన్ని రాజధానిగా నియమించిన పోర్చుగీసు వారిచే స్వాభీనం చేసుకున్న తరువాత ఎల్లా గ్రామం గోవా (ప్రస్తుత పాత గోవా)గా అభివృద్ధి చెందింది. అనేక రాజ, ప్రజా, లౌకిక భవనాలు నిర్మించబడ్డాయి. ఫ్రాన్సిస్కాన్లు, కార్మెల్లిట్లు, అగస్టినియన్లు, డొమినికన్లు, జెస్యూట్లు, థియేటిన్స్ వంటి యూరోపియన్ మతపరమైన ఆర్డర్ల రాకను అనుసరించి అనేక విలాసవంతమైన, అద్భుతమైన ప్రార్థనా మందిరాలు, చర్చులు, కాన్వెంట్లు, కేథడ్రల్లు ఉన్నాయి.

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
 Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com

పర్యావరణం - సుస్థిర సమాజం

సుస్థిరతలేని సమాజాలు పర్యావరణానికి, మానవాళి ఆరోగ్యానికి ప్రతికూలంగా పనిచేస్తాయి. అందువల్ల సమాజాలు సుస్థిరంగా ఉండాలని రచయిత డా॥ ఆర్. సీతారామారావు 'ఆవరణ వ్యవస్థలు - మానవ వ్యవస్థలు - పరస్పర సంబంధాలు' వ్యాసంలో పర్యావరణం గురించి చాలా చక్కగా విశ్లేషించారు. పర్యావరణ వ్యవస్థలు కొన్ని రకాల మార్పులకు గురవుతూ ఉంటాయంటారు. ఈ మార్పులు జన సంఖ్యాగతి శీలత, పరోప్పుద్ధి, పరిణామాల ద్వారా సంభవిస్తుంటాయంటారు. పర్యావరణ వ్యవస్థ ప్రాథమికంగా శక్తి ప్రవాహం మీద ఆధారపడి పనిచేస్తుంది. ఈ శక్తి ప్రవాహానికి మూలం సూర్యరశ్మి లేదా సూర్యకాంతి. ఆవరణ వ్యవస్థలోని వనరులు రెండు విధాలుగా అంటే పదార్థ వనరులు గాను, శక్తి వనరులుగాను ఉంటాయని, పదార్థవనరులు నిర్ణీత, జీవ వనరులుగా ఉంటాయని విశ్లేషించారు. నిర్ణీత వనరులు పునరుత్పత్తి చెందలేని ఖనిజాలుగా, పునరుత్పత్తి చెందగల గాలి, నీరు, నేలగా ఉండవచ్చు అని తన అభిప్రాయాన్ని తెలియజేశారు. జీవ వనరులు భౌమ వ్యవస్థలుగా అంటే ఎడారులు, పచ్చిక బయళ్ళు, అడవులు మరియు బల వ్యవస్థలు, సముద్రాలు, సరస్సులు, ప్రవాహాలు, చిత్తడి నేలలుగా ఉంటాయని తెలియజేశారు. పర్యావరణం మీద చాలా చక్కటి వ్యాసాన్ని అందించిన దక్కన్ ల్యాండ్ పత్రికకు, రచయితకు ధన్యవాదాలు.

- ఆర్. రేవతి, భద్రాద్రి కొత్తగూడెం

రోబోటిక్ టెక్నాలజీ!

రచయిత పుట్టా పెద్ద ఓబులేసు నవంబర్ మాసంలో అందించిన 'మనిషిని పోలిన మరచనిషితో కరచాలనం ఎట్ రోబోటిక్ టెక్నాలజీ' వ్యాసంలో రోబోటిక్ టెక్నాలజీ గురించి చాలా ఇన్ఫర్మేషన్ అందించారు. రోబోటిక్స్ పరిణామక్రమం, రోబోటిక్స్ విధి - నిర్వహణ నియమాలు, రోబోట్లు - వాటి లక్షణాలు, రోబోట్లు - వాటిలోని భాగాలు గురించి చాలా చక్కటి విశ్లేషణతో వ్యాసం అందించారు. రోబోటిక్ ముంజేతులు, వాటి పునఃస్థాపిత గురించి,

రోబోటిక్ చోదకాలు, సెన్సార్లు, రిమోట్ కంట్రోల్, ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్, హైబ్రిడ్ రోబోటిక్ ప్రోగ్రాములు గురించి క్లుప్తంగా వివరించారు. రోబోటు మానవాళికి ఎలాంటి హాని కల్గిస్తాయి, వాటికి ఉండే శక్తి గురించి తెలిపిన రచయితకు కృతజ్ఞతలు.

- చింతం మునీశ్వర్, హైదరాబాద్

ప్రకృతివరణం

'బీగల్ యాత్ర లక్ష్యాలు!' వ్యాసంలో రచయిత డా॥ లచ్చయ్య దార్విన్ ఆలోచనల్ని, సిద్ధాంతాల్ని తార్కిక దృష్టితో భావి తరాలకు తెలియ జేశారు. ప్రకృతి ఔత్సాహికుడైన దార్విన్ తో బయలు దేరిన బీగల్ దార్విన్ పరిణామ సిద్ధాంతానికి బాటలు వేసిన పరిస్థితులను చాలా విశదీకరించి తెలియజేశారు. వేలాది సంవత్సరాలుగా మానవుడి ఆలోచనను తొలుస్తున్న జీవం పుట్టుక, జీవుల పరిణామాలు జరిగిన తీరుపై ఓ సమగ్ర సమాచారాన్ని, హేతుబద్ధ శిలాజాల సేకరణను, సంధించే ప్రశ్నలకు దార్విన్ సిద్ధాంతాల ద్వారా సమగ్రమైన సమాధానం దొరికింది అంటారు లచ్చయ్య సార్.

- యం.శిరీష, కర్నూలు

ఇన్ఫర్మేషన్ గల వ్యాసాలు

సిద్ధపు వరకవి - డా॥ బి.వి.ఎన్.స్వామి, విందులు, విలాసాల 'జల్నాఫుర్' ఇరాం మంజిల్ - పరవస్తు లోకేశ్వర్, కన్నూరి తొండయచోడుని పానగల్లు శాసనం (క్రీ.శ.1091) - ఈమని శివనాగిరెడ్డి స్థపతి, నదీ జలాల పరిరక్షణ అందరి బాధ్యత - ఎసికె. శ్రీహరి, రాతిచిత్రాలు - తెలంగాణ : డా. బండి మురళీధర్ రెడ్డి, అర్చన్ ప్లానింగ్ తో సమ్మిళితమయ్యే పరిసర వ్యవస్థ - డాక్టర్ సంఘమిత్ర బసు, ప్రాచీన విశ్వవిద్యాలయం నలందా మహావిహార - సువేగా, తెలంగాణకు హరిత నిధి - కట్టా ప్రభాకర్, ఓజారిలు, డోక్రా శిల్పకళ ఒక పరిశీలన - నాగజాను సూరేపల్లి, కొలిపాక తీర్థం చారిత్రక భాగ్యనగరమా, శాపగ్రస్త పురమా? - శ్రీరామోజు హరగోపాల్, తీర్పుల్లో మొదటి ఉర్దూ కవిత - మంగా రాజేందర్, సిరిధాన్యాతతో సంపూర్ణ ఆరోగ్యం - డాక్టర్ ఖాదర్ వలి ఇలా ప్రతి ఒక్కరికి ఏదైనా ఒకటి అనేలా వ్యాసాలు అందిస్తున్న దక్కన్ ల్యాండ్ యాజమాన్యానికి ధన్యవాదాలు. - డి. సునీల్, మెదక్

పరిశోధకులకు శుభవార్త దక్కన్ ల్యాండ్ కు ISSN ఆమోదం

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) ఆమోదం పొందినదని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, ఔత్సాహిక, పరిశోధకులు తమ పరిశోధనాత్మక, విశ్లేషణాత్మక రచనలను ప్రచురింప జేసి వినియోగించుకోవడం ద్వారా ప్రాచుర్యం చేసుకోవడానికి ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగపరుచుకోవాలని కోరుతున్నాం.

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన చిరునామా :
 "చంద్రం" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
 Hyderabad - 500 029 Telangana.
 సంప్రదించవల్సిన ఆఫీస్ ఫోన్ : 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com
 website: www.deccanland.com - ఎడిటర్

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపుటి: 10 సంచిక: 4 పేజీలు: 60

డిసెంబర్ - 2021

సంపాదకులు
మణికోండ వేదకుమార్

9848044713
editordeccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

కట్టా ప్రభాకర్

సర్క్యులేషన్

హెచ్. మోహన్లాల్

వాణిజ్య ప్రకటనలు

సయ్యద్ ఖైజర్ భాష

9030626288

ఫోటోగ్రాఫర్

టి.స్వామి

8374995555

కవరీపేజీ

చర్చిలు - కేథడ్రల్లు

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

అజమాబాద్, హైదరాబాద్-500 020.

కార్యాలయ చిరునామా

TELANGANA
RESOURCE CENTRE

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12,
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029

TELANGANA

Mobile: 9030626288

Fax: 040-27635644

E-mail: desk.deccan@gmail.com

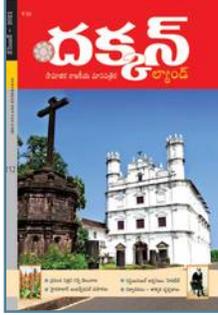
website : www.deccanland.com

కృతజ్ఞతలు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రికకు

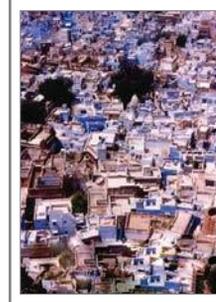
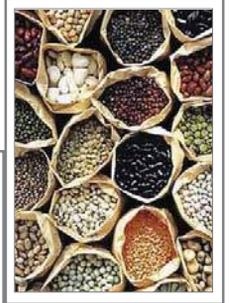
సలహాలు, సూచనలు అందించిన

వివిధ రంగాల నిపుణులకు మా కృతజ్ఞతలు.

లోపలి పేజిల్లో...

ప్రపంచ విత్తన గిన్నె
తెలంగాణ
ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్

సస్యనిసబుల్
అర్చనీజం -
హెరిటేజ్
మేనేజ్మెంట్

వేంకటరాజన్న అవధాని	ప్రమాద అవధాని	6
వ్యవసాయ విధానాలు	(ఎడిటోరియల్).....	ఎం. వేదకుమార్ 7
హైదరాబాద్-ఇంటర్నేషనల్ మహిళలు	సంగీతాద్రి శ్రీనివాస్	9
సాంకేతికత విజ్ఞానం ద్వారా జలపునరుద్ధరణ	దక్కన్ న్యూస్	12
పోరాటం పురిటిగడ్డ 'ధూల్పేట్'	పరవన్న లోకేశ్వర్	13
గోవాలోని చర్చిలు - కేథడ్రల్లు	సువేగా	15
ప్రతి బిడ్డ కోసం యూనిసిఫ్	కె. హరి మధుసూధన రావు	18
కాకతీయ హరిహరుని ఇటికాల శాసనం	ఈమని శివనాగిరెడ్డి	19
న్యూమిస్మాటిక్ సాసెటి ఇండియా వార్షికోత్సవం	ఎం. వీరందర్	21
సస్యనిసబుల్ అర్చనీజం - హెరిటేజ్ మేనేజ్ మెంట్	ప్రొ. కేటీ రవీంద్రన్	24
ప్రపంచ విత్తన గిన్నె తెలంగాణ	కట్టా ప్రభాకర్	27
ఉపాధి కోల్పోతున్న వర్తంసులు	సువేగా	35
పర్యావరణం-శాస్త్రం - నైతిక-తాత్విక దృక్పథాలు	డా. ఆర్. సీతారామారావు	38
సికింద్రాబాద్ : గత చరిత్ర - వర్తమాన వైభవం	దక్కన్ న్యూస్	41
తెలంగాణ శాసనాల పరిష్కరణ-ఒక పరిశీలన	డా. దామరాజుసూర్యకుమార్	43
సృజన చేస్తున్న న్యాయమూర్తులు.. న్యాయవాదులు	మంగారి రాజేందర్ (జింబో)	46
మూసీని మురికి కాలువనేమో అనుకున్నా	దక్కన్ న్యూస్	49
కొలిపాక తీర్థం భాగ్యనగరమా, శాపగ్రస్త పురమా?	శ్రీరామోజు హరగోపాల్	50
ఊహ ప్రతిపాదనలు లేకుండానే సిద్ధాంత ఆవిష్కరణ!	డా. లచ్చయ్య గాండ్ల	52
ప్రకృతి వైపు మరలండి	డా. ఖాదర్ వలి	56
పుస్తక సమీక్ష	బాలచెలిమి	58

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చపుతున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను పర్యావరణ, వారసత్వ సంపద, జీవవైవిధ్య అభిప్రాయ వేదికగా, రాజకీయార్థిక, సామాజిక విశ్లేషణావేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పాఠకుల్లో అవగాహన పెంపొందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

వేంకటరాజన్న అవధాని

అప్పటి నిజాం రాష్ట్రంలోని తెలంగాణ ప్రాంతం కరీంనగర్ జిల్లా మంథనిలో శ్రీ వేంకట అవధాని గారు తేది. 10.6.1909న శ్రీకృష్ణయ్య అవధాని, శ్రీమతి సీతమ్మ దంపతులకు జన్మించారు.

శ్రీ అవధాని గారు స్వాతంత్ర్య పోరాటపు ఉద్యమాలలో పాల్గొని, సత్యాగ్రహము చేసి నైజాం ప్రభుత్వము చేత అరెస్టుకాబడి, తమ జీవితంలో ఎంతో ధైర్యముగా ఎన్ని ఒడిదుడుకులు వచ్చినా లెక్కచేయక అన్ని ఉద్యమాలలో ముందుండి, అప్పటి స్టేట్ కాంగ్రెస్ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొని, తమ సర్వస్వాన్ని దేశం కొరకు సమర్పించడానికి సిద్ధపడి పోరాటం సాగించినారు.

1946లో అప్పటి ప్రభుత్వం వీరిని అరెస్టు చేసి 6 నెలలు కరీంనగర్ జిల్లా జైలులో బంధించింది.

శ్రీ వేంకట రాజన్న అవధాని గారు ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు, కవి, పండితులు బహు భాషా కోవిదులు, సంఘ సంస్కర్త. అధిపక్త (అడ్వకేట్) ఆయుర్వేద వైద్యులు. “వైద్యపర” బిరుదాంకితులు.

హైద్రాబాద్ లో వకాలత్ చదవడానికి నివాసముంటున్న సమయంలో శ్రీ కాళోజి నారాయణరావు, శ్రీ వెల్దుర్తి మాణిక్యరావు గారులతో కలిసి ఆనాటి పరిస్థితులపై చర్చించుకొనేవారు. వారు ముగ్గురు “తెలంగాణా వైతాళిక సమితి” పేరుతో ప్రసిద్ధులు.

కొంతకాలం వీరు శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డిగారి సంపాదకత్వంలో వెలువడిన అప్పటి “గోలకొండ పత్రిక”కు ఉప సంపాదకులుగా పని చేసినారు. తెలంగాణాలో కవులే లేరని, వీరికి కవిత్వమే రాదన్న ఒక అపవాదను సవాలుగా తీసుకొని ప్రతాపరెడ్డిగారు వెలువరించిన “గోలకొండ కవుల సంఘిక”లో శ్రీ అవధానిగారి కవిత “మంథెనద్విజలు” అను శీర్షికతో ప్రచురింపబడుట అత్యంత విశేషం. శ్రీ అవధాని గారు శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డి గారికి సన్నిహితులు, సమకాలీకులు. ప్రతాపరెడ్డి గారు వ్రాసిన “హిందువుల పండుగలు” అనే ఉద్గ్రంథానికి శ్రీ వేంకట రాజన్న అవధాని గారు ‘పీఠిక’ వ్రాసినారు. ఈ పుస్తకం ఇటీవలనే పునరుద్ధరించబడినది.

ఆనాటి “ఆంధ్రమహాసభ” కార్యకలాపాల్లో కరీంనగర్ జిల్లా కేంద్రంలో చాలా చురుకుగా పాల్గొని దానికి సారథ్యం వహించి, ఎంతోమంది యువకులను తమ వాగ్దాటితో ఉద్యమంవైపు ఆకర్షింపజేసి చైతన్యవంతులను చేసిన ఘనత శ్రీ అవధానిగారిదే. అందుకేకావచ్చు అప్పటి మన భారత ప్రధాని శ్రీ పి.వి. నరసింహారావు గారు మంథని ప్రసక్తి వచ్చినపుడు తరచు “There were times when we used to derive inspiration from shri Avadhani garu” అని అంటుండేవారు.

ఓసారి శ్రీ పి.వి. గారు మంథనికి భారత ప్రభుత్వం విదేశాంగ శాఖామాత్యుల హోదాలో విచ్చేసినపుడు స్వయంగా శ్రీ అవధానిగారి ఇంటికి వెళ్ళి వారి యోగ క్షేమాలు అడిగి తెలుసుకొన్నపుడు వారు అన్న మాటలు “Mr. Avadhani, I have only friends like you, I have no followers and group”.

1945-46 సంవత్సరంలో అవధానిగారు కరీంనగర్ లో తమ న్యాయవాద వృత్తి కొనసాగించుచున్న సమయంలో ఒకనాటి రాత్రి రజాకర్ ముప్పురులు వీరి ఇంటిమీద దాడి జరిపినపుడు, మొత్తం వారి కుటుంబ సభ్యులంతా కలిసి ఎంతో ధైర్యసాహసాలతో ఆ దాడిని ఎదుర్కొన్నారు. అవధాని గారు గ్రంథాలయోద్యమ నిరూపకగా, సంఘసంస్కర్తగా అనేక సామాజిక కార్యక్రమాల్లో పాల్గొని జిల్లాలోని అన్ని ముఖ్యమైన సంఘటనలలో ముందుండి పని చేసినారు.

స్వాతంత్ర్యానంతరము శ్రీ అవధాని గారు అప్పటి ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర అనువాద సంఘములో అనధికార సభ్యులుగా 1967-70 కాలంలో పని చేసినారు. సంగ్రహాంధ్ర విజ్ఞాన కోశపు ఏడవ సంపుటములో శ్రీ అవధాని గారు వ్రాసిన వ్యాసము ద్వారా మంథని ప్రాచీన వైభవమును గూర్చిన అనేక చారిత్రక విషయాలు మనకు తెలియుచున్నవి.

“Census of India 1971, Andhra Pradesh special survey reports on selected towns Manthani” అనే ప్రభుత్వ సమాచార శాఖ తరపున ప్రచురింపబడిన గ్రంథంలో (8 వ పేజీ) నాటి గణాంక శాఖ డైరెక్టర్ శ్రీ వేదాంతం I.A.S. ఆఫీసర్ గారు, అవధాని గారి గురించి ఇలా వ్రాసారు.

“I visited the town twice before finalizing this monograph and I acknowledge with thanks the enlightened conversations I had with Shri Venkata Rajanna Avadhani, a scholar of inflectual emi nence an Advocate and freedom fighters” అని వ్రాస్తూ వారిని ఎంతగానో కొనియాడారు.

మరల వారే ఈ గ్రంథం యొక్క 164-165 పేజీలలో శ్రీ అవధాని గారు సాహిత్య, సాంఘిక రంగాలలో చేసిన సేవలను ఉల్లేఖిస్తూ

“In the year 1926, a Telugu Monthly manu script Magazine (viz) Namely, Prabodha Chandrika was started both in poetry and prose under the editor ship of Shri Avadhani, a local Scholar. The Editor himself a Scholar,

ఆనాటి “ఆంధ్రమహాసభ” కార్యకలాపాల్లో కరీంనగర్ జిల్లా కేంద్రంలో చాలా చురుకుగా పాల్గొని దానికి సారథ్యం వహించి, ఎంతోమంది యువకులను తమ వాగ్దాటితో ఉద్యమంవైపు ఆకర్షింపజేసి చైతన్యవంతులను చేసిన ఘనత శ్రీ అవధానిగారిదే.

(మిగతా 8వ పేజీలో)

వ్యవసాయ విధానాలు పర్యావరణ పరిరక్షణలో భాగం కావాలి

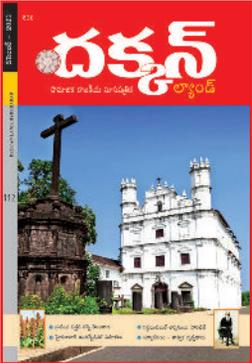
భూమి, ఆకాశం, నీరు, అగ్ని వాయువు మధ్య సమతుల్యత వుంటేనే పర్యావరణం క్షేమంగా వుంటుంది. జీవితావసరాలకంటే ఆధునిక జీవన విధానంలో వచ్చిన గుణాత్మక మార్పులు ప్రకృతి వనరులను విచ్చలవిడిగా వినియోగించుకోవడం వల్ల అనేక రుగ్మతలు చోటు చేసుకుంటున్నాయి. వివిధ ప్రకృతి వైపరీత్యాలు సంభవిస్తున్నాయి. పారిశ్రామిక, ఫార్మసీ, వ్యవసాయరంగాలలో అధికోత్పత్తి కోసం సాంకేతికజ్ఞాన వనరుల వినియోగమూ, అభివృద్ధిపేరిట జరిగే చర్యలూ తీవ్రమయ్యే కొద్దీ వాతావరణ భూతాప కారక ఉద్గారాలు, శబ్ద, వాయు, జల కాలుష్యాల పెరుగుదల పెరుగుతూ వస్తున్నది. ఈ మౌలిక వాస్తవాలను గుర్తిస్తూ 'వాతావరణ న్యాయం' అనే కొత్త భావన గురించి ఆలోచించాలి. వాతావరణ మార్పులను అదుపు చేయడం ఇవ్వాలి ముఖ్య కర్తవ్యం.

తెలంగాణ ఏర్పడిన తొలినాళ్ల నుంచీ తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పర్యావరణ పరిరక్షణకు అన్ని చర్యలూ తీసుకుంటుంది. హరితహారం, పట్టణ సుందరీకరణ, మూసీ ప్రక్షాళన, రవాణా సౌకర్యాల మెరుగుదల వంటివి ఎన్నో ఉన్నాయి. తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రవేశపెట్టిన కొత్త అగ్రికల్చరల్ పాలసీని ఈ నేపథ్యంలోంచే పరిశీలించాల్సి వుంది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం చేపట్టిన అనేక సాగునీటి ప్రాజెక్టుల వల్ల నీటివనరులు పెరిగాయి. మూడు పంటలకు సరిపడా నీరు లభ్యమవుతుంది. సంప్రదాయ వ్యవసాయంలో రైతులందరూ ఒకే పంట వేయడానికి అలవాటు పడ్డారు. అధికోత్పత్తి కోసం జలవినియోగం, ఎరువులు, పురుగుమందుల వినియోగం పెరిగాయి. దీనితో భూగర్భ వనరులలో కాలుష్యం పెరిగి వినియోగాంశాలు అస్తవ్యస్తం అవుతున్నాయి. ఈ క్రమంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పర్యావరణ పరిరక్షణ, రైతుల సమగ్రాభివృద్ధికి అవసరమైన నియంత్రిత పద్ధతితో నూతన వ్యవసాయ విధానాలకు ప్రణాళికలు రూపొందించింది. దీని ప్రకారం ఏ నేలలో, ఏ కాలంలో, ఏ పంటలు వేయాలో ప్రభుత్వమే సూచిస్తుంది. వ్యవసాయ శాఖ అధికారులు, వ్యవసాయ రంగనిపుణులు, పర్యావరణ శాస్త్రవేత్తలు రైతులకు అవగాహన కలిగించి చైతన్యం పెంచాలి.

ఒకే పంట వేసి నష్టపోకుండా మార్కెట్ డిమాండ్ను బట్టి పత్తి, వేరుశనగ, కంది పప్పు ధాన్యాలు, నువ్వులు, పొద్దు తిరుగుడు, జొన్నలు, రాగులు, సజ్జలు, కొర్రలు వంటి ప్రత్యామ్నాయ పంటలను వేసే దిశగా రైతులను నడిపించాలి. ఆరుతడి పంటలను ప్రోత్సహించాలి. ఈ పంటలకు సరైన గిట్టుబాటు ధరను చెల్లించి, సేకరించి, వీటి నిల్వల కోసం గోడౌన్లు ఏర్పాటు చేయాలి. కల్తీ విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగు మందుల విక్రయాన్ని అరికట్టాలి. సేంద్రియ ఎరువులు, క్రిమికీటకాల సహజ నిర్మూలనా చర్యలపై అవగాహన పెంచాలి. రైతుబంధు, రైతు వేదికవంటి పథకాల ద్వారా రైతుల సమగ్రాభివృద్ధికి తెలంగాణ ప్రభుత్వ కృషి అభినందనీయం.

రైతులు వివిధ వర్గాల ప్రజలు ఈ నూతన వ్యవసాయ విధానాల అమలులో సహకరించి పర్యావరణ పరిరక్షణకు వ్యవసాయ రంగ అభివృద్ధికి తోడ్పడి తెలంగాణ రైస్ బౌల్ ఆఫ్ ఇండియాగా తీర్చిదిద్దడంలో రైతాంగం ముందుండాలని ఆశిస్తూ...

వైకేఎస్.ఆర్.
(మణికోండ వేదకుమార్)
ఎడిటర్

(6వ పేజీ తరువాయి)

Advocate. Social worker and vaidya vara. Shri Venkata Rajanna Avadhani is also au thor of (1) Agni Shabda Mahatyam. (2) జన్మరహస్యం “He possesses very intimate knowledge of Art, literature, History and growth of Manthani Town” అని వీరి ప్రతిభా పాటవాలను గురించి ఎంతగానో ప్రశంసించారు.

వీరు సంఘ సంస్కర్తగా అనాదిగా వచ్చుచున్న కొన్ని సాంఘిక మూఢాచారాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాటము సలుపుటయేగాక 4 రోజుల “ఉపనయన” క్రతువును అనగా వడుగులను కుదించి ఒకరోజులో ముగించవచ్చని, తాము స్వయంగా తమ రెండవ కుమారుని ఉపనయనమును ఒకరోజులో నిర్వహించి ఈ ప్రాంతానికి మార్గదర్శులైనారు.

వీరు హరిజనోద్ధరణకు నడుము బిగించి ఒక హరిజన యువకుని తమవద్ద నహాయకునిగా నియోగించుకొన్నారు. అతనే స్వాతంత్ర్యానంతరము రాష్ట్ర శాసన సభ్యునిగా మేడారం రిజర్వుడు స్థానం నుండి ఎన్నికైనారు. ఇతను మంథని గ్రామ నివాసియైన గడిపెల్లి రాములు M.L.A. గారు. ఆనాటి ఏ రాజకీయ సభకైనా, సాహితీసభకైనా వీరు అధ్యక్షత వహించని సంఘటన ఈ ప్రాంతములో చాలా అరుదుగా ఉండేది.

అప్పటి కరీంనగర్ జిల్లా పరిషత్ అధ్యక్షుడైన జరిగిన ఒక సమావేశంలో ధారాళంగా సాగిన వీరి ఉపన్యాసము విని, ముగ్ధులై, కవి సామ్రాట్ శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారు వీరి దగ్గరకు వచ్చి వీరిని వేదికపైనే ఆలింగనం చేసుకొని “తెలంగాణ ప్రాంతంలో కూడా ఇంత చక్కటి తెలుగులో మాట్లాడేవారు ఉన్నారని తెలిసి తాను “ఆనందపరవశుడవైతి” నని ఎంతగానో శ్లాఘించారు.

మంథని M.L.A.గా పని చేసిన శ్రీ గులుకోట శ్రీరాములు గారి షష్ఠి పూర్తి సందర్భంగా ప్రచురింపబడిన విశేష సంచికలో శ్రీ వేంకట రాజన్న గారి జీవిత సంగ్రహము ప్రచురింపబడినది. భారత స్వాతంత్ర్య 25వ వార్షికోత్సవాల సందర్భంగా 1972లో భారత ప్రభుత్వపు తరుపున అవధానిగారి త్యాగాలకు సేవలకు గుర్తింపుగా తామ్రపత్రము రవీంద్రభారతిలో బహూకరింపబడినది. పరకాల గ్రామ వాసులు, శ్రీ రేపాల నరసింహ రాములుగారు “కరీంనగర్ సజీవ కిరణాలు” అనే జిల్లా స్వాతంత్ర్యోద్యమ చరిత్ర - పంలో శ్రీ అవధాని గారి జీవిత విశేషాలు, నాటి స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో వారు నిర్వహించిన విశిష్ట పా గురించి ఫోటోలతోసహా ప్రచురించారు.

ఈ గ్రంథం పేజీ 27లో ప్రచురింపబడిన గ్రూపు -ఫోటోలో 1948 సంవత్సరపు కరీంనగర్ జిల్లా కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకులు శ్రీయుతులు వేంకట రాజన్న అవధాని కె.వి. నర్సింగరావు, రఘునాథ రావు, బాడ్ల భూపతి, గులుకోట శ్రీరాములు, బి.వి. రాంరెడ్డి, కాసం శివరాజం గుప్త, పి.వి. నరసింహారావు, బి. వేంకటరామారావు, బి.

మురళీధర్ రావు గార్లను చూడవచ్చు. శ్రీ పి.వి. గారు అనేక సందర్భాలలో అవధాని గారిని తమ గురువుగా భావించేవారు.

ప్రజాకవి, పద్మభూషణ్ శ్రీకాళోజి నారాయణరావు గారిని వారి అన్నగారైన శ్రీ కాళోజి రామేశ్వర రావు గారికిని శ్రీ అవధానిగారు ఆప్తులు, మిత్రులు, శ్రీ కాళోజిగారి “నా గొడవ” 4వ సంచిక పరాభవ వర్షంను శ్రీ అవధాని గారు 1966 వరంగల్లో జరిగిన సభలో ఆవిష్కరించారు.

దాదాపు 60 సంవత్సరాల క్రితం మంథనిలో బాలికలకు 7వ తరగతి వరకే పాఠశాల విద్యావకాశాలు ఉండినవి. 10వ తరగతి చదవడానికి అవకాశాలేవు. ఆ సమయంలో ధైర్యముగా శ్రీ అవధానిగారు తమ రెండవ కుమార్తె శ్రీమతి ప్రేమలతాదేవికిని మరియు శ్రీ లోకీ లక్ష్మణ శర్మగారి కుమార్తె శ్రీమతి క్రాంతి కుమారికిని, అప్పటి హైద్రాబాద్ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి శ్రీ బూర్గుల రామకృష్ణారావు గారి వద్ద సహాయకులుగా మరియు సలహాదారుగా పనిచేస్తున్న శ్రీ పరహాల భీమయ్యగారి చొరవతో ప్రభుత్వము నుండి ప్రత్యేక అనుమతి పొంది ప్రభుత్వ బాలుర ఉన్నత పాఠశాలలో బాలికలకు ప్రవేశము కల్పించి,

10 వ తరగతి వరకు విద్యావకాశ ములను కల్పించినారు.

ఆడపిల్లలకు చదువు ఎందుకు? ఇంటిపని, వంటపని చూసుకుంటే చాలు. ఆడవాళ్ళు ఉద్యోగాలు చేసి ఊల్లేలా? అని అనుకొనే రోజుల్లో శ్రీ అవధానిగారి కృషి వలన అనేకమంది బాలికలకు తమ ఉన్నత విద్యాభ్యాసానికి మార్గదర్శకులైనారు. స్త్రీ విద్యను ప్రోత్సహించినారు. తమ అందరు కుమార్తెలను డిగ్రీ వరకు చదివించిన ఘనత శ్రీ అవధాని గారికే దక్కుతుంది.

ఆ తరువాతి కాలంలో బాలికలకు పదవ తరగతి వరకు ప్రభుత్వ పాఠశాల భవన నిర్మాణానికి కావలసిన స్థలాన్ని శ్రీరాజా వేంకట ముత్యంరావు గారి గదిని వారిచే మంథని ప్రజలకు దానమిప్పించిన ఘనత శ్రీ అవధాని గారి కుమార్తె శ్రీమతి ప్రేమలతాదేవి గారిదే అని తెలుపడం సమంజసంగా ఉంటుంది.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పురావస్తు, మ్యూజియంల శాఖకు సలహాదారులుగాను, పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థ యొక్క ప్రాముఖ్యతను నాటి కాలంలో అమలులో ఉండిన వ్యవస్థకు అనుగుణంగా పంచాయతీ సమితుల సభ్యులకు తెలుపడానికి ప్రభుత్వము వారిపక్షాన ఉపన్యాసకులుగా కూడా పనిచేశారు.

శ్రీశ్రీ అవధానిగారు తమ 87వ ఏట తేదీ 22.09.1995 నాడు మంథనిలోని వారి స్వగృహంలో తుది శ్వాస విడిచి ఇహలోక యాత్ర చాలించినారు.

(తెలంగాణ ప్రభుత్వం భాషా సాంస్కృతిక శాఖ ప్రచురించిన

‘తెలంగాణ తేజోమూర్తులు’ నుంచి)

-ప్రమోద అవధాని

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పురావస్తు, మ్యూజియంల శాఖకు సలహాదారులుగాను, పంచాయతీ రాజ్ వ్యవస్థ యొక్క ప్రాముఖ్యతను నాటి కాలంలో అమలులో ఉండిన వ్యవస్థకు అనుగుణంగా పంచాయతీ సమితుల సభ్యులకు తెలుపడానికి ప్రభుత్వము వారిపక్షాన ఉపన్యాసకులుగా కూడా పనిచేశారు.

హైదరాబాద్ - ఇంటర్నేషనల్ మహిళలు

ఇవాళ హైదరాబాద్ కాన్సోపాలిటన్ సిటీగా రూపాంతరం చెందింది. అంతర్జాతీయ స్థాయి సంస్థలకు ఆలవాలమై దేశ విదేశీ ఉద్యోగులను, సంస్థలను ఆకర్షిస్తోంది. హైటెక్ సిటీ దాటి సాఫ్ట్వేర్ కంపెనీలు ఉన్న ప్రాంతంలోకి వెళ్ళినట్లయితే అక్కడి మనుషులు, భవనాలు రెండూ హైదరాబాద్లో అమెరికా నగరాలను తలపిస్తాయి. ఇదంతా దశాబ్ద కాలంగా చోటు చేసుకున్న పరిణామాలు. నిజానికి హైదరాబాద్ శతాబ్దాల నుంచి అంతర్జాతీయ నగరమే అన్నది చరిత్ర తెలిసిన అందరూ ఆమోదించే విషయం. కుతుబ్షాహీల కాలంలో మనుచ్చి, అబెదుబెయ్, టావెర్నియర్ తదితర విదేశీయులు హైదరాబాద్ నగరాన్ని, గోలకొండను సందర్శించి ఇక్కడి ఆచార వ్యవహారాలను, రాజకీయాలను, పాలనను తాము రాసిన పుస్తకాల్లో రికార్డు చేసినారు.

అసఫ్జాహీల కాలంలో బుస్సీ, రేమాండ్ లాంటి ఫ్రెంచ్ సైన్యాధిపతులు, తర్వాతి కాలంలో కిర్కపాట్రిక్, సీడెన్హామ్, రస్సెల్, బర్ట్లె, రిచర్డ్ మీడ్ తదితర బ్రిటీష్ రెసిడెంట్లు నగర చరిత్రకు అంతర్జాతీయ ఖ్యాతిని తీసుకొచ్చారు. పామర్ అండ్ కంపెనీ అధినేత విలియమ్ పామర్, ఏషియాకు మొట్టమొదటి నోబెల్ బహుమతి సంపాదించి పెట్టిన హైదరాబాద్ రోనాల్డ్ రాస్, 1854లో హైదరాబాద్లో మెడికల్ స్కూల్ ఏర్పాటు చేసిన డాక్టర్ మెక్లీన్, నిజాం కాలేజి అధ్యాపకులు విదేశాల నుంచి వచ్చి హైదరాబాద్లో నివసించారు. యూరమ్, అమెరికా, ఆఫ్రికా ఖండాల నుంచి అరబ్, అష్టనిస్తాన్, ఇరాన్, ఇరాక్, టర్కీ దేశాల నుంచి ఉపాధి కోసం, వివాహాల మూలగా ఎంతో మంది హైదరాబాద్లో జీవించారు. ఆరో నిజామ్, ఏడో నిజామ్ కోడళ్లు టర్కీ దేశస్థులు. ఇక్కడ స్థిర నివాసం ఏర్పర్చుకున్నారు. బ్రిటన్ మాజీ అధ్యక్షుడు విన్స్టన్ చర్చిల్ తొలి ప్రేమాయణం, సైనిక ప్రయాణం సికింద్రాబాద్లోనే సాగింది. సైనిక పటాలానికి నేతృత్వం వహించిన బ్రిటీష్ వ్యక్తి పెండర్ఫూస్ట్ పేరిట ఇప్పటికీ సికింద్రాబాద్లో ఒక వీధి ఉంది. హైదరాబాద్కు హాకీ, క్రికెట్, ఫుట్బాల్, గోల్ఫ్ ఆటలు నేర్పింది, తర్ఫీదు నిచ్చింది మొదట విదేశీయులే అనేది గుర్తించాలి. ఆరో, ఏడో నిజామ్లకు విద్యాబుద్ధులు చెప్పింది కూడా విదేశీ విద్యావేత్తలే! క్లర్క్ అనే అతను మహబూబ్ అలీఖాన్ ట్యూటర్గా పనిచేసిండు.

ఆఫ్రికా నుంచి వచ్చిన అబీషీలు నిజాం, వనపర్తి సైన్యంలో కీలకంగా పనిచేసిండు. ఇప్పటికీ వీరి వారసులు హైదరాబాద్లోని ఏసి గార్డ్స్లో కొంత మంది ఉన్నారు. నిజానికి ఏసి గార్డ్స్ అంటేనే ఆఫ్రికన్ కావలరీ గార్డ్స్ అని అర్థం. వీరు ఇప్పటికీ తమ

సంప్రదాయంలో భాగమైన తాషాను వాయిస్తూ పెళ్ళిల్లలో తమ కళను ప్రదర్శిస్తూ ఉన్నారు. రిచర్డ్ ట్రెంచ్, టస్సర్ లాంటి బ్రిటీష్ అధికారులు నిజాం ప్రభుత్వంలో 1920-40వ దశకంలో కీలకంగా వ్యవహరించారు. ఒకరు రెవెన్యూ మంత్రిగా మరొకరు హోం మంత్రిగా కీలక భాగాలను నియంత్రించారు. ఇదే తర్వాతి కాలంలో ప్రభుత్వానికి చెడ్డ పేరు తెచ్చిందనేది వేరే విషయం. ఆనాటి ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో తొలి అధ్యాపకులు చాలా మంది విదేశాల నుంచి వచ్చారు.

హైదరాబాద్కు విదేశీయుల రాక బహుశా కుతుబ్షాహీల పాలన నుంచే ఊపందుకుంది. కుతుబ్షాహీలు ఇరాన్కు చెందిన వారు. వీరు హైదరాబాద్కు వచ్చిన తర్వాత ఇక్కడి సంస్కృతితో మమేక మయిండు. దసరా, హెూళీ పండగలను స్థానికులతో కలిసి జరుపుకున్నారు. తాము ఇరాన్ నుంచి తీసుకువచ్చిన పీర్ల (మొహరం) పండుగను తెలంగాణ హిందూ-ముస్లిం జీవితాల్లో భాగం చేసిండు. ఇందుకు తెలుగులో వచ్చిన వందల, వేల మొహరం పాటలే నిదర్శనం. హైదరాబాద్లోని మక్కా మసీదు నిర్మాణం మక్కా నుంచి మట్టిని తీసుకొచ్చి పునాదిగా పూదిచ్చిండు. తొలి దశ హైదరాబాద్ కట్టడాలన్నీ ఇండో-ఇరాన్ స్టైల్లో నిర్మితమయ్యాయి. చార్మిన్ కూడా ఇందులో భాగమే! ఇదంతా విదేశీ పురుషులు ప్రదర్శించిన నృజించిన చరిత్ర. అయితే హైదరాబాద్ చరిత్రలో అవిభాజ్యమైన విదేశీ మహిళలు కూడా ఉన్నారు. ఇక్కడి చరిత్రను విదేశాల్లో సైతం ఘనంగా చెప్పుకునేలా చేసిన ముగ్గురు మహిళల గురించి ప్రధానంగా ఇప్పుడు తెలుసుకుందాం.

నెవిల్ తండ్రి చార్లెస్ లెవర్

హైదరాబాద్ చరిత్రలో ఎందరో మహిళలు చిరస్మరణీయంగా ఉన్నారు. అయితే అందులో ముగ్గురు విదేశీ మహిళలు తమ హైదరాబాద్ సంబంధాలతో ఇక్కడి చరిత్రను విశ్వవ్యాప్తం చేసిండు. ఇందులో మొదటి వారు శ్రీమతి నెవిల్. ఈమె 1864 ఆ ప్రాంతంలో నిజాం సొంత పటాలానికి నేతృత్వం వహించిన కల్నల్ నెవిల్ భార్య జూలియ. ఈమె శ్రీమతి నెవిల్ గానే ప్రసిద్ధి. హైదరాబాద్లో శాశ్వత నివాసమేర్పరచుకున్న ఈమె విదేశాల నుంచి ముఖ్యంగా ఇంగ్లండ్ నుంచి హైదరాబాద్కు వచ్చే ప్రముఖులందరికీ తమ 'నెవిల్స్ ఫాల్మి'లో ఆతిథ్యం ఏర్పాటు చేస్తుండేది. ఈమె ఆతిథ్యం గురించి పుస్తకాల్లో కూడా రికార్డులంది. సాహస మహిళగా పేరొందిన శ్రీమతి నెవిల్ తండ్రి చార్లెస్ లెవర్ ప్రఖ్యాత ఆంగ్ల నవలా రచయిత.

ఇక రెండో మహిళ జోసెఫ్ హెలెన్. ఈమె సౌతాఫ్రికాలో

1955లో ఆఫ్రికన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్ పార్టీ స్థాపకుల్లో ఒకరు. హక్కుల ఉద్యమకారిణి. ఈమె హైదరాబాద్ లో బీచర్ గా పనిచేసింది. అది 1930వ దశకం కన్నా ముందే! ఇక మూడో వ్యక్తి మార్గరెట్ కజిన్స్. ఈమె ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని మదనపల్లెలో రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ రాసిన 'జనగణ మన'కు ట్యూన్ కట్టి ప్రాచుర్యంలోకి తీసుకొచ్చింది. కజిన్స్ హైదరాబాద్ లో మహిళా ఉద్యమాలు ఊపందుకోవడానికి కృషి చేసింది. హైదరాబాద్ నగరంలోని ప్రఖ్యాతులైన మహిళలతో కలిసి 'మహిళా సంఘాన్ని' ఏర్పాటు చేసింది. ఈ సంస్థ తర్వాతి కాలంలో అనేక చైతన్య కార్యకలాపాలను నిర్వహించింది. ఇందులో ముందుగా మిసెస్ నెవిల్ గురించి తెలుసుకుందాం!

చార్లెస్ లెవర్ ప్రఖ్యాత ఐరిష్ నావల్స్ (1806-1872). ఈయన రాసిన నవలలు, ఉత్తరాలు, జానపద గీతాలను ఆయన మరణానంతరం సమగ్ర సాహిత్యం పేరిట 1897-99 మధ్య కాలంలో మిసెస్ నెవిల్ ప్రచురించారు. ఈమె అసలు పేరు జూలియ. అయితే ఆస్ట్రీయా దేశానికి చెందిన నెవిల్ అనే కల్లల్ ని పెండ్లి చేసుకున్న తర్వాత హైదరాబాద్ లో స్థిరపడింది. 1860 వ దశకంలో నెవిల్ నిజాం సొంత సైన్యానికి దళాధిపతిగా పనిచేసింది. ఈ కాలంలో హైదరాబాద్ కు ఇంగ్లండ్ కు చెందిన ఏ ప్రముఖుడు నగరానికి వచ్చినా వారి మకాం, ఆతిథ్యం బాధ్యతలు మిసెస్ నెవిల్ చూసేదంటే ఆమె ఆనాటి ఆప్యాయతల గురించి తెలుసు కోవచ్చు. ఆమె గురించి ఆనాడు ఒక మాట ప్రచారంలో ఉండేది. నాలుగు రోజులుందామని వచ్చిన వారు ఆమె ఆతిథ్యాన్ని స్వీకరించిన తర్వాత నాలుగేండ్లయినా ఇక్కడే ఉంటారు' అని మాట ప్రచారంలో ఉండేదని ఎడ్విన్ ఎ వార్డ్ అనే అతను తన జ్ఞాపకాలు 'రికలెక్షన్స్ ఆఫ్ ఎ సావెజ్' అనే పుస్తకంలో పేర్కొన్నాడు. దాదాపు నాలుగు దశాబ్దాలు హైదరాబాద్ లోనే ఆమె నివసించింది. చివరికి 1897లో హైదరాబాద్ లోనే చనిపోయింది. 1830 ఆ ప్రాంతంలో జన్మించిన జూలియా తన తండ్రిలాగే డబ్లిన్ లోని ట్రినిటీ కాలేజీలోనే చదువుకుంది.

హెలెన్ జోసెఫ్

ఆరడుగుల ఎత్తు, ఎత్తుకు తగ్గ లావుతో గుర్రపు స్వారితో ఆమె తిరుగుతూ ఉంటే అందరికీ హడలుగా ఉండేది. ఈమె గురించి ఆనాడు కథలు కథలుగా చెప్పుకునేవారు. ఆమె సాహసాన్ని కూడా గొప్పగా చెప్పుకునేవారు. ఒక రోజు సాయంత్రం భర్త కల్లల్ నెవిల్ తో కలిసి గుర్రంపై వాహ్యాళికి వెళ్లగా కొంచెం దూరంలో స్ట్రీల అరుపులు, కేకలు వినబడ్డాయి. దీంతో భార్య భర్తలిద్దరూ గుర్రాలపైనే ఆ ప్రదేశానికి చేరుకున్నారు. అక్కడ కొంతమంది బందిపోట్లు గ్రామీణ స్త్రీలు, పురుషులు నగరంలో అమ్మేందుకు తీసుకొచ్చిన ఉత్పత్తులను దోచుకొని వాళ్ళను బంధించారు. దీంతో ఆ గ్రామీణ మహిళలు అరిచారు. ఈ దశలో అక్కడికి చేరుకున్న దంపతులు బందిపోటు దొంగలను చుట్టుముట్టి వారిని కట్టిడి చేసింది. అయితే వారిని

అరెస్టు చేయడం వారికి శక్తికి మించిన పని కావడంతో మరింత సాయుధ బలగాలని తీసుకొచ్చేందుకు కల్లల్ నెవిల్ వెళుతూ వారిని పారిపోకుండా చూడ గలవా అని భార్యను అడిగింది. దానికి ఆమె యస్ అని సమాధానమిచ్చింది. బందిపోటులు అక్కడి నుంచి పోవడానికి ఇరుకైన నది వంతెన మాత్రమే ఉన్నది. దీంతో మిసెస్ నెవిల్ వంతెన ప్రారంభంలో ఆయుధదారి అయి కాపలాగా నిలబడింది. ఆమె చేతిలో ఆయుధం చూసి బందిపోట్లు పారి పోవడానికి ప్రయత్నించలేదు. అంతేకాదు ఆమె ఆకారం కూడా భారీగా ఉండడంతో వారు భయపడ్డారు. ఈ లోపల కల్లల్ నెవిల్ మిగతా పటాలాన్ని తీసుకొని వచ్చి బందిపోట్లను అరెస్టు చేయడం జరిగింది. ఈ సంఘటన ఆమె ధైర్యసాహసాలను తెలియ జేస్తుంది. అట్లాగే ఆనాడు హైదరాబాద్ లో ఆఫ్రికన్ బందిపోట్ల తలనొప్పిని కూడా ఈ సంఘటన రికార్డు చేసింది. ఈ విషయాలన్నీ ఎడ్విన్ తన పుస్తకంలో రికార్డు చేసింది. ఈ సాహసాన్ని ప్రశంసిస్తూ అప్పటి బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం లేఖ రాసింది. అంతకు ముందు ఆమె భర్తతో కలిసి కొన్ని రోజులు ఇటలీలో కూడా నివసించింది.

తండ్రి నుంచి సెన్సెటివ్ హ్యూమర్ ని వారసత్వంగా పొందిన మిసెస్ నెవిల్ తన మాటకారి తనంతో ఆతిథ్యాలను కట్టిపడేసేది. ఈ దంపతుల భవనానికి 'నెవిల్స్ ఫాల్లి' అని పేరుపెట్టుకున్నారు. హైదరాబాద్ నగరానికి ఇంగ్లండ్ నుంచి వచ్చిన ప్రముఖులు బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీలో కన్నా వీరి ఆతిథ్యాన్నే ఎక్కువగా స్వీకరించే వారట. ఇప్పటి ఫతేమైదాన్ క్లబ్ ప్రాంతంలో ఆనాడు అసఫ్ జాహి పటాలం ఉండేది. దానికి కమాండర్ గా నెవిల్ పనిచేసింది. ఆయనపై కేవలం ఒక్క సాలార్ జంగ్ మాత్రమే పై అధికారిగా ఉండేవాడు. అన్ని విషయాల్లో ఆయనకే నిర్ణయాధికారం ఉండింది.

మిసెస్ నెవిల్ తండ్రి ఇంతకు ముందే చెప్పుకున్నట్లు చార్లెస్ లెవర్ ప్రఖ్యాత ఐరిష్ నవలకారుడు. ఈయన మొత్తం నవలలని పెద్ద కూతురు నెవిల్ 37 భాగాలుగా సంకలనం చేసింది. ఈ నవలలన్నీ కూడా ఐరిష్ జీవితాలను ఇతివృత్తాలుగా తీసుకొని రాసినవే. తండ్రి చనిపోయిన తర్వాత పెద్దకూతురిగా బాధ్యతగా భావించి ఆయన రచనలన్నీ సమగ్రంగా ప్రచురించడానికి పూనుకుంది. దురదృష్టవశాత్తు ఆ పని జరుగుతుండగానే 1897లో మిసెస్ నెవిల్ చనిపోయింది. అయితే తండ్రి నవలలు 1896-99 మధ్య కాలంలో సమగ్ర సంకలనంగా వెలువడింది. తండ్రి చనిపోయిన తర్వాత 1874లో చార్లెస్ లెవర్ రైటింగ్ టేబుల్ ని ట్రినిటీ కాలేజీకి బహుమానంగా ఇచ్చింది. ఈ టేబుల్ ని ట్రినిటీ కాలేజీ లైబ్రరీలో వేసి ఉపయోగంలోకి తెచ్చారు.

ఈయన రచనల్లో 'ది కెన్యెషన్స్ ఆఫ్ హోర్ లారెక్టర్' (1839), 'చార్లెస్ ఓ మాల్లీ' (1841), 'ది మార్టిన్స్ ఆఫ్ క్రో మార్టిన్' (1856) తదితర నవలలు ప్రసిద్ధి.

ఇక ఇందులో పేర్కొంటున్న మరో మహిళ హెలెన్ జోసెఫ్. ఈమె యూనివర్సిటీ ఆఫ్ లండన్ కు చెందిన కింగ్స్ కాలేజీలో చదువుకుంది. 1927లో చదువు అయిపోయిన తర్వాత హైదరాబాద్ కు వచ్చి ఇక్కడి మహబూబియా బాలికల పాఠశాలలో ఆంగ్ల ఉపాధ్యాయురాలిగా మూడేళ్ళు పనిచేసింది. 1928-1930 మధ్య కాలంలో ఆమె టీచర్ గా పనిచేసింది. ఆ తర్వాత 1931లో సౌతాఫ్రికాకు వెళ్ళింది. అక్కడ మానవ హక్కుల ఉద్యమాన్ని, వర్ణ వివక్షకు వ్యతిరేక పోరాటాన్ని, మహిళా ఉద్యమాలను నిర్మించింది. ఆమె పూనిక మేరకు 1956లో అక్కడి మహిళలు వర్ణ వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పెద్ద ర్యాలీ తీశారు. ఇప్పటికీ ఆ దేశంలో ఈ ర్యాలీకి గుర్తుగా ప్రతి సంవత్సరం ఆగస్టు తొమ్మిదో తేదిన మహిళా దినోత్సవాన్ని జరుపుకుంటారు. వర్ణ వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేసినందుకు గాను రెండు సార్లు ఐదేసి సంవత్సరాల పాటు ఆమె గృహ నిర్బంధాన్ని అనుభవించింది. దేశద్రోహం నేరం కింద జైలుకు వెళ్ళింది. దక్షిణాఫ్రికాలో స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాడిన ఆఫ్రికన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్ పార్టీ స్థాపకుల్లో ఆమె కూడా ఒకరు. తన పోరాట జ్ఞాపకాలను పుస్తకాలుగా వెలువరించింది.

మొత్తం దక్షిణాఫ్రికాలో గృహనిర్బంధాన్ని ఎదుర్కొన్న మొట్టమొదటి మహిళ హెలెన్ జోసెఫ్. ఇంగ్లండ్ లోని సెన్స్ లో జన్మించిన హెలెన్ 1931లో సౌతాఫ్రికాలోని డర్బన్ లో స్థిరనివాసం ఏర్పర్చుకుంది. అక్కడే ఎయిర్ ఫోర్స్ లో ఇన్స్పెక్టర్ అధికారిగా పనిచేశారు. డెంటిస్ట్ బిల్లి జోసెఫ్ ని వివాహమాడింది. 1905లో జన్మించిన జోసెఫ్ 1992 డిసెంబర్ 25న జన్మించింది.

ఇక్కడ చెప్పదలచుకున్న విషయమేమిటంటే హైదరాబాద్ కేంద్రంగా పనిచేసిన ఎందరో మహిళలు ఆ తర్వాతి కాలంలో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా గుర్తింపు తెచ్చుకున్నారు. అందుకు హైదరాబాద్ అందించిన తెహజీబ్, నేర్పిన పోరాట పటిమ కూడా కారణం. నిజానికి 1911లో మహబూబ్ అలీఖాన్ (ఆరో నిజామ్) మరణం తర్వాత అప్పటికే జాగీర్దార్ల పుత్రుల కోసం నడుస్తున్న ఆలియా, జాగీర్దార్ పాఠశాలల మాదిరిగా బాలికల కోసం ప్రత్యేక పాఠశాలను ప్రారంభించారు. ఈ పాఠశాలలో ప్రధానంగా నవాబుల కూతుళ్ళు చదువుకునేవారు. ఇందులో బోధన చేసే వారిలో విదేశీ మహిళలే ఎక్కువ. ఇట్లా హైదరాబాద్ బాలికలకు ఆంగ్ల విద్యాబోధన చేసిన హెలెన్ జోసెఫ్ తర్వాతి కాలంలో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా హక్కుల ఉద్యమకారిణిగా, వర్ణ వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేసిన నేతగా గుర్తింపు తెచ్చుకున్నారు.

హైదరాబాద్ లో మహిళా చైతన్యానికి ఇతోధికంగా కృషి చేసిన మరో విదేశీయురాలు మార్గరెట్ కజిన్స్. ఈమె హైదరాబాద్ లో 1929లో లేడి హైదరీ క్లబ్ ఏర్పాటులో తోడ్పడ్డారు. ఆ తర్వాత

హైదరాబాద్ కు చెందిన సరోజిని నాయుడు, అమీనా హైదరీలతో కలిసి ఆలిండియా విమెన్స్ కాన్ఫరెన్స్ కార్యకలాపాలను నిర్వహించారు. అనేక సార్లు హైదరాబాద్ కు రావడమే గాకుండా అప్పటి హైదరాబాద్ ప్రభుత్వ అధికారి అక్బర్ హైదరీ కోరిక మేరకు థియోసఫీ- ఆర్ట్ అనే అంశంపై ఇక్కడ ప్రసంగించారు. నికోలస్ రోరిచ్ ఆయన కుమారుడు స్వెటోస్లావ్ పెయింటింగ్ ఎగ్జిబిషన్ ని హైదరాబాద్ లో నిర్వహించినప్పుడు మార్గరెట్ కజిన్స్ ముఖ్య అతిథిగా హాజరయ్యారు. సరోజి నాయుడు సోదరుడు హరీంద్రనాథ్ చటోపాధ్యాయ భార్య కమలాదేవి, ప్రిన్సెస్ నిలోఫర్ లతో సహా అనేక మందిని ఆలిండియా విమెన్స్ కాన్ఫరెన్స్ సభ్యులుగా చేర్పించడమే గాకుండా ఆ సంస్థ నిర్వహణ కోసం హైదరాబాద్ లో భారీగా నిధులు వసూలు చేసింది. ఆ సంస్థ నడవడంలో హైదరాబాద్ దిల కీలక పాత్ర. ఇట్లా హైదరాబాద్ మహిళా చైతన్యాన్ని దేశవ్యాప్తం చేసిన మార్గరెట్ కజిన్స్ 1878లో ఐర్లాండ్ లో జన్మించారు. ఆ తర్వాత 1915లో ఇండియాకు తన మకాంని మార్పుకొని విద్యావేత్తగా, మహిళా ఉద్యమ కారిణిగా, సంఘ సంస్కర్తగా, దివ్యజ్ఞాన సమాజ ప్రచారకురాలిగా, ఆర్ట్ క్రిటిక్ గా ప్రసిద్ధి చెందారు. 1919లో మొదటిసారిగా రవీంద్రనాథ్ టాగూర్ మదనపల్లెకు వచ్చిన సందర్భంగా ఆయన రాసిన జనగణమన గీతానికి మార్గరెట్ కజిన్స్ ట్యూన్ కట్టారు.

అట్లాగే దివ్యజ్ఞాన సమాజానికి చెందిన అనిబిసెంట్ కు, మేడమ్ బ్లావట్స్కీలకు కూడా హైదరాబాద్ తో చాలా దగ్గరి సంబంధాలున్నాయి.

అనిబిసెంట్ హైదరాబాద్ కు అనేక సార్లు వచ్చి ఇక్కడి దివ్యజ్ఞాన సమాజంలో ఉపన్యాసాలిచ్చింది. అలాగే మేడమ్ బ్లావట్స్కీతో విదేశాల్లో సరోజిని నాయుడు సోదరుడు వీరేంద్రనాథ్ లాంటి విప్లవ యోధులు కలిసి పనిచేసిండ్లు.

ఇట్లా ఎంతో మంది విదేశాల్లో ప్రసిద్ధి పొందిన మహిళలు హైదరాబాద్ కేంద్రంగా ఎన్నో చైతన్య కార్యకలాపాలకు శ్రీకారం చుట్టారు. వీరి ప్రతిభకు విదేశాల్లో మంచి గుర్తింపు దక్కింది. అయితే హైదరాబాద్ ప్రజలకు వీరి గురించి అంతగా తెలియదు. వారు విదేశాల్లో పుట్టినప్పటికీ హైదరాబాద్ ని తమ సొంత ఊరిగానే భావిస్తూ చైతన్య కార్యకలాపాలు నిర్వహించారు. వీరు అందించిన స్ఫూర్తి లేడి హైదరీ క్లబ్ రూపంలో ఇప్పటికీ సజీవంగా ఉన్నది. లేడి హైదరీ క్లబ్ 1929లో ప్రారంభమయింది. అయితే ఇప్పుడు గాంధీ మెడికల్ కాలేజీ తరలి పోవడంతో అక్కడ కేవలం నామమాత్రంగా చిన్న బిల్డింగ్ మాత్రం కనిపిస్తుంది. ఏది ఏమైనప్పటికీ హైదరాబాద్ కు అంతర్జాతీయ సౌబగులద్దిన మహిళా మణులకు వందనాలు.

-సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్

m : 9849220321

e : sangishettysrinivas@gmail.com

సాంకేతిక విజ్ఞానం ద్వారా జలపునరుద్ధరణ

నవంబర్ 1న మౌలానా ఆజాద్ నేషనల్ ఉర్దూ యూనివర్సిటీ ఆవరణలో హైదరాబాద్ గచ్చుబౌలిలో ఈ జలపునరుద్ధరణ కార్యక్రమానికి ఔత్సాహికులు నాంది పలికారు. దక్కన్ ప్లాటూ ఆధ్వర్యంలో భూగర్భజలాల పరిరక్షణ, సర్దుద, గోదావరి, కృష్ణానదుల ద్వారా అందరికీ స్వచ్ఛమైన త్రాగునీరు ఇవ్వాలని తీర్మానించారు. ప్రకృతి సిద్ధమైన ఈ జలవనరులను సాంకేతిక విజ్ఞానం ద్వారా శుద్ధీకరించి, ప్రజలకు తాగునీటి సౌకర్యమే కాక, పంట పొలాలకు కూడా నీటి సౌకర్యము కల్పించాలని వీరి ఆకాంక్ష.

కాకతీయ రాజుల కాలంలోనే ప్రజలకు నీటి సౌకర్యాలు చాలా చక్కగా చేసారు. వీరు ప్రజలకు పెద్ద పెద్ద వాటర్ ట్యాంకులు కట్టించి, బావులు తవ్వించి నీటి సౌకర్యం కల్పించారు. ఈ రాజులు ప్రజలకు చేసే ఈ సేవలకు ఆనాటి ధనవంతులు, సమాజంలోని గొప్ప గొప్ప వ్యాపార వేత్తలు సైతం ఈ 'బృహత్ కార్యం'లో తమ మద్దతు తెలిపారు.

వీరు వర్షపు నీరు వృధా కాకుండా ట్యాంక్ లో, ఇంకుడు గుంతల ద్వారా నీటిని నిలువ చేసేవారు. ఈ నీటిని నిలువ చేసే కార్యక్రమం 'కుతుబ్ షాహి' వారు కూడా ఆదరించి ఆ కార్యక్రమాన్ని 'ఖనత్' అనే పేరుతో పిలిచేవారు. కొన్ని సంవత్సరాల తరువాత ఈ ట్యాంక్ లో చెత్తకుండీలుగా మారాయి. ప్రతి సంవత్సరం వర్షాభావ పరిస్థితులు మారి ప్రజలకు నీరు సరిగా అందక బాదలకు గురి అవుతున్నారు. తెలంగాణ ప్రభుత్వం నీరు వృధా కాకుండా, భూగర్భ జలాలు రక్షించాలని, వాటర్ ట్యాంక్స్ ను పునరుద్ధరించాలని కంకణం కట్టుకుంది. ఈ పథకం ద్వారా ప్రాణాధారమైన

నీటిని రాబోయే తరాలకు అందించవలసిన అమూల్యమైన వారసత్వం మనందరిది.

ఈ కార్యక్రమానికి సయ్యద్ అముసుల్ హసన్ గారు వైస్ ఛాన్సలర్ గా (మౌలానా ఆజాద్ నేషనల్ ఉర్దూ యూనివర్సిటీ) ముఖ్య అతిథిగా, అరవింద్ ఐఎఎస్ గారు, సజ్జద్ షాహీద్ గారు, ప్రొఫెసర్ షకీల్ అహమ్మద్ గారు మరియు డా. సుభాష్ గారు సమన్వయంగా ఈ పథకం గురించి మాట్లాడారు. నవంబర్ 1 నుంచి ఈ పథకం ప్రణాళిక తయారు చేస్తామని

తెలిపారు. అరవింద్ కుమార్ ఐఎఎస్ ప్రభుత్వం కూడా ఈ ప్రణాళికపై శ్రద్ధ చూపుతుందని పేర్కొన్నారు.

ఒక సంవత్సర కాలంలోనే జలజీవన పునరుద్ధరణ కార్యక్రమం ద్వారా ప్రజలకు నీటి వసతి కల్పిస్తామని ఈ పథకానికి రూ. 200 కోట్లు ఖర్చు అవుతుందని ఈ కమిటీ సభ్యులు నిర్ణయించారు. ప్రొఫెసర్ సంజయ్ సుబోద్ తన బృందంతో కలసి హైదరాబాద్ నగరంలోని గోల్కొండ, భువనగిరి, బీదర్

ప్రాంతాలు దర్శించి అచ్చటి చారిత్రాత్మక నీటి సదుపాయాలు ఏ విధంగా ఉన్నాయో గ్రహించారు.

కార్యక్రమానికి ప్రొఫెసర్ షకీల్ అహ్మద్ స్వస్తి వాచకం పలికారు. డాక్టర్ ఎ. సుభాష్ అతిథులకు కృతజ్ఞతలు తెలిపారు.

- దక్కన్ న్యూస్,

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

పరిశోధకులకు శుభవార్త

దక్కన్ ల్యాండ్ కు ISSN ఆమోదం

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) ఆమోదం పొందినదని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, ఔత్సాహిక, పరిశోధకులు తమ పరిశోధనాత్మక, విశ్లేషణాత్మక రచనలను ప్రచురించ జేసి వినియోగించుకోవడం ద్వారా ప్రాచుర్యం చేసుకోవడానికి ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగపరుచుకోవాలని కోరుతున్నాం.

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన చిరునామా :
 "చంద్రం" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
 Hyderabad - 500 029 Telangana.
 సంప్రదించవల్సిన ఆఫీస్ ఫోన్ : 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com
 website: www.deccanland.com

- ఎడిటర్

పోరాటాల పురిటిగడ్డ 'ధూల్ పేట్'

మనం ధూల్ పేట్ వీధులలో తిరుగుతుంటే నయాదార్ సీన్మాలో దీర్ఘకాలం పాడిన "ఏ దేశ్ హై వీర్ జవానోంకా, అల్తేలోంకా, మస్తానోంకా" పాట యాదికి వస్తుంది.

ధూల్ పేట్ చౌరాస్తాలో నిలబడి "వీర గంధము తెచ్చినాము వీరులెవ్వరో తెల్పుడి, పూసిపోతుము - మెడలో వేతుము పూలదండలు భక్తితో" అని పాడితే ప్రతి ఇంటి నుండి ఒక వీరుడు, ఒక వస్త్రాడు, ఒక పహిల్వాన్ మీసాలు మెలిపెడుతూ తొడలు చరుస్తూ మన ముందు హాజరవుతారు. మనం పట్టుకెళ్లిన గంధమూ సరిపోదు, పూలదండలూ సరిపోవు. కృష్ణాజిల్లాలో వీరులపాడు అనే గ్రామం ఉంది. ఒకప్పుడు అక్కడంతా వీరులే ఉండేవారు. హైద్రాబాద్ నగరానికి సంబంధించి "ధూల్ పేట్" కూడా వీరులపాడు లాంటిదే.

నైజాం వ్యతిరేక పోరాట చైతన్యం రెండు కేంద్రాల నుండి ప్రారంభమయ్యింది. ఒకటి గ్రంథాలయాలూ - "ఒకే ఒక సిరాచుక్క లక్షల మెదళ్లకు కదలిక" అన్నట్లు మేధో పరమైన ఉద్యమం ఒకటి, రెండవది "తాలింఖానాలు" అంటే వ్యాయామశాలలు. ఇందులో సాముగరిడీలు, కత్తి యుద్ధాలు, కుస్తీ విద్యలు నేర్చుకున్న కొమడ సింహాల్లాంటి ఉడుకురక్తం ప్రవహించే దుడుకు యువకులు నిజాం రాచరికంతో ముఖాముఖి యుద్ధానికి తలపడ్డారు. బుజబలం, బుద్ధిబలం కలగలసిన కాలం అది. అట్లా ధూల్ పేట్ హనుమాన్ వ్యాయామశాలకు చాలా పెద్ద చరిత్ర ఉంది. ఆ సుదీర్ఘ పోరాట చరిత్రను ఈ కథ చివర్లో చెబుతాను.

ధూల్ పేట్ అనలు పేరు ధూల్ పేట్.

అనగనగనగా అప్పుడప్పుడో ఢిల్లీ పాదుషా "అలంగీర్ ఔరంగజేబు" చక్రవర్తి కుతుబ్ షాహీల మీద కక్షతో కత్తి గట్టి గోల్కొండ రాజ్యం మీదికి దండెత్తి వచ్చినప్పుడు ఆ లంబాచౌదా యుద్ధ పటాలంలో "లోథాలు" అనే హిందూ క్షత్రియవీరులు కూడా ఉన్నారు. హరప్పా, మెహెంజోదారో నాగరికతలు క్రీస్తుపూర్వం రెండు వేల సంవత్సరాల నాటివి. దానికి సమకాలీన నాగరికత గుజరాత్ లో బయల్పడిన "లోథాలో" నాగరికత. ఈ "లోథా" జాతి వారికి ఆ ప్రాచీన "లోథాలో" నాగరికతకు "సముద్రంలోని ఉప్పుకు, చెట్టు మీద ఉన్న ఉసిరికాయకు ఉన్న సంబంధంలాంటిది ఏమైనా ఉండేమో ఘనత వహించిన పురావస్తు శాస్త్రజ్ఞులలో లేక చరిత్రకారులలో సెలవివ్వాలి.

ఔరంగజేబు సైన్యంలో ఏనుగులు, ఒంటెలు, గుర్రాలకు సరైన శిక్షణ ఇవ్వటం, వాటి పోషణ భారం ఈ లోథాలదే. అంతేగాక, సైనికులకు కావాల్సిన "సారాయి"ని కూడా బట్టీలు పెట్టి కాచి, వడపోసి అందించే వ్యాపారం కూడా చేసేవారు. పురానాపూల్ పక్కన

ముచికుండా నదీ తీరాన ఇసుకపర్రలలో వీరి గుడారాలు, స్థావరాలు ఉండేవి. గలగలా ప్రవహించే ముచికుండా నది నీటి అలలలో వీరు ఏనుగులు, ఒంటెలను, గుర్రాలను తీసికెళ్లి నీళ్లు చిమ్మి వాటికి స్నానాలు చేయించేవారు.

ప్రస్తుతం ఎండిపోయి మురికి కాలువలా ఉన్న "మూసీ" గురించే చెప్పతున్నారా అని మీరు ఆశ్చర్యపోవచ్చు. ఔను సుజనులారా నేను ఆనాటి మూసీ గురించే మీ దివ్య సముఖానికి విన్నవిస్తున్నాను.

ఆ బంగారు రోజులలో సాయంత్రం అయ్యేసరికి పురజనులు మూసీతీరాన చల్లటి ఇసుక తిన్నెల మీద కూచుని పిల్లగాలులకు పరవశిస్తూ మనసును మురిపించే మనోహర దృశ్యాలను తిలకించేవారు. నగరానికి దూరంగా ఎక్కడో అనంత పద్మనాభస్వామి కొండకోనలలో జన్మించిన ముచికుందమ్మ ఇక్కడ పురానాపూల్ వద్ద

వయసు వచ్చిన పడుచుపిల్లలా వొంపుసొంపులు తిరుగుతూ పాలవెల్లువలా ప్రవహించేది. నదిలో కొంతమంది స్నానాలు, సంధ్యలు చేసేవారు. బట్టలు ఉతుక్కునేవారు. మావటీలు ఫీల్ ఖానా (గజశాల) నుండి ఏనుగులను తీసుకొచ్చి స్నానాలు చేయించే వారు. బాటసారులు ఇసుక తిన్నెల మీద కూచుని దూరభారపు శ్రమను మరిచిపోయే వారు. "చిలకాకు పచ్చ చీరె మీద చింతపూల రవిక తొడుక్కున్న" పడతులు ఇసుక తిన్నెల మీద చెలిమలు తవ్వి నీరు తోడి తాగటానికి కుండలలో తీసికెళ్లేవారు. నది ఒడ్డున శివమందిరం నుండి గోసాయిలు మోగించే గణగణగంటలు వీనులవిందుగా వినబడేవి.

అగ్గో! అటువంటి దినాలలోనే నది ఒడ్డున కొంచెం దూరంలో లోథాలు గుడారాలు, గుడిసెలు వేసుకుని నివసించేవారు. గోల్కొండ రాజ్యపతనం తర్వాత, ఔరంగజేబు విజయం సాధించిన తర్వాత లోథాలు మళ్లీ ఉత్తర భారతదేశం వాపస్ వెళ్లకుండా ఇక్కడే స్థిరపడిపోయారు. వారితోపాటు ఉన్న గుర్రాలు, ఒంటెలు, ఏనుగుల

పథఘట్టనలతో నిరంతరం ధూళిలేస్తుండటం వలన “ధూళిపేట” అన్న పేరు స్థిరపడి కాలక్రమాన అది ధూల్ పేట్ గా మారింది. అక్కడ నివసించేవారిని “లోథోళ్ళు” అనేవారు.

వీరు క్షత్రియులు కావున దేహ దారుఢ్యానికి వ్యాయామశాలలకు ప్రాముఖ్యత ఇచ్చారు. ఆర్య సమాజ ప్రభావం వలన నిజాంకు వ్యతిరేకంగా చైతన్యవంతులయ్యారు. పండిత్ నరేంద్రజీ, స్వామి రామానంద తీర్థల ఉపన్యాసాల వలన “అగ్గిపిడుగులు”గా మారారు. హైద్రాబాద్ నగరంలో తొలిసారిగా హిందూ ముస్లిం మతఘర్షణలు జరిగాయి. బహద్దూర్ యార్ జంగ్ స్థాపించిన మజ్లిస్ ఇతైహేదుల్ ముస్లమీన్ కు వ్యతిరేకంగా వీరు ఆర్యసమాజం అండదండలతో సమరశీల పోరాటాలు చేశారు. తర్వాత కాలంలో రజాకార్లకు వ్యతిరేకంగా కూడా పోరాడారు. హైద్రాబాద్ విమోచన ఉద్యమంలో వీరి పాత్ర మరువలేనిది.

బహద్దూర్ యార్ జంగ్ “అనల్ మాలిక్” సిద్ధాంతాన్ని ప్రచారం చేశాడు. ప్రతి ముస్లిం కూడా ప్రభువేనని, పాలక వర్గంలో భాగస్వామి కావున నిజాం రాచరికాన్ని సమర్థించాలని అతని సిద్ధాంతం. ఇతను గొప్ప వక్త. శ్రోతలను మంత్రముగ్ధుల్ని చేసేవాడు. 1938 ఏప్రిల్ ఏడున ధూల్ పేటలో మతకల్లోలాలు జరిగాయి. అందులో ఆయన మేనల్లళ్ల ఇద్దరూ మరణించారు. వారి అంతిమ యాత్రలో 25,000 ముస్లింలు ఆయుధాలు ధరించి పాల్గొన్నారు. బహద్దూర్ యార్ జంగ్ సంయమనం పాటించినందున మతకల్లోలాలు జరగలేదు. ఆ రాత్రి నగరంలోని హిందువులందరూ భయం భయంగా బ్రతికారు. కాసీం రజ్వీ రంగ ప్రవేశం చేసిన తర్వాత రజాకార్ దౌర్జన్యాలు ప్రారంభమైయాయి. అయితే చాలా మంది ముస్లిం మేధావులు, ప్రముఖులు బహద్దూర్ యార్ జంగ్ ను అతని “అనల్ మాలిక్” సిద్ధాంతాన్ని, కాసీం రజ్వీని వ్యతిరేకించారు. 1938 జులై నెలలో హైద్రాబాద్ స్టేట్ కాంగ్రెస్ స్థాపించబడింది.

స్వామి రామానంద తీర్థ (బాల బ్రహ్మచారి) సర్వసంగ పరిత్యాగి. సన్యాసి. సామాన్య ప్రజలు అతన్ని గోసాయి అనేవారు. ఆయన కొంత కాలం హైద్రాబాద్ స్టేట్ కాంగ్రెసుకు అధ్యక్షుడిగా పనిచేసారు. కాని ఆ కాలంలోనే కాంగ్రెసు పార్టీలో రెండు వర్గాల మధ్య ముఠా కుమ్ములాటలు ఉండేవి. స్వామీ రామానంద తీర్థ ఒక వర్గం. మరో వర్గం నాయకుడు జనార్దన్ దేశాయి. ఇద్దరు ఉప్పు-నిప్పులా చిటపటలాడేవారు. ఆ రెండు ముఠాలను ప్రజలు పరిహాసంగా “గోసాయి కాంగ్రెస్, దేశాయి కాంగ్రెస్” అని నవ్వుకునేవారు. ప్రస్తుతం స్వామి రామానంద తీర్థ విగ్రహం అసెంబ్లీ ఎదురుగా ఉన్న పార్కులో ఉంది. సమాధి బేగంపేట రైల్వే స్టేషన్ ఎదురుగా ఉంది. ఎట్లాగు రాజకీయాల ప్రసక్తి వచ్చింది కదా మరో చేదు మాట కూడా చెప్పుకోవాలి.

లోథాలు ఇచ్చిన లంచాలతో అధికారులు లక్షాధికారులు అయినారు. వీరు మాత్రం నిరుపేదలుగానే మిగిలినారు. ధూల్ పేట్ అనగానే సాధారణ ప్రజలకు గుడుంబా, గుండాలు అన్న సంగతే జ్ఞప్తికి వస్తుంది. దీనికితోడు తెలుగు సినిమాలు ఈ బస్తీని ఇంకా బద్దాం చేశాయి.

“జీనా హైతో మర్నాసీఖో” అని దిక్కులు పిక్కటిల్లేలా నినదించి ఉస్మానియా యూనివర్సిటీని వికసించిన విద్యుత్తేజంలా మార్చిన విప్లవ విద్యార్థి నాయకుడు జార్జి రెడ్డి హత్య 1972 ఏప్రిల్ 14న జరిగింది. ఈ హత్యలో ప్రథమ ముద్దాయి లఖన్ సింగ్ ఈ ధూల్ పేటకు చెందిన వాడు. ఆ రోజులలో అతను ఒ.యూ.లో ఇంజనీరింగ్ విద్యార్థి. సరైన సాక్ష్యం లేనందున అతనికి శిక్షపడలేదు. తర్వాత కాలంలో అతను ప్రభుత్వ ఇంజనీర్ గా ఉద్యోగం చేసి పదవీ విరమణానంతరం చనిపోయాడు. బహుషా తన చివరి రోజులలో ఒక యువ మేధావిని హత్య చేసానని అతను పశ్చాత్తాపం చెంది ఉండవచ్చు.

రాజులు మారారు. రోజులు మారాయి. హైద్రాబాద్ కు స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది. ఈ లోథా క్షత్రియవీరులు యుద్ధ విద్యలను మరచి బ్రతుకుతెరువు కోసం రకరకాల వృత్తులు చేపట్టారు. పతంగులను, మాంజూను తయారుచేసేవారు. యూరపు నుండి, చైనా

నుండి వచ్చి జిప్పీలు, దేశ దిమ్మరులు ఉత్తర భారతదేశానికి వాటిని పరిచయం చేశారు. ఉత్తరం నుండి హైద్రాబాద్ కు వలస వచ్చిన లోథాలు ఈ నగరానికి పతంగులను, మాంజూను పరిచయం చేశారు. ఈ వ్యాపారమే గాక రకరకాల దేవుళ్ల విగ్రహాలను ముఖ్యంగా వినాయకుడి విగ్రహాలను తయారుచేసే కళానైపుణ్యం వీరికుంది. ఈ రెండు వృత్తులేగాక మరో రహస్య వృత్తి కూడా వీరికుంది. అది గుడుంబా తయారీ. ఔరంగజేబు కాలంలో మేలిమి రకమైన ద్రాక్ష సారయాన్ని తయారు

చేసిన వీరు ఆ తర్వాత బెల్లం, నవాసారాన్ని బట్టీలలో ఉడుకబెట్టి నాటుసారా, గుడుంబాలను తయారుచేసి దొంగతనంగా మోటారు ట్యూబులలో పెట్టి సరఫరా చేసేవారు. అప్పుడప్పుడు అధికారులు దాడులు చేసి, ఆ బట్టీలను, కుండలను ధ్వంసం చేసేవారు. లోథాలు ఇచ్చిన లంచాలతో అధికారులు లక్షాధికారులు అయినారు. వీరు మాత్రం నిరుపేదలుగానే మిగిలినారు. ధూల్ పేట్ అనగానే సాధారణ ప్రజలకు గుడుంబా, గుండాలు అన్న సంగతే జ్ఞప్తికి వస్తుంది. దీనికితోడు తెలుగు సినిమాలు ఈ బస్తీని ఇంకా బద్దాం చేశాయి.

ఒకప్పుడు వీరసైనికులుగా, కళాకారులుగా, పహిల్యాస్లుగా రాణించిన ఈ లోథాలు ప్రస్తుతం ధూల్ పేట దుమ్ములధూళిగా మారుతున్నారు. గుజరాత్ లోని లోథాల్ నుండి ప్రారంభమైన వారి మహాప్రస్థానం ప్రస్తుతం పురానాపూల్ శృశానవాటికల చరమగీతం పాడుతున్నది.

“జానే కహో గయో దిన్..”

పాట జ్ఞాపకం వస్తుంది కదా!

(షహర్ నామా (హైద్రాబాద్ వీధులు - గాథలు) పుస్తకం నుంచి)

-పరవస్తు లోకేశ్వర్,

m: 91606 80847

e : lokeshwar.hyderabad@gmail.com

వరల్డ్ హెరిటేజ్

1986లో యునెస్కోచే ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాలుగా ప్రకటించబడిన గోవాలోని చర్చిలు-కేథడ్రల్లు

పాత గోవాలోని 7 చర్చిలను యునెస్కో చారిత్రాత్మక ప్రదేశాలుగా 1986లో గుర్తించింది. ఎందుకంటే ఇవి ఆసియాలోని సుమార్తీకరణను వివరిస్తాయి. మానేరిస్ట్, మాన్యులైన్, బరోక్ కళల వ్యాప్తిలో ప్రభావవంతమైనవి. పాత గోవా యొక్క ప్రకృతి దృశ్యాన్ని చుట్టూముట్టే అనేక చర్చిలు మరియు కాన్వెంట్లు యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాలుగా ప్రకటించబడ్డాయి. వీటిలో చాలా స్మారక చిహ్నాలు యునెస్కోచే గుర్తించబడ్డాయి.

1730లో ఆసియాలోని తమ ఆక్రమిత ప్రాంతాలకు ఈ నగరాన్ని రాజధానిగా నియమించిన పోర్చుగీసు వారిచే స్వాధీనం చేసుకున్న తరువాత ఎల్లా గ్రామం గోవా (ప్రస్తుత పాత గోవా)గా అభివృద్ధి చెందింది. అనేక రాజ, ప్రజా, లౌకిక భవనాలు నిర్మించబడ్డాయి. ప్రాన్సిస్కాన్లు, కార్మలైట్లు, అగస్టినయన్లు, డొమినికన్లు, జెస్యూట్లు, థియేటిన్స్ వంటి యూరోపియన్ మతపరమైన ఆర్డర్ల రాకను అనుసరించి అనేక విలాసవంతమైన, అద్భుతమైన ప్రార్థనా మందిరాలు, చర్చిలు, కాన్వెంట్లు, కేథడ్రల్లు ఉన్నాయి.

పదహారవ శతాబ్దంలో నిర్మించబడిన, చర్చ్ ఆఫ్ అవర్ లేడీ ఆఫ్ రోసరీ యొక్క రెండు-అంతస్తుల నిర్మాణం లేటరైట్ ఇటుకలతో నిర్మించబడింది. సున్నపు మోర్డారితో ప్లాస్టర్ చేయబడింది. గోతిక్ ప్రభావంతో మాన్యులైన్ శైలిలో కోట చర్చి యొక్క ముద్రను ఇచ్చే గుండ్రని టవర్లు ఉన్నాయి. ఆదిల్ షా సైన్యంపై జరిగిన దాడిని అల్లుకెర్కీ ఇక్కడ నుండి సర్వే చేసి, అతని విజయంపై చర్చిని నిర్మిస్తానని ప్రతిజ్ఞ చేసిన పురాణం కారణంగా ఇది ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకుంది.

కొరింథియన్ నిర్మాణ శైలికి ఒక అద్భుతమైన ఉదాహరణ. సెయింట్ కాజేటాన్ చర్చి దాని రూపకల్పన మరియు రోమ్లోని

సెయింట్ పీటర్స్ బాసిలికా మధ్య ఉన్న సారూప్యతల కారణంగా ప్రసిద్ధి చెందింది. 1665లో ఇటాలియన్ సన్యాసులు ఆఫ్ ది ఆర్డర్ ఆఫ్ థియేటైన్స్ చేత నిర్మించబడిన ఈ పవిత్ర మందిరం బరోక్, రోకోకో మరియు గోవాన్ ప్రభావాలను కూడా ప్రదర్శిస్తుంది. ఆసక్తికరంగా, ఈ చర్చి యొక్క చెక్కబడిన స్తంభాలు బీజాపూర్ సుల్తాన్ అయిన ఆదిల్ షా ప్యాలెస్ యొక్క చివరి అవశేషాలు అని నమ్ముతారు.

గోవాలో ఉన్న ఏకైక బాసిలికా, ఈ చారిత్రాత్మక ప్రదేశం యొక్క ముఖభాగం ఐదు నిర్మాణ శైలల సమ్మేళనం- రోమన్, ఐయోనిక్, డోరిక్, కొరింథియన్ మరియు కాంపోజిట్. అవర్ లేడీ ఆఫ్ ది రోసరీ చర్చి సమీపంలో ఉన్న, బాసిలికా ఆఫ్ బామ్ జీసస్ ప్రాంగణంలో ఎక్కువగా సందర్శించే ప్రదేశం సెయింట్ ప్రాన్సిస్ జేవియర్ సమాధి. ఇంకా, చర్చి కాంప్లెక్స్లో ఆధునిక ఆర్ట్ గ్యాలరీ కూడా ఉంది, ఇది ఆసియాలోనే అతిపెద్దది, ఇందులో వివిధ బైబిల్ దృశ్యాలను వర్ణించే 36 పెయింటింగ్లు ఉన్నాయి.

సెయింట్ కేథరీన్ ఆఫ్ అలెగ్జాండ్రీయా విందు సందర్భంగా అల్ఫోన్సో డి అల్బుకెర్కి తన విజయాన్ని గుర్తుచేసుకోవడానికి నిర్మించిన సె కేథడ్రల్ గోవా ఆర్చ్ బిషప్ చర్చి. తరచుగా సెయింట్ కేథరీన్స్ కేథడ్రల్ అని పిలుస్తారు, ఈ చర్చి యొక్క భవనం ఆసియాలో అతిపెద్దదిగా చెప్పబడుతుంది. దీని నిర్మాణానికి దాదాపు 100 సంవత్సరాలు పట్టింది. దీని గ్యాలరీలో పద్దెనిమిదవ శతాబ్దపు అందమైన కొరింథియన్ వాస్తుశిల్పం ఉన్నది.

1986లో యునెస్కోచే ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశంగా ప్రకటించబడిన ఈ సముదాయాన్ని అగస్టినియన్ ఆర్డర్ ద్వారా నిర్మించారు. చర్చ్ ఆఫ్ అవర్ లేడీ ఆఫ్ గ్రేస్, కాన్వెంట్ ఆఫ్ సెయింట్ అగస్టీన్, కాలేజ్ ఆఫ్ పావులూ, సెమినరీ ఆఫ్ సెయింట్ గిల్ హెర్బ్ ఉన్నాయి. సెయింట్ అగస్టీన్ చర్చ్ యొక్క శిథిలాలు, ఇది నిర్మాణంలో రెండుసార్లు ఎలా పడిపోయింది పాత కథను వివరిస్తాయి. అయితే మూడవసారి ఫిరంగిని కాల్చినప్పుడు కూడా దాని ఫ్రేమ్ వర్క్ చెక్కుచెదరకుండా ఉంది.

పోర్చుగీస్-మాన్యులైన్ స్టైల్ కలయికతో టుస్కాన్-శైలి భవనంలోకి కూరుకుపోయిన ఈ ప్రత్యేకమైన నిర్మాణ నమూనాను చూడకుండా, పాత గోవాలో ఏదైనా పర్వటన అసంపూర్తిగా ఉంటుంది పర్యాటక ప్రేమికులకు. ప్రక్కనే ఉన్న కాన్వెంట్ హౌస్ లు, మ్యూజియం ఆఫ్ ఆర్కియాలజికల్ హిస్టరీ, బలిపీఠంపై బరోక్, కొరింథియన్ శిల్పాలు, చెక్క పెయింటింగ్ లు, ఫ్రెస్కోలతో హైలైట్ చేయబడిన ఇంటీరియర్ డెకర్ పర్యాటకులను ఆకట్టుకుంటాయి.

సెయింట్ కేథరీన్ కు అంకితం చేయబడింది. పదహారవ శతాబ్దానికి చెందిన ఈ చిన్న ప్రార్థనా మందిరం పోర్చుగీస్ భారతదేశ చరిత్రలో ఒక ముఖ్యమైన భాగం. దాని పునరుజ్జీవనోద్యమ నిర్మాణ శైలి, మాండోవి నదికి ఎదురుగా ఉన్న సాధారణ బలిపీఠంతో జతచేయబడిన మైకా షెల్ అలంకరించబడిన కిటికీలు, ప్రశాంతత యొక్క చిత్రాన్ని ప్రసరింపజేస్తాయి.

ఓల్డ్ గోవా రోడ్, బైంగునిమ్ :

బోమ్ జీసస్ యొక్క బసిలికా గోవాలో అత్యంత ప్రసిద్ధ పర్యాటక ప్రదేశం. చర్చిలో సెయింట్ ఫ్రాన్సిస్ జేవియర్ మృత దేహాలను

ఉంచారు. వీటిని వెండి పేటికలో భద్రపరిచారు. ప్రతి పది సంవత్సరాలకు ఒకసారి ప్రజల సందర్శనార్థం ప్రదర్శిస్తారు. పాలరాతి ఫ్లోరింగ్, పూతపూసిన బలిపీఠాలు, పోర్చుగీస్ వలస శైలి నిర్మాణంతో, ఈ చర్చి ఒక నిర్మాణ కల.

వెల్టా :

ఈ అద్భుతమైన పోర్చుగీస్-గోతిక్ నిర్మాణం 1640లో సెయింట్ కేథరీన్ కు అంకితం చేయబడింది. కేథడ్రల్ టవర్ లో గోల్డెన్ బెల్ అని పిలువబడే పెద్ద గంట ఉంది. ఈ కేథడ్రల్ కేవలం దైవత్వాన్ని అనుభవించే ప్రదేశమే కాదు, ప్రతి వాస్తుశిల్పంపై ఒక గుర్తును తెలియజేస్తుంది.

జాతీయ రహదారి 4, గోవా వెల్టా :

1661 సంవత్సరంలో నిర్మించిన సెయింట్ ఫ్రాన్సిస్ ఆఫ్ అస్సిసి చర్చి, కాన్వెంట్ నేటికీ ఒక మైలురాయి నిర్మాణంగా మిగిలిపోయింది. మూడు అంచెల ముఖ భాగం, అష్టభుజి బురుజులతో పూర్తి చేసిన అందమైన తెల్లని నిర్మాణం. శిలువపై ఉన్న సెయింట్ ఫ్రాన్సిస్, జీసస్ విగ్రహాన్ని కలిగి ఉంది. అందమైన పచ్చని పచ్చిక బయళ్లతో చుట్టుముట్టబడిన ఈ నిర్మాణం ఖచ్చితంగా దృశ్యమానంగా ఉంటుంది.

నార్త్ గోవా :

1510లో నిర్మించబడింది. 1952లో పునర్నిర్మించబడిన ఈ ప్రార్థనా మందిరం సెయింట్ కేథరీన్ కు అంకితం చేయబడింది. ప్రార్థనా మందిరం ఇప్పుడు పనిచేయదు. సాధారణంగా సందర్శకుల కోసం తెరవబడదు. కానీ ఇది చాలా అందంగా ఉంది. గోతిక్ శృంగారానికి సరైన సెట్టింగ్ లాగా ఉంది!

మోంట్ శాంటో :

1547లో నిర్మించబడిన ఇది పాత గోవాలో ఉన్న పురాతన చర్చి. గోవాలోని చాలా ఇతర చర్చిల మాదిరిగా కాకుండా సరళంగా, కఠినంగా ఈ చర్చి దాని అసలు నిర్మాణం నుండి మారదు. క్రూసిఫారమ్ లో నిర్మించిన కోట చర్చి, ఈ నిర్మాణానికి మరెక్కడా లేని ప్రాముఖ్యత ఉంది.

సెయింట్ అగస్టీన్ రూయిన్స్ చర్చ్ :

ఈ చర్చి 1602లో నిర్మించబడిన మోంటే శాంటో ఇప్పుడు పాత గోవాలో ఉంది. 1587లో గోవాకు వచ్చిన అగస్టినయన్ సన్యాసులు దీనిని నిర్మించారు. ఇప్పుడు శిథిలావస్థలో ఉన్నప్పటికీ, ఈ చర్చి వారసత్వ ప్రదేశంగా ప్రకటించబడింది. గోవా మూలాలను అన్వేషించడానికి తప్పనిసరిగా పర్యాటకులు సందర్శించాల్సిన ప్రదేశం. అందమైన, గంభీరమైన సమాన భాగాలు. చర్చి ఒక చమత్కార చరిత్రను కలిగి ఉంది. పూర్తయినప్పుడు, అది ఆ కాలంలోని గొప్ప అగస్టినయన్ చర్చులలో ఒకటిగా పరిగణించబడింది. పోర్చుగీస్ ప్రభుత్వం తన కొత్త విధానాల ప్రకారం వివిధ మతపరమైన ఆదేశాలను తొలగించడం ప్రారంభించిన తర్వాత 1835లో చర్చి వదిలి వేయబడింది.

గోవా వెల్దా :

1661లో పూర్తి చేయబడింది. పాత గోవాలో ఉంది. సెయింట్ కాజేటన్ చర్చి లేదా ది చర్చ్ ఆఫ్ డివైన్ ప్రోవిడెన్స్ ప్రపంచ వారసత్వ ప్రదేశాలలో ఒక భాగం. కొరింథియన్ శైలి వాస్తుశిల్పం, లాటిన్ శాసనాలతో కూడిన పెద్ద గోపురం, ఏడు బలిపీఠాలు, బావి ప్రతి ఒక్కరూ తప్పక చూడవలసిన ఆకర్షణగా ఉంది. ఒక ఆసక్తికరమైన విషయం ఏమిటంటే చర్చి తరచుగా వాటికన్ నగరంలోని సెయింట్ పీటర్స్ బసిలికాతో పోల్చబడుతుంది.

రక్షణ, నిర్వహణ అవసరాలు :

సీరియల్ ప్రాచర్టీ ఫ్లానింగ్ అండ్ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ (డెవలప్ మెంట్ ఫ్లాన్) రెగ్యులేషన్స్ (1989, 2000) ద్వారా రక్షించబడి నియంత్రించబడుతుంది. ఇది ఓల్డ్ గోవాతో సహా గోవా రాష్ట్రంలోని పట్టణం, దేశం కింద ఉన్న ప్రత్యేక పరిరక్షణ, సంరక్షణ జోన్లను సృష్టించడానికి నిర్దేశిస్తుంది. ఇన్ ప్రాచ్యుర్లర్ జోక్యాల కోసం దరఖాస్తులను పర్యవేక్షించడానికి, లైసెన్స్ ఇవ్వడానికి లేదా తిరస్కరించడానికి పరిరక్షణ కమిటీని ఏర్పాటు చేసిన చట్టం. అన్ని కేంద్ర రక్షిత స్మారక కట్టడాలకు దేశవ్యాప్తంగా వర్తించే మరో నిర్దిష్ట చట్టబద్ధమైన నిబంధన ప్రాచీన స్మారక చిహ్నాలు, పురావస్తు ప్రదేశాలు, అవశేషాలు

(AMASR) చట్టం (1958), నియమాలు (1959), సవరణలు (1992), సవరణ, ధ్రువీకరణ చట్టం (2010). వరల్డ్ హెరిటేజ్ ప్రాచర్టీస్ కోసం ప్రత్యేక నిబంధనలు ఏవీ లేవు. మేనేజ్ మెంట్ ప్లాన్ కూడా లేనప్పటికీ, ఈ ఆస్తిని ఆర్కియాలజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా యొక్క మేనేజ్ మెంట్ సిస్టమ్/మాడ్యూల్ నిర్వహిస్తోంది. స్టేట్ పార్ట్రి (ఇండియా) స్థానిక పాలనను ప్రారంభించడానికి దాని రాజ్యాంగానికి 72/73వ సవరణ ద్వారా స్థానిక సమాజానికి అధికారం ఇచ్చింది. అంటే, పాత గోవా యొక్క పంచాయతీ, దీని సరిహద్దుల్లోనే ప్రపంచ వారసత్వ ఆస్తి ఉంది. ఆస్తి నిర్వహణలో పాల్గొనడానికి, చర్చించడానికి అధికారం ఉంది.

ప్రపంచ వారసత్వ సంపద జాతీయ స్థాయిలో స్థానిక ప్రధాన కార్యాలయం ద్వారా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికారులతో సమన్వయంతో ప్రస్తుత చట్టాలు, నియమాల యొక్క వివిధ నిబంధనలను అమలు చేయడం ద్వారా నిర్వహించబడుతుంది. మరియు రక్షించబడుతుంది. స్థానిక ప్రధాన కార్యాలయంలో పరిపాలనాపరమైన, సుశిక్షితమైన సాంకేతిక సిబ్బందికి తగిన సిబ్బంది ఉన్నారు. కేటాయించిన నిధులు సరిపోతాయి. జాతీయ వారసత్వం AMASR (1958), రూల్స్ (1959), దాని సవరణ, ధ్రువీకరణ చట్టం (2010) ప్రకారం జాతీయ స్థాయిలో నిర్వహించబడుతుంది. రెండోది నియంత్రిత ప్రాంతాలలో ఏ రకమైన నిర్మాణ లేదా మైనింగ్ కార్యకలాపాలను రక్షిత ప్రదేశం నుండి వరుసగా 100 మీ. నుండి 200 మీ. వరకు నిషేధించబడింది.

కాలక్రమేణా ఆస్తి యొక్క అత్యుత్తమ యూనివర్సల్ విలువను నిలబెట్టడానికి వాతావరణం, స్మారక చిహ్నాలపై కేశనాళిక చర్య, చెక్క చెక్కడం, ప్యానెల్ పెయింటింగ్లపై చెదపురుగుల చర్యకు సంబంధించిన సమస్యలను గుర్తించి పునరుద్ధరించడం చాలా అవసరం. ఇవన్నీ ఆర్కియాలజికల్ సర్వే ఆఫ్ ఇండియా యొక్క పని-ప్రణాళిక వార్షికంగా పరిగణించబడతాయి.

-సువేగా, m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

ప్రతి బిడ్డ కోసం - యూనిసెఫ్

డిసెంబర్ 11 యూనిసెఫ్ దినోత్సవం

తల్లి, బిడ్డ ఆరోగ్యం, శిశు పోషణ, కుటుంబం మరియు పిల్లల ఆరోగ్యం, విద్యార్థులకు మంచి విద్యను అందించడం అనే ఉన్నత ఆశయాలతో ఏర్పడిన అంతర్జాతీయ సంస్థ యూనిసెఫ్. దీని విస్తృత నామం ఐక్యరాజ్యసమితి అంతర్జాతీయ బాలల అత్యవసర నిధి.

ఆవిర్భావం:

1946 డిసెంబర్ 11వ తేదీన ఏర్పడింది. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం ఎందరో సైనికులను, మరెందరో అమాయకులైన ప్రజలను బలిగొంది. అందువల్ల చాలామంది పిల్లలు అనాధలయ్యారు. వీరిని పెంచి పోషించే బాధ్యత కోసం యూనిసెఫ్ ఏర్పడింది. పోలెండ్ దేశస్థుడైన డాక్టర్ లుద్ విక్ డాచ్ మన్ ఈ సంస్థ ఏర్పాటుకు కృషిచేశారు. స్వతంత్ర సంస్థగా ఏర్పడిన యూనిసెఫ్ 1953 సంవత్సరం లో ఐక్యరాజ్యసమితి అనుబంధ సంస్థగా మారడానికి తన పేరులోని అంతర్జాతీయ, అత్యవసర అనే పదాలను తొలగించింది. కానీ ఇప్పటికీ దాని సంక్షిప్త పదాల్లో మాత్రం యూనిసెఫ్ గానే పిలవబడుతోంది.

యూనిసెఫ్లో ప్రస్తుతం 192 సభ్యదేశాలున్నాయి. దీని ప్రధాన కార్యాలయం న్యూయార్క్లో ఉంది. ఏడు ప్రాంతీయ కార్యాలయాలు లున్నాయి. దక్షిణాసియాకు చెందిన ప్రధాన కార్యాలయం నేపాల్ రాజధాని ఖాట్మందులో ఉంది. ప్రస్తుతం అమెరికన్ మహిళ అయిన హెనెరిట్టా ఫోర్యూనిసెఫ్ డైరెక్టర్ జనరల్ గా వ్యవహరిస్తున్నారు.

యూనిసెఫ్ యొక్క ముఖ్య సరఫరా కేంద్రం డెన్మార్క్ దేశంలోని కోపెన్ హేగెన్లో ఉంది. ఇక్కడి నుంచి వివిధ దేశాలకు టీకాలను, ఎయిడ్స్ కు మందులను శిశు పోషణకు సంబంధించిన పదార్థాలను ఎగుమతి చేస్తుంది.

యూనిసెఫ్ వ్యూహం: పిల్లలమనుగడ మరియు అభివృద్ధి కోసం యూనిసెఫ్ GOBI - FFF అనే వ్యూహాన్ని అనుసరిస్తోంది. G-గ్రోత్ మానిటరింగ్ అంటే పిల్లల పెరుగుదలను అంచనా వేయుట. O- ఓరల్ రీ హైడ్రేషన్ అంటే అతిసారం వల్ల కలిగే డీ హైడ్రేషన్ తొలగించే పద్ధతి. B- బ్రెస్ట్ ఫీడింగ్ అంటే కనీసం పిల్లలకు ఆరు నెలలు తల్లిపాలు ఇప్పించడం. I- ఇమ్యూనైజేషన్ అంటే అమ్మవారు, పోలియో వంటి వ్యాధులకు వ్యాక్సిన్ ఇప్పించడం. F- ఫిమేల్ ఎడ్యుకేషన్ అంటే మహిళలకు విద్యను అందించడం. F- ఫ్యామిలి ప్లెనింగ్ అంటే ఒక ప్రసవానికి మరొక ప్రసవానికి కనీసం 18 నెలలు గడువు ఉండటం. F- ఫుడ్ సప్లైమెంటేషన్ అంటే శరీర పోషకాలైన ఖనిజాలు మరియు విటమిన్లు మాత్రం రూపంలో అందించటం.

నిధుల సేకరణ : సభ్య దేశాల నుండి గ్రాంట్ రూపంలోను, స్వచ్ఛంద సంస్థల నుంచి విరాళాల రూపంలో నిధులను సేకరిస్తుంది. దీనితో పాటు 'ట్రీక్ అండ్ ట్రీట్' అనే కార్యక్రమం ద్వారా నిధులను

సేకరిస్తుంది. దీనిని మొదటి సారి 1950 సంవత్సరంలో అమెరికాలోని పెన్సిల్వేనియాలో మేరి ఎమ్మా అల్లిసన్ అనే మహిళ నారింజ రంగు వేసిన పాల డబ్బాలను పిల్లలకు ఇచ్చి యూనిసెఫ్ కు నిధులకు సేకరించింది.

అంబాసిడర్లు : ప్రముఖ వ్యక్తులను యూనిసెఫ్ గుడ్ విల్ అంబాసిడర్లు గా నియమిస్తుంది. 1954 సంవత్సరంలో మొదటి అంబాసిడర్ గా ప్రముఖ అమెరికన్ నటుడు డానీ కే ఎంపికయ్యారు. 2021 సంవత్సరంలో లిల్లిసింగ్ అనే కెనడా మహిళ అంబాసిడర్ గా ఎంపికయ్యారు. భారతదేశం నుంచి అమితాబ్ బచ్చన్, ప్రియాంక చోప్రా వంటి వారు యూనిసెఫ్ గుడ్ విల్ అంబాసిడర్లుగా ఎంపికయ్యారు.

అవార్డులు: యూనిసెఫ్ చేస్తున్న కృషికి 1965 సంవత్సరంలో నోబుల్ శాంతి బహుమతి పొందింది. 1989 సంవత్సరంలో భారతదేశ ప్రభుత్వం ఇందిరాగాంధీ శాంతి పురస్కారాన్ని అందించింది. 2006 సంవత్సరంలో ప్రిన్సిస్ ఆఫ్ ఆస్ట్రేలియాస్ అవార్డును సొంతం చేసుకొంది.

భారతదేశంలో యూనిసెఫ్ ఆవశ్యకత:

భారతదేశంలో 38.4% మంది పిల్లలకు పోషకాహార లోపంతో బాధ పడుతున్నారు. నూటికి నూరు శాతం టీకాలు అందటం లేదు. శిశుమరణాల రేటు బాలరకంట్ బాలికల్లో ఎక్కువగా ఉంది. పట్టణ మురికివాడల్లో, గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో, షెడ్యూల్ తెగలు మరియు కుటుంబాలలో పోషకాహార లోపంతో పిల్లలు బాధపడుతున్నారు. బాల్యవివాహాలు జరుగుతున్నాయి. పాఠశాల హాజరు శాతం తక్కువగా ఉంటోంది. అమ్మాయిలు లైంగిక వేధింపులపాలవుతున్నారు. మహిళలు గృహ హింసకు గురౌతున్నారు.

భారతదేశంలో యూనిసెఫ్ కార్యక్రమాలు:

గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా యూనిసెఫ్ చేస్తున్న కార్యక్రమాల ద్వారా భారతదేశంలో శిశు మరణాల రేటు గణనీయంగా తగ్గింది. 80 శాతానికి పైగా మహిళలు మంచి ఆరోగ్య పరిస్థితులలో ప్రసవిస్తున్నారు. బడి బయట ఉన్న విద్యార్థుల సంఖ్య కూడా తగ్గి రెండు మిలియన్ల లోపుకు వచ్చింది. జనాభా పరంగా రెండవ అతిపెద్ద దేశం మనది. ప్రపంచ జనాభాలో దాదాపు 18 శాతం వంతును కలిగి ఉంది. ఇంతటి జనాభా కలిగిన దేశంలో యూనిసెఫ్ చేసిన కార్యక్రమాలు ప్రధాన విజయాలే అవుతాయి. ప్రస్తుతం ప్రపంచాన్ని పట్టి పీడిస్తున్న కోవిడ్ -19 మహమ్మారి నుండి బయట పడటానికి యూనిసెఫ్ ప్రపంచ ఆరోగ్య సంస్థ కలిసి ఎంతగానో కృషి చేస్తున్నాయి. ఎప్పటికప్పుడు సరియైన సమాచారాన్ని అందిస్తున్నాయి. మన వంతు కృషిగా మరొకరికి చదువు చెప్పటం లేదా కనీసం చదువు ప్రాధాన్యతను తెలియజేయటం చేయాలి. ఆవిద్య ద్వారానే వారిని చైతన్యపంతుల్ని చేద్దాం.

- కె.హరి మధుసూధన రావు,

m : 9440521458

e : harimadhusudhanarao@gmail.com

అలనాటిమేటి తెలంగాణ శాసనాలు-16

కాకతీయ హరిహరుని

ఇటికాల శాసనం (క్రీ.శ.1148)

కాకతీయ వంశానికి మూలపురుషుడు వెన్నుడు. తరువాత ముగ్గురు గుండనలు, ఎఱ్ఱయ, పిండి (నాలుగో) గుండన, గరుడ బేత, మొదటి ప్రోలుడు, త్రిభువనముల్లుడు, రెండోప్రోలుడు, రుద్రుడు, మహాదేవుడు, గణపతి దేవుడు, రుద్రమదేవి, ప్రతాపరుద్రులు వరుసగా కాకతీయ రాజ్య, సామ్రాజ్యాలను సామంతులుగా, స్వతంత్రులుగా, క్రీ.శ. 8వ వతాబ్దినుంచి క్రీ.శ. 1323 వరకూ తెలంగాణాతో కలిసి ఉన్న తెలుగు నేలను పాలించారు. శాసనాధారాలతో కాకతీయుల వంశశ్రమాన్ని ప్రామాణికంగా మనకందించిన వారు పి.వీ.పరబ్రహ్మ శాస్త్రిగారు. వివరాలకు పి.వీ.పరబ్రహ్మవాస్తి, **కాకతీయులు, ఎమెస్కో, హైదరాబాదు, రెండో ముద్రణ, 2016, పే.41** చూడొచ్చు. వీరిలో రెండోప్రోలుడు క్రీ.శ. 1116 నుంచి క్రీ.శ. 1157 వరకు పాలించగా, ఆయన తరువాత రుద్రుడు క్రీ.శ. 1158-1195 వరకూ పాలించారు. రుద్రుడు ప్రోలుని కుమారుడు. రుద్రునితో పాటు ప్రోలుని కొడుకుల్లో మహాదేవుడు, గణపతి ప్రముఖులని కాకతీయ మైలాంబ బయ్యారం శాసనం పేర్కొంటుంది. ఆమె వేయించిన త్రిపురాంతకం శాసనంలో రుద్రదేవుడు, మహాదేవులకు హరిహర, గణపతి మొదలైన సోదరులున్నారని, (తాసి ఆధాద్వావభూతం హరిహర గణపతి ఆవిర్భావతంతా! మృతారంద్రాభిధాన క్షీతివతి తిలక శ్రీమహాదేవభూపాలన) చెప్పింది. ఈ విషయాన్ని పి.వీ.పరబ్రహ్మ శాస్త్రిగారు కాకతీయ వంశ, కాలానుక్రమణికల్లో (కాకతీయులు, ఎమెస్కో, 2016, పే.42). రుద్రుడు, మహాదేవుల తరువాత హరిహరుడు, గణపతి, రేపొల్ల దుర్గభూపతులను పేర్కొన్నాడు. **ఆంధ్రుల చరిత్ర**, (విశాలాంధ్ర 2014, పే.202) రాసిన బిఎస్ఎల్ హనుమంతరావుగారు, 'కాకతీయ యుగం' (పే.188-227) అన్న అధ్యాయంలో రెండోప్రోలుని కుమారుల్లో హరిహరుడున్నట్లు పేర్కొనలేదుగానీ, హరిహర, మురారి దేవులను, రుద్రమ సవతి కుమారులనీ, వారు రుద్రమ సవతి కుమారులనీ, వారు రుద్రమ దేవిపై చేసిన తిరుగుబాటును, ఆమె అణచి వేసిందని ప్రతాపరుద్ర చరిత్ర ఆధారంగా రాశారు. (పే.202). **ఆంధ్రప్రదేశ్ సమగ్ర చరిత్రను** రాసిన పి.వి.కె. ప్రసాదరావు, 'కాకతీయుగం' అధ్యాయంలో, రుద్రమదేవి తనపై తిరుగుబాటు చేసిన హరిహర, మురారిదేవులను ఓడించి, మరణ శిక్ష విధించిందని ప్రతాపరుద్రచరిత్రలో ఉందని రాశారు. ప్రతాపరుద్రచరిత్ర ఆధారంగా పై ఇద్దరు రచయితలూ, హరిహరుడు, రుద్రమదేవి సవతి తమ్ములుగా పేర్కొనటం గమనార్హం.

పరబ్రహ్మశాస్త్రిగారు, శాసనాధారాలతో హరిహరుడు, కాకతీయ రెండో ప్రోలుని కుమారుడనే చెప్పారు.

రెండో ప్రోలరాజు కుమారుడైన హరిహరుడు, రుద్రమదేవి సవతి తమ్ముడైన హరిహరదేవుల గురించి పైన పేర్కొన్న నేపథ్యంలో కాకతీయ గుండరాజు కుమారుడైన మరో హరిహరదేవరాజు (మహామండలేశ్వర కాకతీయ గుండ్రాజు హరిహరదేవరాజు) మునుపటి మెదక్ జిల్లా, గజ్వేల్ మండలం, ఇటికాలలోని క్రీ.శ. 1148 నాటి శాసనంలో ప్రత్యక్షమైనాడు. ఇటికాల సోమనాథ దేవర దేవాలయం వద్ద గంపలు మోయగా వచ్చిన ఆదాయంలో గంపకు కొంత చొప్పున, అఖండ దీపానికి దానం చేసిన సందర్భంగా హరిహర రాజు ప్రస్తావన ఉంది. అదే సమయంలో కాకతీయ రుద్రదేవుడు అనుమకొండ నుంచి పాలిస్తున్నాడు. అలాంటప్పుడు, ఈ హరిహరదేవుడు, రుద్రదేవున్ని గానీ, అతనితో గల సంబంధాన్ని గానీ పేర్కొనకుండా విడుదల చేసిన ఈ శాసనంపైన, హరిహరునిపైన చర్చ జరగాలి.

శాసన పాఠం :
మొదటి వైపు

1. స్వస్తి సమధి గద (త)
2. పంచ మహా శబ్ద
3. మహా మండలేశ్వ
4. ర పరమ మాహేశ్వ
5. ర అనుమకోండాది నా
6. నా దేశాధీశ్వర చలమత్తి
7. య గండ సతమ వి
8. జయ య (మ)ం నియ వె
9. ంట కాఱ నామాది స
10. మస్త ప్రశస్తిం సహితం
11. స్వస్తి శ్రీమను మహా
12. మండ లేశ్వర కాకెతి
13. య్య గుండ్రాజ హరిహ

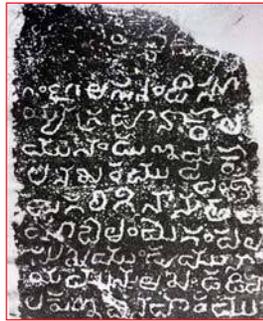
14. ర దేవరాజును ఇట్టె
15. కాల శ్రీసోమనాథ
16. బ్రాహ్మల ముద్రాపణ
17. పైండి దీపాన కిస్సిమి

రెండోప వైపు

18. దేవరకు
19. విభవ స
20. ంవత్స ర కా
21. త్రి క బహూ
22. క పంచదసి
23. గురు వారాన శ
24. కవరుపాలు

మూడో వైపు

25. 1070 అగునేంటి సూ
26. య్య గ్రహణ కాల
27. ము నందు ఇట్టుకా
28. ల నఖరము ఎంద
29. టు గలిగినాను తల
30. మోచి అంమి గంపల
31. సుఖ ముందుము నా
32. యమును అఖండదీపా
33. లకు ఇచ్చిన వారము

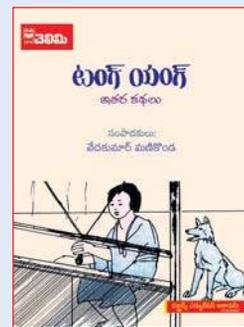
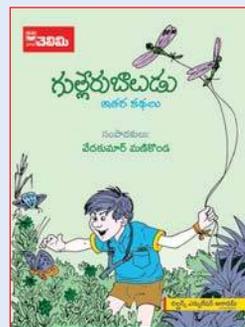
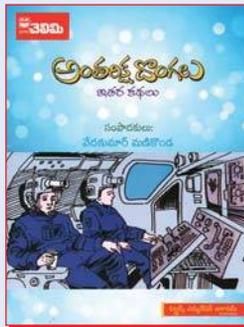
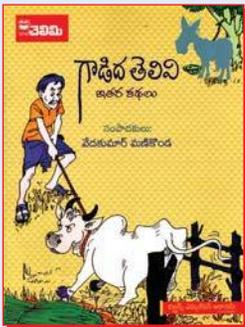

ఇక శాసనంలోని పదాలను పరిశీలిద్దాం. ‘పంచ మహాశబ్ద, మహాండలేశ్వర, పరమ మాహేశ్వర అనుమకోండాది నానాదేశా

ధీశ్వర చలమర్తిగండ సతమ విజయ నియమ వెంటకాఱ నామాది’ మండలేశ్వర కాకతీయ్య గుండ్రాజు హరిహరదేవరాజు’ అని శాసనం ప్రారంభమైంది. మహామండలేశ్వర కాకతీయ్య గుండ్రాజు హరిహర దేవరాజు చర్చనీయాంశం. కాకతీయ వంశస్థాపకుడైన వెన్నని కుమారుడు మొదటి గుండన, అతని కొడుకు రెండో గుండన, అతని కొడుకు మూడో గుండన (క్రీ.శ. 900), అతని మనుమడు నాలుగో గుండన (క్రీ.శ.955-995), ఇక ఆ తరువాత కాకతీయ వంశ వృక్షంలో మరో గుండన / గుండయ కనిపించదు. ఇట్టికాల, ఇట్టుకాల (ఇటికాల), నఖరము (నకరము = దేవాలయము, మార్కెటు) తలమోచి (తలపై పెట్టుకొని మోచిన), అంమి (అమ్మి), పంచదసి (పంచాదశి) పదాలు గమనించదగ్గవి.

మరి ఇటికాల శాసనంలోని కాకతీయ్య గుండ్రాజు ఎవరు? గుండ్రాజు హరిహరుడు గుండరాజు కొడుకా, లేక రెండో ప్రోలుని కుమారుడు రుద్రదేవుని సోదరుడైన హరిహరుడా? శాసన తేదీ 1148, అప్పటికి రెండో ప్రోలుడు బతికుండి, పాలన సాగిస్తున్నట్లు అతనిదే అయిన క్రీ.శ. 1149 నాటి శనిగరం శాసనం వల్ల తెలుస్తుంది. రెండో ప్రోలరాజు పాలిస్తుండగా అనుమకోండాది నానాదేశాధీశ్వరుడై, మహామండలేశ్వరుడుగా పేర్కొన్న, కాకతీయ గుండ్రాజు హరిహర రాజెలా స్వతంత్రునిగా, ఇటికాల శాసనాన్ని వేయించాడు, శాసన తేదీ తప్పై ఉంటుందన్న మైలమాంబ త్రిపురాంతక శాసనంలోని, రెండోప్రోలుని కొడుకు మరికొందరిలో ఒకడైన హరిహరునిగా గుర్తించవచ్చని చెప్పిన పివి పరబ్రహ్మశాస్త్రిగారు కూడా ఇటికాల శాసనంలోని హరిహరుడెవరో ఖచ్చితంగా తేల్చలేదు. కాబట్టి, ఇటికాల శాసనంలోని కాకతీయ గుండ్రాజు, హరిహరులపై మరికొంత చర్చ జరగాలి. (ఈ విషయంగా నాతో సుదీర్ఘ ఘోస సంభాషణ జరిపిన శ్రీరామోజు హరగోపాల్ గారికి నా కృతజ్ఞతలు).

-ఈమని శివనాగిరెడ్డి-స్వపతి
m : 9848598446
e : nagireddy@malaxmi.in

బిల్లన్స్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో బాలచెలిమి ప్రచురించిన 'గాడిద తెలివి', 'అంతరిక్ష దొంగలు' (2018 నవంబర్), 'గుళ్లెర బాలుడు', 'టంగ్ యంగ్' (2018 డిసెంబర్) అనే నాలుగు కథల పుస్తకాలు వెలువడినందుకు సంతోషం వ్యక్తం చేస్తున్నాము. ప్రతులు కావల్సిన వారు ఈ క్రింది చిరునామా నుండి పొందవచ్చును.

విడి ప్రతి వెల: రూ.30/-
'Bhoopathi Sadan' 3-6-716, Street No.12, Himayathnagar,
Hyderabad-500029, Telangana. Mob: 9030626288

- మరియలు
- Nava Telangana ● Manchi Pustakam
- Nava Chetana ● Navodaya Book House

హైదరాబాద్ లో 103వ వార్షికోత్సవం జరుపుకున్న న్యూమిస్మాటిక్ సొసైటీ ఇండియా

న్యూమిస్మాటిక్ సొసైటీ ఆఫ్ ఇండియా 1910లో అలహాబాద్ లో ఆరుగురు ప్రముఖులచే స్థాపించబడింది. కాలక్రమేణా మొత్తం 1140 జీవితకాల సభ్యులతో బెనారస్ హిందూ యూనివర్సిటీ, వారణాసిలో రిజిస్టర్డ్ కార్యాలయాన్ని కలిగి పూర్తి స్థాయి సంస్థగా ఉద్భవించింది. ఇది భారతదేశంలో అతిపెద్ద సొసైటీ. NSI తన కార్యకలాపాల్లో భాగంగా హైదరాబాద్ లో 103వ వార్షిక సదస్సును నిర్వహించాలని నిర్ణయించింది. గతంలో నిజాం కాలంలో 1940లో హైదరాబాద్ నగరంలో ఈ సదస్సు జరిగింది. తదుపరి 20వ శతాబ్దపు చివరి దశాబ్దంలో అప్పటి ఆర్కియాలజీ & మ్యూజియమ్స్ డైరెక్టర్ డా. వి.వి.కృష్ణ శాస్త్రి విజయవాడలో ఒక సదస్సును ఏర్పాటు చేశారు.

ఈ 103వ వార్షిక సదస్సు కోసం హైదరాబాద్ లో ఈ సదస్సును నిర్వహించేందుకు NSI Chairman డాక్టర్ డి. రాజా రెడ్డి నాయకత్వం వహించారు. మరియు సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం డైరెక్టర్ డాక్టర్ ఎ. నాగేందర్ రెడ్డితో చర్చించి తేదీలను ఖరారుచేసి దాని ప్రధాన కార్యదర్శి ప్రొఫెసర్ PN సింగ్ మరియు డాక్టర్ అమిత్ కుమార్ ఉపాధ్యాయ, సంయుక్త కార్యదర్శికి తెలియజేశారు.

2021 అక్టోబరు 23-25 తేదీలలో సాలార్ జంగ్ మ్యూజియంలో డాక్టర్ ఎ. నాగేందర్ రెడ్డి మార్గదర్శకత్వంలో శ్రీ. ఎం.వీరేందర్, స్థానిక కార్యదర్శి, పర్యవేక్షణలో సదస్సు నిర్వహించబడింది. కాన్ఫరెన్స్ తో పాటు “హైదరాబాద్ ఫిలాట్లీ అండ్ హాబీస్ సొసైటీ” భారతదేశం నలుమూలల నుండి వచ్చిన డీలర్లతో నాణేల ప్రదర్శనను ఏర్పాటు చేసింది. ఈ సదస్సులో మొత్తం 65 మంది పాల్గొనిపెట్లు, 45 మంది కాయిన్ డీలర్లు పాల్గొన్నారు.

న్యూమిస్మాటిక్ సొసైటీ ఆఫ్ ఇండియా అనే సంస్థ నాణేలు మరియు సంబంధిత కరెన్సీ వస్తువులపై పరిశోధనకు అంకితమైన భారతదేశంలోని పురాతన సంస్థ. ఈ సంస్థ భారతీయ న్యూమిస్మాటిక్స్ రంగంలో అధ్యయనాన్ని మరియు పరిశోధనలను ప్రోత్సహించడం లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. దాని నియమాలలో పేర్కొన్నట్లుగా, ఈ సంస్థ జ్ఞానాన్ని ప్రోత్సహించే మరియు భారతీయ న్యూమిస్మాటిక్స్ అధ్యయనాన్ని నియంత్రించే సమన్వయ సంస్థగా ఉద్దేశించబడింది. నాణేల యొక్క వివిధ విషయాలపై వివిధ రకాల ప్రచురణలను ప్రచురిస్తుంది. ది జర్నల్ ఆఫ్ ది న్యూమిస్మాటిక్ సొసైటీ ఆఫ్ ఇండియా ఏటా

ప్రచురితమాత్రున్న అత్యంత ప్రసిద్ధి చెందిన జర్నల్ లో ఒకటి. ఈ సంస్థ దేశంలోని వివిధ నగరాల్లో వార్షిక సమావేశాలను నిర్వహిస్తుంది. ఇక్కడ విశ్వవిద్యాలయ విభాగాలు లేదా స్థానిక న్యూమిస్మాటిక్ సొసైటీలు ఈ సమావేశాలను నిర్వహించడానికి ఆహ్వానించబడుతాయి. సొసైటీ ప్రతి సంవత్సరం కాన్ఫరెన్స్ సమయంలో వివిధ అంశాలపై సెమినార్లను కూడా నిర్వహిస్తుంది.

సంస్థ లక్ష్యాలు

1. భారతదేశ నాణేలు, ముద్రలు, పతకాలు, పేపర్ కరెన్సీ మొదలైన వాటి అధ్యయనాన్ని ప్రోత్సహించడం, మార్గనిర్దేశం చేయడం, భారతదేశం మరియు అనుబంధ విషయాలతో చారిత్రక సంబంధం కలిగి ఉన్న ప్రక్క దేశాల వారి అధ్యయనంలో నిపుణుల సహాయం అందించడం.
2. జర్నల్ ఆఫ్ ది న్యూమిస్మాటిక్ సొసైటీ ఆఫ్ ఇండియా జర్నల్స్ ను ప్రచురించడం మరియు నాణేల అధ్యయనానికి ఫోరమ్ పనిచేయడం.
3. నాణేల పరిశోధనలపై గమనికలు, మోనోగ్రాఫ్లు, Memoirs ప్రచురించడానికి.
4. భారతదేశం మరియు ఇతర దేశాల్లోని నాణేలు, కరెన్సీలు మరియు వాటి సేకరణల గురించి సమాచారం, సలహాలు మరియు సహాయం అందించడం ద్వారా వారితో అకడమిక్ సంబంధాలను ఏర్పరచుకోవడం, మార్పిడి చేసుకోవడం ద్వారా నాణేలను సేకరించేవారు. నాణేల శాస్త్రవేత్తలు, నాణేల సంఘాలు మరియు మ్యూజియంలతో సహకరించడం.
5. నాణేల మరియు అనుబంధ సమస్యలపై శాస్త్రీయ అభిప్రాయాల మార్పిడి కోసం కాలానుగుణ సెమినార్లు, సమావేశాలను నిర్వహించడం.
6. నాణేలు, పతకాలు, సీల్స్, పేపర్ కరెన్సీలు మొదలైన వాటి ప్రదర్శనలను నిర్వహించడం.
7. జనాదరణ పొందిన ఉపన్యాసాలు, చలనచిత్ర ప్రదర్శనలు, ప్రచురణలు మొదలైనవాటిని నిర్వహించడం ద్వారా నాణేలపై ప్రజలలో ఆసక్తిని సృష్టించడం.
8. నాణేలు, ముద్రలు, పతకాలు మొదలైన వాటి సేకరణ మరియు సంరక్షణను ప్రోత్సహించడం. అన్వేషణలు ఏర్పాటు చేయడం.
9. నాణేల పతకాలు, సీల్స్, పేపర్ కరెన్సీ మొదలైన వాటితో కూడిన మ్యూజియంను ఏర్పాటు చేయడం, వారి అధ్యయనానికి

<p>అల్లావుద్దీన్ హసన్ బహమన్ షా (క్రీ.శ. 1347-1358),</p>	<p>రెండవ అలావుద్దీన్ అహ్మద్ షా (క్రీ.శ. 1435-1458),</p>	<p>రెండవ మహమ్మద్ షా (క్రీ.శ. 1378-1397)</p>	<p>తాజుద్దీన్ ఫిరోజ్ షా (క్రీ.శ. 1397-1422)</p>

- అవసరమైన సౌకర్యాలను అందించడం, సమాజాన్ని నిర్మించడం. న్యూమిస్మాటిక్స్ అధునాతన పరిశోధన కేంద్రం.
10. నాణేల అధ్యయనాలను ప్రోత్సహించడానికి పుస్తకాలు మరియు పత్రికల సెంట్రల్ లైబ్రరీని నిర్వహించడం.
 11. న్యూమిస్మాటిక్స్ మ్యూజియంల ఏర్పాటును ప్రోత్సహించడం మొదలైనవి.

మొదటి అకడమిక్ సెషన్లు NSI ప్రెసిడెంట్ ప్రొఫెసర్ P. పణ్ణుగం అధ్యక్షత వహించగా, డాక్టర్ దేవేంద్ర బహదూర్ సింగ్ సహాయం అందించారు. భారతదేశ భాషా చరిత్రకు మూలంగా నాణేలు అనే శీర్షికతో ప్రొ. బిందా పరాంజపే సమర్పించిన మొదటి పేపర్. ప్రాచీన భారతీయ నాణేలపై ఎక్స్-రే డిప్రాక్షన్ మరియు ఎక్స్-రే ఫ్లోరోసెన్స్ స్టడీస్పై రెండవ పేపర్లు డాక్టర్ బి. శ్రీధర్ సమర్పించారు.

రెండవ అకడమిక్ సెషన్స్ NSI మాజీ ప్రెసిడెంట్ డాక్టర్ ఎస్.కె. బోస్ అధ్యక్షత వహించగా, డాక్టర్ నిరజ్ కుమార్ మిశ్రా సహకరించారు. తెలంగాణకు చెందిన పిడుగు, స్వస్తిక చిహ్నాలతో కూడిన నాణేల సమీక్షపై డాక్టర్ డి రాజా రెడ్డి మొదటి పేపర్లు సమర్పించారు. తెలంగాణ ప్రాంతం నుండి లభించిన నాణేలపై పిడుగు మరియు స్వస్తిక వంటి ముఖ్యమైన చిహ్నాలను ఈ పేపర్ హైలైట్ చేసింది. తదుపరి పేపర్ కూడా డా. డి. రాజా రెడ్డి ఎ స్టడీ ఆఫ్ ఫానమ్ హోర్స్ పై రాశారు. ఈ చర్చ దక్కన్ ప్రాంతంలోని చారిత్రక అధ్యయనాల్లో తరచుగా పట్టించుకోని నాణేల నిల్వల ప్రాముఖ్యతను హైలైట్ చేస్తుంది. ఇది పురాతన చరిత్రను అధ్యయనం చేయడానికి నామిస్మాటిక్స్ ను ఒక సాధనంగా చేర్చడంలో సమస్యలను విశ్లేషిస్తుంది. డా. మహేష్ కల్రా పద్దెనిమిదవ శతాబ్దంలో విడుదలైన సవాయి జైపూర్ మింట్ నుండి చివరి మొఘల్ నాణేల అధ్యయనంపై తదుపరి పత్రాన్ని సమర్పించారు. ముహమ్మద్ షా, అహ్మద్ షా బహదూర్ మరియు అలంగీర్ II పేర్లతో సవాయి జైపూర్ మింట్ నుండి జారీ చేయబడిన మొఘల్ నాణేలను పేపర్ చూస్తుంది. డా. సందీప్ పాన్ ఎగువ మహానది ప్రాంతం నుండి ప్రారంభ నాణేలపై తదుపరి పేపర్ ను సమర్పించారు. సెషన్ యొక్క చివరి పేపర్ ను ఛత్తీస్ గఢ్ లోని కుషాన్ నాణేలపై ప్రొఫెసర్ సుస్మితా బసు మజుందార్ సమర్పించారు. ఇటీవల త్రవ్విన మూడు ప్రదేశాలు అంటే రీవా, జామ్రూవ్ మరియు తారీఫూట్ నుండి కనుగొనబడిన వాటితో పాటుగా నివేదించబడిన కుషాన్ నాణేలన్నింటినీ ఒకచోట చేర్చడానికి ఈ పేపర్ ప్రయత్నిస్తుంది.

రెండవ సెషన్ తరువాత, పాల్గొన్న వారందరూ సదస్సు సందర్భంగా ప్రారంభించబడిన ఎగ్జిబిషన్ ను సందర్శించారు. పురాతన

భారతీయ నాణేల రకాలు మరియు వివిధ రకాల జ్ఞానాన్ని అందించడానికి పురాతన కాలం నుండి ఆధునిక నాణేలు సరిగ్గా ప్రదర్శించబడ్డాయి. సాయంత్రం డిన్నర్ అనంతరం సాంస్కృతికోత్సవం నిర్వహించారు. అదే రోజు NSI ఎగ్జిక్యూటివ్ కౌన్సిల్ సమావేశం కూడా జరిగింది.

మాడవ అకడమిక్ సెషన్ కు ప్రొఫెసర్ సుమన్ జైన్ అధ్యక్షత వహించగా, డాక్టర్ ఎ. కె. ఉపాధ్యాయ్ సహకరించారు. ఈ సెషన్లో, మొదటి పేపర్లు స్థానిక పంచ్-మార్క్ చేయబడిన నాణేలు మరియు వాటి వర్గీకరణ యొక్క కొత్త ప్రోకడలు సమర్పించబడ్డాయి. “గుప్త కాలిన్ జాలి సిక్వే” పై డాక్టర్ దేవేంద్ర బి. సింగ్ సమర్పించారు. అతను పురాతన భారతదేశం యొక్క నకిలీ నాణేలను హైలైట్ చేశాడు. తర్వాతి పేపర్ డా. నీరజ్ కుమార్ మిశ్రా రాసిన ఒక నోట్పై అరుదైన కుషాన్ టోకెన్ హోర్స్, యురేన్, జిల్లా, లఖిసరాయ్, బీహార్. డజనుకు పైగా టోకెన్లను కలిగి ఉన్న ఈ అరుదైన టోకెన్ హోర్స్ పై సంక్షిప్త గమనికను అందించడం పేపర్ లక్ష్యం. ఇది త్రవ్వకాల సమయంలో టెర్రకోట్ కుండ మరియు కుషాన్ స్థాయి నుండి పొందబడింది. ప్రతి టోకెన్లో ఒకే కుషాన్ అక్షరం ఉంటుంది. డా. బీనా సరసన్ “యాన్ యునిక్ కాంస్ ఆఫ్ ఇంపీరియల్ చోళాన్” పై తదుపరి పత్రాన్ని సమర్పించారు. ఇంపీరియల్ చోళుల చరిత్ర 850 A.D.లో విజయాలయ ఆగమంతో

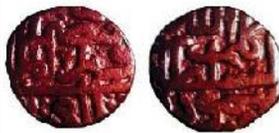
ప్రారంభమవుతుంది. ఇటీవలి కాలం వరకు విజయలాయ తండ్రి పేరు తెలియదు. ఆమె చోళుల నాణేలను హైలైట్ చేసింది. డా. దానిష్ మోయిన్ ఈ సెషన్ యొక్క చివరి పేపర్ ను 16వ నుండి 20వ శతాబ్దం వరకు దక్కన్ యొక్క కాంస్ నాణే: రీ-అప్రైజలైజ్ సమర్పించారు.

నాల్గవ అకడమిక్ సెషన్ కు డాక్టర్ దానిష్ మోయిన్ అధ్యక్షత వహించారు. డాక్టర్ ముఖేష్ సహాయం అందించారు. డాక్టర్ రెహాన్ అహ్మద్ కలకత్తా మింట్ నుండి ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ యొక్క సిలోన్ మెడల్స్ యొక్క చారిత్రక ప్రాముఖ్యతపై సమర్పించారు. అక్షర్ యొక్క ఇలాహి నాణెం యోగితా బాజ్ఘాయ్ పేపర్లోని అంశం. డాక్టర్ ఎస్.కె. దాస్ బెంగాల్ సుల్తాన్ శాంతిపూర్ మింట్ ను హైలైట్ చేశారు. డా. డి. రాజా రెడ్డి ఒక మొఘల్ మ్యూల్ ను హైలైట్ చేశారు. ఈ నాణెం అజీమ్-ఉష్-షాన్ మరియు అతని కుమారుడు ఫరుక్కియార్ల మ్యూల్ల కనిపిస్తుంది. షా ఆలం బహదూర్ మరణవార్త విన్న వెంటనే ఫరుక్కియార్ తన తండ్రి చేరికను ప్రకటించాడు. షా ఆలం బహదూర్ యొక్క పెద్ద కుమారుడు అజీమ్-ఉష్-షాన్ సింహాసనానికి సరైన హక్కుదారు. కానీ అతను బెంగాల్ నుండి కొద్దికాలం మాత్రమే పాలించాడు. అతని నాణేలు

అలావుద్దీన్ హసన్ బహమన్ షా
(క్రీ.శ. 1347-1358)

కలీముల్లా షా
(క్రీ.శ. 1524-1527)

చాలా అరుదు. దానికి సంబంధించిన వివరాలను పేపర్లో సమర్పించారు. తదుపరి పేపర్ కూడా డాక్టర్ డి. రాజా రెడ్డిదే. అతను మీర్ ఉస్మాన్ అలీ ఖాన్ (అసఫ్జా VII) యొక్క మొహూర్లో సగం 'ఈస్' మార్కెట్ ప్రదర్శించాడు. ప్రముఖ 'చార్మినార్' రకం నాణేల ఆర్కైవ్ సగం 'ఈస్' గుర్తుతో ఉస్మాన్ అలీఖాన్ నాణేలను విడుదల చేశాడని, ఇది అతని పూర్వీకుల మైమ్మా పొరబడిందని సమర్పకుల అభిప్రాయం. అందువల్ల ఈ నాణేలు చెలామణి నుండి తీసివేయబడ్డాయి. నాణేలు పూర్తి 'ఈస్' గుర్తుతో జారీ చేయబడ్డాయి.

ఐదవ అకడమిక్ సెషన్ కు డాక్టర్ డి. రాజా రెడ్డి అధ్యక్షత వహించగా, డా. దేవేంద్ర బహదూర్ సింగ్ సహాయం అందించారు. డాక్టర్ అనుప్ మిత్రా ఈశాన్య భారత స్వతంత్ర రాష్ట్రాల నాణేలపై మొదటి పేపర్ ను సమర్పించారు. డాక్టర్ ఎన్.కె. బోస్ జైంతియా నాణేల తయారీ మరియు కర్మీ హిల్ ట్రైబైస్ దాని సామాజిక ప్రభావంపై తదుపరి భాగాన్ని అందించారు. అతని ప్రకారం, కొండలు మరియు మైదానాలు రెండింటిలోనూ విస్తరించి ఉన్న ఈ రాజ్యం 1548 AD నుండి మూడు శతాబ్దాల పాటు వెండి నాణేలను విడుదల చేసింది. ఈ నాణేల లోహ విలువ వాటి పూర్వీకుల కంటే తక్కువగా ఉన్నప్పటికీ, పెద్ద సంఖ్యలో జైంతియా సరిహద్దులు దాటి కూడా చెలామణిలో ఉన్నాయి. రవిశంకర్ శర్మ సమర్పించిన తదుపరి పేపర్లో గదాధర సింహ ప్రత్యేక అర్ధ రూపాయి నోట్. ఈ నాణేల గురించిన వివిధ వాస్తవాలు మరియు వాటి చారిత్రక ప్రాముఖ్యత గురించి ఆయన చర్చించారు. తెలంగాణలోని కోటిలింగాలకు చెందిన గోభదా & సమగోప నాణేలు అనే రెండు పత్రాలను, శాతవాహనుల రెండు వెండి నాణేలను డాక్టర్ బి. ఎం. రెడ్డి సమర్పించారు. మొదటి పేపర్ ఈ ప్రాంతం నుండి కొత్త అన్వేషణను తీసుకువచ్చింది. తెలంగాణ న్యూమిస్మాటిక్స్ కు కొత్త కోణాన్ని జోడిస్తుంది. రెండవ పేపర్, శాతవాహనుల యొక్క కొత్త ఫలితాలను హైలైట్ చేసింది. డాక్టర్ పి.వి. రాధాకృష్ణన్ ఈ సెషన్ చివరి పేపర్ ను సమర్పించారు. కుషాణ పాలకులు తమ నాణేలపై శివునిగా వర్ణించుకున్నారా? ఈ కాగితం కుషాణ నాణేల చారిత్రక విశ్లేషణకు కొత్త కోణాలను విప్పుతుంది.

కాన్ఫరెన్స్ రెండో రోజు చివరి సెషన్ (ఆరవ అకడమిక్ సెషన్) డాక్టర్ బిందా పరాంజపే అధ్యక్షత వహించగా, డాక్టర్ ఎ. కె. ఉపాధ్యాయ్ సహకరించారు. డాక్టర్ రాజా రెడ్డి కడప నుండి కొత్త రకం ఫాసమ్స్ అనే మొదటి పేపర్ ను సమర్పించారు. 1974లో భారతదేశంలోని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లోని కడప జిల్లాలో 27 బంగారు ఫాసమ్స్ నిల్వ దొరికిందని ఆయన చర్చించారు. Mr. J ప్రాన్స్ ని థెరత్తిల్ తదుపరి పేపర్ ను కునిమ్మాతో స్వచ్ఛమైన లిపి-ఓన్లీ ఫేస్ అనే పేరుతో సమర్పించారు. ఈ నాణెం జారీ చేయబడిన నాణేల శ్రేణిలో మొదటి

దశను సూచిస్తుందని నిరూపించడానికి సహాయపడే అనుమతులను బయటకు తీసుకురావడానికి ఈ నాణెం యొక్క చిహ్నాలు మరియు స్క్రిప్ట్ చర్చించబడ్డాయి. సెషన్ యొక్క మూడవ పేపర్ శ్రీ దావర్కాంత్ N.S. అతను 600 B.C నాటి గాంధార నాణేలను చర్చించారు. మరియు వాటి ప్రాముఖ్యత Mr. A. M. సమర్థ్ విజయనగర రాజ్యానికి చెందిన రాజు దేవరాయల సీసపు నాణెంపై సమర్పించారు. ఇవి విజయనగర రాజ్యానికి సంబంధించిన కొత్త అవిష్కరణలు. డా. ముఖేష్ Kr. సింగ్ ఈ సెషన్ కు చివరి ప్రెజెంటర్ మరియు అతను భారతీయ న్యూమిస్మాటిక్స్ కు జై ప్రకాష్ సింగ్ అందించిన సహకారం మరియు ప్రాచీన భారతదేశ ఆర్థిక పురోగతిలో నాణేల పాత్ర అనే శీర్షికతో వరుసగా రెండు పేపర్లను సమర్పించారు. అతను తన మొదటి పేపర్లో, భారతీయ నాణెపాత్ర రంగంలో ప్రొఫెసర్ J. P. సింగ్ చేసిన కృషికి సంబంధించిన హిస్టారియోగ్రాఫికల్ సర్వేను హైలైట్ చేశాడు. అతని రెండవ పేపర్ 600 B.C నుండి ఆర్థిక వ్యవస్థ యొక్క పురోగతిని చర్చిస్తుంది.

కాన్ఫరెన్స్ యొక్క చివరి సెషన్ అయిన ఏడవ అకడమిక్ సెషన్, కాన్ఫరెన్స్ యొక్క మూడవ రోజున ప్రొఫెసర్ పి.ఎన్. సింగ్ అధ్యక్షతన జరిగింది. ఈ సెషన్లో మొత్తం 7 పేపర్లు సమర్పించ బడ్డాయి. డాక్టర్ మనోజ్ కుమార్ సింగ్, డా. అమిత్ కుమార్ ఉపాధ్యాయ్ మిస్టర్ ప్రేమ్ పీయూష్ కుమార్, జార్జండ్, డా. దేవేంద్ర బహదూర్ సింగ్, డా.జి.కె. సుబ్రమణ్యం. డాక్టర్ రాజేష్ కుమార్ పత్రాలను సమర్పించారు. కాన్ఫరెన్స్ చివరి పేపర్ ను ప్రొఫెసర్ సుమన్ జైన్ సమర్పించారు. ఆమె

జైన్పూర్ జిల్లా (U.P.) నుండి కొత్తగా కనుగొన్న వెండి పూతతో కూడిన నాణేలను సమర్పించింది. 2014లో ఉత్తరప్రదేశ్ లోని జైన్పూర్ జిల్లాకు చెందిన మదెర్డిహ్, తహసీల్ మచాలి షహర్ నుండి 50 నాణేల హోర్డ్ ను ప్రొఫెసర్ అనిల్ కుమార్ దూబే, అతని బృందం వారణాసిలో కనుగొన్నారు. ప్రస్తుత పేపర్ వాటిని అర్థంచేసుకోవడానికి మరియు విశ్లేషించడానికి ప్రయత్నించింది.

సభ ముగిసిన తర్వాత సన్మాన కార్యక్రమం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమాన్ని శ్రీ. ఎం.వీరేందర్, స్థానిక కార్యదర్శి. నిర్వహించారు. ముఖ్య అతిథిగా న్యూఢిల్లీలోని ఇండియన్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ హిస్టారికల్ రీసెర్చ్ సభ్యుడు ప్రొ.కిషన్ రావు పాల్గొన్నారు. మహారాష్ట్ర చంద్రాపూర్ కు చెందిన శ్రీ అశోక్ సింగ్ రాకూర్ పురాతన నాణేలను నిజాము ముని మనవడు అయిన నజర్ అలీకి ప్రధానం చేశారు. వేదికపై ప్రొఫెసర్ పి.పణ్ణుగం, డాక్టర్ ఎ.ఎన్.రెడ్డి, డాక్టర్ డి.రాజా రెడ్డి, ప్రొఫెసర్ పి.ఎన్.సింగ్, డాక్టర్ ఎన్.జైకిషన్ కూడా ఉన్నారు.

-ఎం. వీరేందర్

e: dykeepersjm@gmail.com

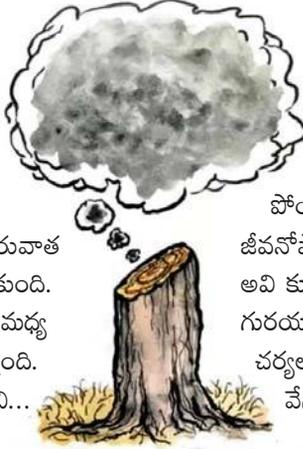
సస్టెయినబుల్ అర్బనిజం - హెరిటేజ్ మేనేజ్ మెంట్

(ప్రపంచ పర్యావరణ దినం, ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెటర్ హైదరాబాద్ 21వ వార్షికోత్సవం సందర్భంగా జరిగిన ఆన్ లైన్ సమావేశంలో సస్టెయినబుల్ అర్బనిజం - హెరిటేజ్ మేనేజ్ మెంట్ అంశంపై ఇంటాక్ (న్యూదిల్లీ) గవర్నింగ్ కౌన్సిల్ సభ్యుడు ప్రొఫెసర్ కేటీ రవీంద్రన్ చేసిన ప్రసంగ సారాంశం)

నలభై ఏళ్ళ క్రితం... నేను హైదరాబాద్ లో రెండేళ్లు ఉన్నాను. నా మనస్సులో కొంత భాగం ఇక్కడే ఉండిపోయింది. ఎందుకంటే నేను ఈ నగరాన్ని ప్రేమిస్తాను. ఇక్కడి ప్రజలను అభిమానిస్తాను. సస్టెయినబుల్ అర్బనిజం - హెరిటేజ్ మేనేజ్ మెంట్ అంశంపై నా ప్రసంగం. సుస్థిరదాయఖ అర్బనిజం గురించి మనం మాట్లాడుతుంటాం. హెరిటేజ్ మేనేజ్ మెంట్ అంశాల్లోనూ అది తన వునాదులను కలిగి ఉంది. ఒక ఐదా రేళ్లుగా సస్టెయినబుల్ డెవలప్ మెంట్ గోల్స్ గురించి మీకందరికీ తెలుసు. దీనిపై భారత్ కూడా సంతకం చేసింది. ఐక్యరాజ్య సమితి 17 సుస్థిరదాయక అభివృద్ధి లక్ష్యాలను నిర్వచించింది. ఇవన్నీ కూడా వారసత్వ సంపదపై ప్రభావం కలిగించగల అంశాలే. అందుకే ఈ అంశాలన్నీ కూడా మనకెంతో ముఖ్యమైనవే. మరీ ముఖ్యంగా 3, 6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 17 అంశాలు చారిత్రక వారసత్వంపై ప్రత్యక్ష ప్రభావం కలిగించేవి. దారిద్ర్యం, ఆకలి లాంటివి పరోక్ష ప్రభావం కలిగిస్తాయి. నాణ్యమైన విద్య, లింగసమానత్వం లాంటి అంశాల కూడా వారసత్వంపై పరోక్ష ప్రభావాన్ని కలిగిస్తాయి. నిజానికి సుస్థిరదాయకత అనేది 1987లోనే ఐక్యరాజ్యసమితిలో చర్చకు వచ్చింది. అప్పట్లో దాన్ని 'భవిష్యత్ తరాలు తమ అవసరాలతో రాజీపడాల్సిన అవసరం రాకుండానే ప్రస్తుత అవసరాలను తీర్చగలిగే అభివృద్ధిగా నిర్వచించారు. అప్పట్లో దీన్ని గ్రాండ్ ప్లాన్ కమిషన్ గా వ్యవహరించారు. ఆ తరువాత 2015లో ఈ దృక్పథంలో భారీ మార్పు చోటు చేసుకుంది. వనరుల సుస్థిరదాయకత నుంచి మనిషి-ఆవరణ వ్యవస్థ మధ్య సుస్థిరదాయక సంబంధాల దిశగా అందరి దృష్టి మళ్ళింది. భవిష్యత్తు గురించి మాత్రమే కాదు, ఈ క్షణం గురించి...

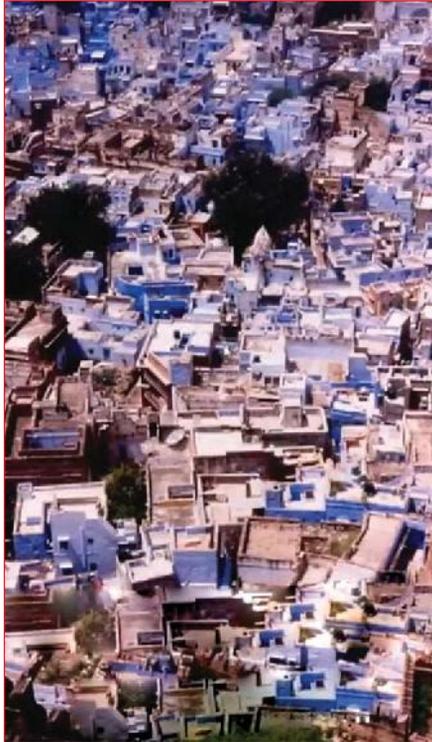
వర్తమానం గురించి మాట్లాడడం కూడా మొదలైంది. వారసత్వ సంపద పరిరక్షణలో మనం మన ప్రయత్నాలు ఎక్కడ చేయాలి అనేది ప్రాధాన్యం సంతరించుకుంది. అంటే మనం సహజ ఆవరణ వ్యవస్థ ఆరోగ్యాన్ని మాత్రమే చూడడం లేదు, మా నవ నెట్ వర్క్ లు, మానవ ఆవరణ వ్యవస్థల గురించి కూడా ఆలోచిస్తున్నాం. అవి ఒకదానితో ఒకటి ఎలా ముడిపడి ఉన్నాయో చూస్తున్నాం. మనకు అందిన వాటిని భవిష్యత్ తరాలకు అందించాల్సి ఉంటుందని అంటారు. పర్యావరణం, సుస్థిరదాయకతలను భావితరాలకు అందించాలి. ఆ జాబితాలో హెరిటేజ్ కూడా ఉంటుంది. అంతే కాదు... అవి భవిష్యత్తుకు సంబంధించినవి కాదు. వర్తమానానికి సంబంధించినవే. గతంలో మనం ఏం చేశాం, భవిష్యత్లో ఏం చేయనున్నాం అనేవి కూడా ముఖ్యమైనవే. 2020లో హైదరాబాద్ లో వరదలు వచ్చాయి. దురదృష్టవశాత్తూ ఈ నగరం ఇప్పుడు తీవ్రమైన వరద ముప్పును ఎదుర్కొంటోంది. ఒక నగరానికి వాటిల్లే అత్యంత దురదృష్టకరమైన పరిస్థితి అది. వరద వస్తే యావత్ ఆర్థిక వ్యవస్థ కూడా మందగిస్తుంది. ఎన్నో ఏళ్ళ పాటు దాని ప్రభావం ఉంటుంది. మరీ ముఖ్యంగా పేదలకు మరెంతగానో కష్టనష్టాలు ఎదురవుతాయి. వాటి గురించి మాట్లాడే వర్ణించలేం. వారి ఇళ్లు కొట్టుకుపోయాయి. వారి జీవనోపాధులూ పోయాయి. సాధారణంగా వారు ఓపెన్ స్పేస్ లో జీవనోపాధి కార్యకలాపాలు నిర్వహిస్తుంటారు. వరదలకు అవి కూడా దెబ్బ తిన్నాయి. వారు ఎన్నో అనారోగ్యాలకు గురయ్యారు. అస్థిర నగరాలకు మూల కారణం మానవ చర్యలు ఇన్ సెన్సిటివ్ గా ఉండడం. అది మార్పును వేగవంతం చేస్తుంది. హైదరాబాద్ లో పరివాహక

ప్రాంతాలు ఎన్నో చెరువులను ఏర్పరిచిన సంగతి మనకు తెలిసిందే. అవన్నీ కూడా గతంలో అభివృద్ధి పేరిటనో, విస్తరణ కారణంగానో ఆక్రమణలకు గురయ్యాయి. ఇక్కడ మనకు రింగ్ రోడ్ ఉంది. నిజానికి అంది నగరం చుట్టూరా పని చేస్తుంది. నీటి ప్రవాహం సౌత్ ఈస్ట్ వైపు వెళ్ల కుండా చూస్తుంది. మన భవిష్యత్ అవసరాలు తీరాలి అనే విషయం మనకు తెలుసు. మనం వనరులను పరిరక్షించుకోవాలి. భూ వినియోగాన్ని తగ్గించుకోవాలి. దీనికి సంబంధించి మనం తీసుకోవాల్సిన చర్యలు ఎలా ఉండాలి చూద్దాం. రెసిలియెంట్ అర్బన్లైజేషన్ దిశగా పని చేయాలి. రెసిలియెంట్ కమ్యూనిటీలను రూపొందించాలి. వనరుల సంరక్షణ కోసం వారసత్వాన్ని పరిరక్షించుకోవాలి. అర్బన్ ఫామ్ ను రీపర్చింగ్ చేయాలి. వరదలు ఒక్కటనే కాదు. భూకంపాల గురించి, అగ్నిప్రమాదాల గురించి కూడా ఆలోచించాలి. నగరం యధా పూర్వస్థితికి రావడంపై దృష్టి పెట్టాలి. ప్రజలను కూడా అందుకు సన్నద్ధులను చేయాలి.

హెరిటేజ్ కు సంబంధించినంత వరకు వనరులను సంరక్షించుకోవడం అనేది అత్యంత ముఖ్యమైంది. మనం వినియోగించే భూమిని మనం విస్తరిస్తూ పోతున్నాం. మనం మన ప్రస్తుత హౌసింగ్ స్టాక్ వైపు చూడడం లేదు. ప్రస్తుత పాత నగరాల వైపు దృష్టి పెట్టడం లేదు. అభివృద్ధికి గాను విస్తరణకు మాత్రమే ప్రాధాన్యం ఇస్తున్నాం. అంతేగాకుండా అర్బన్ ఫామ్ పై కూడా దృష్టి పెట్టాలి. అంటే, ప్రస్తుత భవనాలను తిరిగి వినియోగించుకోవడం, హౌసింగ్ స్టాక్ రీయూజ్ లాంటివి చూడాలి. తద్వారా మనం మెరుగైన జీవన పరిస్థితులను కల్పించగలుగుతాం. హెరిటేజ్ ఇంటర్వెన్షన్లతో సస్టెయినబుల్ అర్బనిజం రూపొందించగలుగుతాం.

ఇక వర్తింపజేయాల్సిన ప్రధాన సూత్రాల్లో ప్రముఖమైంది సర్క్యులర్ మెటబాలిజమ్. నగరాల్లోకి మనం రకరకాల

సుస్థిరదాయక అభివృద్ధి లక్ష్యాలు మన ప్రపంచాన్ని మార్చేందుకు 17 లక్ష్యాలు

1. దారిద్ర్య నిర్మూలన
2. ఆకలి తొలగింపు
3. మంచి ఆరోగ్యం, సంక్షేమం
4. నాణ్యమైన విద్య
5. లింగ సమానత్వం
6. శుభ్రమైన నీరు, పారిశుధ్యం
7. అందుబాటు ధరలో క్లీన్ ఎనర్జీ
8. గౌరవప్రదమైన ఉపాధి, ఆర్థికవృద్ధి
9. పరిశ్రమలు, ఆవిష్కరణలు, మౌలిక సదుపాయాలు
10. అసమానతల తొలగింపు
11. సుస్థిర నగరాలు, సమూహాలు
12. బాధ్యతాయుతమైన వినియోగం, ఉత్పత్తి
13. వాతావరణ పరిరక్షణ
14. సముద్ర, జల జీవుల పరిరక్షణ
15. నేలపై జీవుల పరిరక్షణ
16. శాంతి, న్యాయం, బలమైన వ్యవస్థలు
17. లక్ష్యాల సాధనకు భాగస్వామ్యాలు

వ దార్ధాలు, శక్తి లాంటివాటిని అందిస్తుంటాం. అదే సమయంలో వ్యర్థాలు, కాలుష్యం రూపంలో విషతుల్యాలను నగరాల నుంచి పొందుతుంటాం. ఇది లీనియర్ మెటబాలిజం. దాన్నే మనం ఇప్పుడు అనుసరిస్తున్నాం. ఈ భావనను మనం కొత్త తరహాగా రూపొందించుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. అదే సర్క్యులర్ మెటబాలిజం. ఇక్కడ మనం క్లోజ్ లూప్ సిస్టమ్ కలిగి ఉంటాం. దాన్ని మల్టిప్లీ సైకిల్స్ కు వర్తింపజేయవచ్చు. ఎస్టీపీ నెట్ వర్క్ను సమర్థంగా వినియోగించుకోవాలి. అధునాతన సాంకేతికతలను వినియోగించుకోవాలి. మనాల్ని వంటి చిన్న చిన్న పట్టణాల్లోనూ ఈ పనిని ఇప్పుడు సమర్థంగా చేస్తున్నారు. హైదరాబాద్ వంటి పెద్ద నగరాలు మరింతగా పెద్ద ఏర్పాట్లు చేసుకోవాల్సి ఉంటుంది. చాలా సందర్భాల్లో ఈ ఎస్టీపీలు వ్యర్థాలను సరిగా నిర్వహించలేక పోతాయి. నగం మాత్రమే శుద్ధి చేసిన వ్యర్థాలుగా వాటిని పరిగణించాల్సి ఉంటుంది. ఆ తరువాత తిరిగి వాటిని నదుల్లోకి డంప్ చేస్తుంటారు. మన నదుల పరిస్థితి ఎలా ఉందో మనకు తెలుసు. ఈ విధమైన వ్యర్థాలు భూమిని కలుషితం చేస్తున్నాయి. మన నగరాలేవీ ఈ పరిస్థితికి మినహాయింపు కాదు.

వనరుల సంరక్షణ, సుస్థిరదాయకతలో అత్యంత ముఖ్యమైన భాగం చారిత్రక నగరాన్ని నిర్వహించడం. భారతీయ నగరాల ప్రజానీకం ఇప్పుడు కోరుకుంటున్నది మానవత్వంతో కూడిన ధోరణి. దేశ జనాభాలో 45 శాతం మంది పాతికేళ్లలోపు వారు. వయస్సు పెరిగిపోతున్న వారి మీద అసలే మాత్రం పట్టింపు ఉండడం లేదు. పని చేస్తున్న సాధారణ ప్రజలను ఎంతో మందిని మేం కలుసుకున్నాం. వారంతా కూడా ఏ మాత్రం సంతోషం లేకుండానే పని చేస్తున్నారు. పూర్తి నాణ్యంతో జీవితాన్ని ఆనందించలేకపోతున్నారు. వీరంతా కూడా సుస్థిరదాయకం కానటువంటి నగర వ్యవస్థలో భాగమవుతున్నారు. ఇప్పుడు మనం వృద్ధి చేయాల్సింది చక్కటి పార్టీసిపేటరీ

గవర్నెన్స్, హౌసింగ్, సామాజిక మౌలిక వసతులను. ఇక మనం మొబిలిటీ, దానికి సంబంధించిన మౌలిక వసతుల దిశగా పని చేయాల్సి ఉంటుంది. వీటన్నిటి మధ్య నిరంతర కమ్యూనికేషన్ కూడా ఉండాలన్న అవరం ఉంది. మానవ నెట్ వర్క్లను నిలకడతో కూడుకున్నవిగా చేసేందుకు సంప్రదాయక నగరాలను స్మార్ట్ చేయాలి. ఒక్కసారి ఇన్వెస్ట్ మెంట్ చేసినంత మాత్రాన వారు బాధల నుంచి బయటకు రారు. భారతీయ నగరాల ఆర్థిక వారసత్వ ఫైన్ టెక్చర్ను మనం కాపాడాలి. ఒకప్పుడు పట్టణాల్లో ఎంతో మంది ఆంధ్రప్రెస్టుయర్లు ఉండేవారు. మరెంతో మంది హస్త కళాకారులు రకరకాల వస్తువులను ఇళ్లలో తయారు చేసే వీధుల్లో విక్రయించేవారు. ఇలాంటి ఆర్థిక వారసత్వాలను కాపాడాల్సిన అవసరం ఉంది.

భారతీయ నగరం అనేది వారసత్వంలో ఒక భాగం. నూతన ధోరణులకు మనం బలైపోతున్నాం. మరి ముఖ్యంగా కోవిడ్ మహమ్మారి లాంటి సమయాల్లో, ఆన్ లైన్ కొనుగోళ్లలో మోసాలకు ఎంతో మంది బాధితులుగా మారుతున్నారు. ఇవన్నీ కూడా ఈ విధమైన ఆర్థిక వారసత్వాన్ని తుడిచిపెట్టేస్తున్నాయి.

అర్బన్ డిజైన్ ద్వారా భారతీయ నగరాన్ని మానవత్వంతో కూడుకున్నదిగా చేయడం మరొక అంశం. నగరాలను రూపొందించేందుకు మనం సరైన అర్బన్ డిజైన్ సూత్రాలను పాటించాలి. నగరాలు ప్రజలు ఆసనం దించేవిగా ఉండాలి. అప్పుడు మాత్రమే అక్కడ నివసిస్తున్న వారు ఆయా నగరాలతో యాజమాన్యపు అనుభూతిని పొందగలుగుతారు.

వ్యక్తిగత అనుబంధాన్ని ఏర్పరచుకో గలుగుతారు. అలాంటి నగరాల్లో పెరిగే పిల్లల సుస్థిరదాయక భవిష్యత్ నిర్వహణకు అది మెరుగైన రీతిలో తోడ్పడుతుంది. ఇప్పుడు మనం నగరాల వేగాన్ని తగ్గించేందుకు ప్రయత్నించాలి. వేగాన్ని తగ్గించాల్సిన అవసరం ఉంది. దురదృష్టవశాత్తూ మన ట్రాఫిక్ ప్లానర్లు ఎప్పుడూ వేగాన్ని పెంచాలనే ప్రయత్నిస్తుంటారు. మరెన్నో ఫ్లెక్సిబిల్ నిర్మిస్తారు. మరెన్నో రహదారులు నిర్మిస్తారు. మరెన్నో రోడ్ల నిర్మాణంలో మరింతగా పెట్టుబడులు పెడుతున్నారు. తద్వారా వేగం పెంచేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. నడక మార్గాలకు తగ్గించుకుంటున్నాం. ఇప్పుడు వీటన్నింటికీ విరుద్ధంగా మనం పని చేయాల్సి ఉంటుంది. ప్రకృతి,

మానవ నిర్మిత హెరిటేజ్ను మిళితం చేసే దిశగా పని చేయాలి. పట్టణ సేవలకు, హెరిటేజ్ ఆస్తులకు సమానమైన యాక్సెస్ ఉండాలి. సదుపాయాలకు విస్తృత యాక్సెస్కు వీలు కల్పించేలా టెక్నాలజీ అప్లికేషన్స్ ఉండాలి.

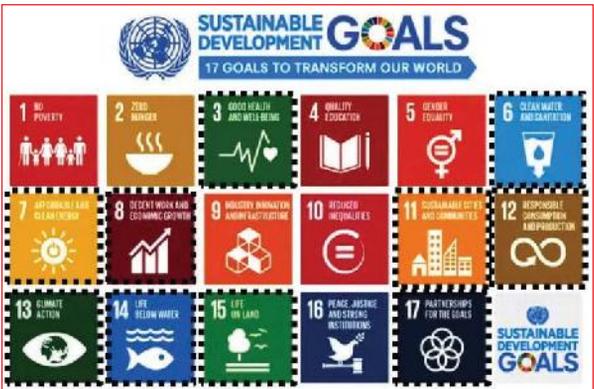
సుస్థిరదాయక హెరిటేజ్ సిటీ కోసం ఏడు సూత్రాలు పాటించాలి. సమకాలీన అర్బన్ డిజైన్, సమకాలీన ఇ మాజినేషన్ కు అవి అనువుగా ఉంటాయి. మన హెరిటేజ్ నగరాల లక్షణాలు ఏంటో చూడండి. అవి కాంపాక్ట్గా ఉండాలి. తగినంత జనసాంద్రత ఉండాలి. మిక్స్డ్ యూజ్ సిటీగా ఉండాలి. నడక బాటలు, నాన్ - మోటార్లెజ్డ్ వాహనాల రాకపోకలు ఉండాలి. శక్తి వినియోగం తక్కువస్థాయిలోనే ఉండాలి. వీధులు సోఫల్ స్పేస్‌గా ఉండాలి.

సుస్థిరదాయక సోషల్ నెట్ వర్క్లు ఉండాలి. ఫ్యాన్సీగా ఉండే నూతన మెటీరియల్స్ను ఇప్పుడు మనం విస్తృతంగా ఉపయోగిస్తున్నాం. అవి వాడవద్దని నేను అనడం లేదు. కాకపోతే మెటీరియల్ కల్చర్ను కూడా పాటించాలి. ఈ ఏడు సూత్రాలు సమకాలీన అర్బన్ డిజైన్ కు ప్రాథమిక సూత్రాలుగా ఉంటాయి. ఏళ్లుగా వృద్ధి చెందుతూ వచ్చిన దాన్ని తుడిచిపెట్టేసి ఫైబర్ ఆప్టిక్ సిస్టమ్స్తో నింపేస్తే సరిపోతుందా?

ఇక చివరిగా అహ్మదాబాద్ లోని సబర్బన్ హాస్టల్ గోడలపై ఒక ఫోటోగ్రాఫ్లో ఉన్న దాని గురించి మాట్లాడుకుందాం. అది మహాత్మా గాంధీ సందేశం. “నా ఇల్లు అన్ని వైపులా గోడలతో ఉండాలని, కిటికీలు సామ గ్రీతో నిండి ఉండాలని నేను కోరుకోవడం లేదు.

అన్ని రకాల సంస్కృతులు వీలైనంత స్వేచ్ఛగా ఇంట్లోకి రావాలని నేను కోరుకుంటున్నాను. కానీ, నా పాదాలను మరొకరు తోసివేయడాన్ని మాత్రం నేను తిరస్కరిస్తాను” అని అందులో ఉంటుంది. బహుశా అది 1940లకు చెందిన వ్యాఖ్య కావచ్చు. ఈ సూక్తి ఇప్పుడు మన రాజకీయ స్థితిగతులకు, మనం అనుసరిస్తున్న ధోరణులకు సరిగ్గా సరిపోతుందని నేను భావిస్తున్నాను. మనం మన తలుపులు తెరుచుకొని ఉండాలి. అదే సమయంలో మరే వ్యవస్థ కూడా మనల్ని గాల్లోకి ఊదేయకుండా మన పాదాలు నేలపై బలంగా ఉండాలి.

- అనువాదం : యన్. వి. యం

సుస్థిరదాయక హెరిటేజ్ సిటీ

- కాంపాక్ట్గా ఉండాలి.
- తగినంత జనసాంద్రత ఉండాలి.
- మిక్స్డ్ యూజ్ సిటీగా ఉండాలి
- నడక బాటలు, నాన్ - మోటార్లెజ్డ్ వాహనాల రాకపోకలు ఉండాలి
- శక్తి వినియోగం తక్కువస్థాయిలోనే ఉండాలి
- వీధులు సోఫల్ స్పేస్‌గా ఉండాలి
- సుస్థిరదాయక సోషల్ నెట్ వర్క్లు ఉండాలి

ప్రపంచ విత్తన గిన్నె తెలంగాణ

(సీడ్ బౌల్ ఆఫ్ ది వరల్డ్)

“తెలంగాణ జీవితం వ్యవసాయంతో ముడిపడి ఉంది. రాష్ట్రంలో 60-65 లక్షల మంది రైతులు ఉన్నారు. వ్యవసాయ రంగంపై ఆధారపడి జీవిస్తున్న అనేక మంది ఉన్నారు. రైతులు ఆసంఘటిత రంగంలో ఉన్నందున, గత ప్రభుత్వాల నిర్లక్ష్యం, నిబద్ధతతో పనిచేయకపోవడం వల్ల రైతులు గతంలో చాలా నష్టపోయారు. వ్యవసాయం సంక్షోభంలో పడింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడి టీఆర్ఎస్ అధికారంలోకి వచ్చిన తర్వాత ప్రభుత్వం చేపట్టిన అనేక రైతు సంక్షేమం, వ్యవసాయాభివృద్ధి కార్యక్రమాల వల్ల పరిస్థితి ఒక్కసారిగా మారిపోయింది. వ్యవసాయాభివృద్ధికి, రైతుల సంక్షేమానికి ఇంకా చేయాల్సింది చాలా ఉంది”.

- ముఖ్యమంత్రి కె. చంద్రశేఖర్ రావు

తెలంగాణ రాష్ట్రం ప్రపంచ విత్తన గిన్నె (సీడ్ బౌల్ ఆఫ్ ది వరల్డ్)గా మార్చాలని గతంలో సీఎం కేసీఆర్ ప్రకటించడం హర్షణీయం. ఇది దేశానికి దిక్పాచిలా పనిచేయాలని, వ్యవసాయ రంగం అభివృద్ధిపరంగా ఒక మోడల్ విలేజ్ గా అంకాపూర్ ను ప్రకటించారు. వాటి ఫలితం ఇప్పుడిప్పుడే తెలంగాణ రాష్ట్రమంతా కనపడుతుంది. ఏ జిల్లాకు ఆ జిల్లా విత్తనోత్పత్తి కేంద్రాలను ఏర్పాటు చేసుకునే విధంగా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకుంటుంది. యాసంగిలో వరి పంటే కాకుండా ప్రత్యామ్నాయ పంటలను ప్రోత్సహిస్తూ వాటికి గిట్టుబాటు ధరలను కల్పిస్తుంది.

వరికి ప్రత్యామ్నాయంపై రైతులతో చర్చించి, అవకాశం ఉన్న చోట ఆరుతడి పంటలు వేసేలా రైతులకు అవగాహన కల్పించాలి అని వ్యవసాయ అధికారులను, రైతు సంఘాలను తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కోరుతున్నది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం కోటి ఎకరాలకు సాగునీరు, తాగునీరు అందించేందుకు సాగునీటి

ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం చేపట్టింది. ఎంత భారమైనా ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయాలనే దృఢ సంకల్పంతో ముందడుగు వేస్తోంది. నీరు పుష్కలంగా ఉంది అని రైతులు వరి పంటే కాకుండా లాభసాటి పంటలు, ప్రత్యామ్నాయ పంటలు, ఆరుతడి పంటలు వేసి లాభాలు పొందవచ్చు. ప్రతి నీటి చుక్కను సద్వినియోగం చేసుకుంటే రైతుకు శ్రేయస్కారం.

ప్రతి రైతు ఒకే పంటకు వెళ్లే పద్ధతికి స్వస్తి పలకాలి. మార్కెట్ లో డిమాండ్ ఉన్న పంటల కోసం రైతులు వెళ్లాలి. ఏ ప్రాంతంలో ఏ పంట వేయాలో వ్యవసాయ శాఖ సూచించాలి. వ్యవసాయ శాఖ సూచించిన విధంగా రైతులు పంటల సాగుకు వెళ్లాలన్నారు. దిగుబడిని

ప్రభుత్వమే సేకరించాలి. రెగ్యులేటరీ పద్ధతిలో పంటలు సాగు చేయాలి. సేకరణ కూడా నియంత్రణ పద్ధతిలో జరగాలి. ఈ విషయంలో అవసరమైతే చట్టాలు తీసుకురావడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాం. మార్కెట్ లో డిమాండ్ ఉన్న ప్రజలకు అవసరమైన పంటలను వ్యవసాయ శాఖ గుర్తించాలి. ఏ పంటకు ఏ నేల అనుకూలమో కూడా గుర్తించాలి. రైతులకు మార్గనిర్దేశం చేయాలి. ఎవరు ఏ పంట సాగు చేస్తున్నారో రికార్డు చేయండి. అని సీఎం వివరించారు.

ప్రభుత్వం అత్యంత ప్రాధాన్యతతో సాగునీటి ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం చేపట్టడం వల్ల రానున్న రోజుల్లో దాదాపు 1300 టీఎంసీల గోదావరి, కృష్ణా జలాలు వినియోగించుకోనున్నారు. మిషన్ కాకతీయ, 24 గంటల ఉచిత విద్యుత్ సరఫరా కింద జరిగిన ట్యాంకుల పునరుద్ధరణ పనుల కారణంగా సాగునీటికి నీటి లభ్యత మెరుగుపడింది. ప్రాజెక్టులు, ట్యాంకులు, బోరుబావుల కింద

1.45 కోట్ల ఎకరాల్లో రెండు పంటలు, 10 లక్షల ఎకరాల్లో మూడు పంటలు పండే అవకాశం ఉంది. అప్పుడు తెలంగాణ రాష్ట్రం రైస్ బౌల్ ఆఫ్ ఇండియా అవుతుంది. రానున్న కాలంలో దిగుబడి రెట్టింపు అవుతుంది. మద్దతు ధర పొందేందుకు వ్యూహాన్ని ఖరారు చేయడం మన కర్తవ్యం. వ్యవసాయ శాఖ, పౌరసరఫరాల శాఖ, రైతు బంధు సమితులు పెరగాలి.

తెలంగాణలో కొత్త అగ్రికల్చర్ పాలసీ..

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో నియంత్రిత పద్ధతిలో సమగ్ర వ్యవసాయ విధానానికి ప్రణాళికలు రూపొందించినట్లు ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్

స్పష్టం చేశారు. ఇకనుంచి రైతులు ప్రభుత్వ మార్గదర్శకాల మేరకు శాస్త్రీయ పద్ధతిలో నియంత్రిత విధానంలో వ్యవసాయం చేయాలని సూచించారు. తద్వారా వ్యవసాయం లాభసాటిగా మారి రైతులకు మేలు జరుగుతుందన్నారు. గతంలో మాదిరిగా ఇష్టారీతిని పంటలు వేసి నష్టపోవద్దన్నారు. ప్రభుత్వం రూపొందించిన సమగ్ర వ్యవసాయ విధానాన్ని రాష్ట్రమంతా అమలుచేస్తామని.. ఎక్కడెక్కడ ఏయే పంటలు వేయాలి అన్నది ప్రభుత్వమే మ్యూసింగ్ చేస్తుందని తెలిపారు.

ఇదీ తెలంగాణ విశిష్టత.. దేశానికే అన్నం పెట్టే స్థాయికి.. తెలంగాణ వ్యవసాయ రాష్ట్రంగా అవతరించడానికి పుష్కలమైన అవకాశాలు ఉన్నాయన్నారు కేసీఆర్. ఇంత టిపికల్ ల్యాండ్

ప్రపంచవ్యాప్తంగా చాలా అరుదుగా ఉంటుందన్నారు. అందుకే ఇక్రిసాట్ ఇక్కడ నెలకొల్పారని చెప్పారు. నల్లరేగడి, ఎర్ర రేగడి, ఊర, తెల్ల నేలలు రాష్ట్రంలో ఉన్నాయని... మనది సమశీతోష్ణ మండలం అని.. ఏడాదిలో సగటున 900 మి.మీ వర్షపాతం ఉంటుందని చెప్పారు. అలాగే వరదలు, తుఫానులు, బలమైన ఈడురు గాలులు ప్రకృతి వైపరీత్యాలు వంటివి తెలంగాణలో చాలా తక్కువగా సంభవిస్తాయన్నారు. అందుకే తెలంగాణ పంటల ఉత్పత్తిలో రికార్డులు సృష్టిస్తోందన్నారు. దేశానికీ, ప్రపంచానికీ అన్నం పెట్టే స్థాయికి ఎదుగుతోందన్నారు.

సమగ్ర వ్యవసాయ విధానం.. సమగ్ర వ్యవసాయ విధానంలో భాగంగా రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 5వేల ఎకరాల చొప్పున 2604 క్లస్టర్స్ను ఏర్పాటు చేశామని కేసీఆర్ తెలిపారు. ఈ క్లస్టర్స్ అన్నింటిలో రైతు వేదికల నిర్మాణం జరిగింది. ఇకపై నియంత్రిత పద్ధతిలోనే రాష్ట్ర వ్యవసాయ విధానం ముందుకు సాగుతుందన్నారు. యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్లు, వ్యాపార సంస్థలు, రైతులు, రైస్ మిల్లర్స్.. ఇలా పలు రంగాలకు చెందిన వ్యక్తులతో అనేక భేటీలు నిర్వహించి ఈ విధానాన్ని రూపొందించామన్నారు. దీని ప్రకారం.. ఈసారి వానకాలంలో 70లక్షల ఎకరాల్లో పత్తి, 40లక్షల ఎకరాల్లో వరి, 15లక్షల ఎకరాల్లో కంది పండించాలని నిర్ణయించామన్నారు. అలాగే స్వతహాగా 2లక్షల ఎకరాల్లో కూరగాయల సాగు చేయవచ్చన్నారు. నిజామాబాద్, నిర్మల్, జగిత్యాల, కేసముద్రం, మహబూబాబాద్ జిల్లాల్లో 1.20 లక్షల ఎకరాల్లో పసుపు పండుతుందని.. దాన్ని కొనసాగించవచ్చునని తెలిపారు. అలాగే డోర్నకల్, మహబూబాబాద్, నర్సంపేట ప్రాంతాల్లో 2.50లక్షల ఎకరాల వరకు ఎండుమిర్చి బాగా పండుతుందని.. కాబట్టి అది కూడా కొనసాగించవచ్చునని చెప్పారు. ఆదిలాబాద్, నిజామాబాద్ జిల్లాల్లో 3.50లక్షల ఎకరాల్లో సోయాబీన్స్ పంటలను కొనసాగించవచ్చన్నారు. అలాగే మామిడి తోటలు, బత్తాయి తోటలు కూడా సాగు చేసుకోవచ్చన్నారు.

ఏ పంటలు వేయాలి ప్రభుత్వమే చెబుతుంది.. నియంత్రిత పద్ధతిలో వ్యవసాయానికి రైతులు సహకారించాలని కేసీఆర్ విజ్ఞప్తి చేశారు. ఇష్టమొచ్చిన పంట వేసి ఆగమయ్యే బదులు.. మార్కెట్లో డిమాండ్ ఉన్న పంటలే వేసి లాభాలు పొందాలన్నారు. పత్తి విస్తీర్ణాన్ని

వరి సాగు చేయాలి అనేది ప్రతి తెలంగాణ రైతుకి ఉండే ఒక కల. సాగునీటి వసతి పెరగడంతో గత ఐదు సంవత్సరాలలో వరి సాగు క్రమంగా పెరుగుతూ వచ్చింది. ధాన్యం ఉత్పత్తి పెరిగి మిగులు రాష్ట్రంగా మారాం. గత యాసంగిలో తెలంగాణలో 17 లక్షల ఎకరాల్లో వరి పంట సాగు చేశారు. ఈ యాసంగిలో 39.5 లక్షల ఎకరాల్లో వరిసాగు జరిగింది.

తెలంగాణలో గతంలో పత్తి పంటను వర్షాధారంగా సాగు చేసేవారు. కానీ ఇప్పుడు రాష్ట్రంలో సాగునీటి వసతి పెరిగింది. కాల్యల ద్వారా వచ్చే నీటితో పత్తిని సాగు చేస్తే ఎక్కువ దిగుబడి వస్తుంది. నాణ్యమైన పత్తి వస్తుంది.వరిలో ఎకరానికి 30 వేల నికర ఆదాయం వస్తే, పత్తి పంటకు ఎకరానికి అన్ని ఖర్చులు పోసు 50 వేల వరకు ఆదాయం వస్తుంది. తెలంగాణలో 65 నుంచి 70 లక్షల ఎకరాల వరకు పత్తి సాగు చేయడం శ్రేయస్కరం. పత్తికి మార్కెట్లో మంచి డిమాండ్ ఉంది కాబట్టి, రైతులకు ఎంతో మేలు కలుగుతుంది అని అన్నారు నిపుణులు. అందుకే వరి సాగు తగ్గించి పత్తి సాగు పెంచాలి.

సంప్రదాయ వ్యవసాయం లాభసాటి కాదు. కాలానికి అనుగుణంగా వ్యవసాయ విధానం మారాలి. డిమాండ్ ఉన్న పంటలనే రైతులు సాగు చేయాలి.

- తెలంగాణ వ్యవసాయ శాఖ మంత్రి సింగిరెడ్డి నిరంజన్ రెడ్డి

పెంచాలని ప్రాజెక్ట్ కింద, బోర్ల కింద కూడా పత్తిని సాగుచేయాలని చెప్పారు. గతేడాది రెండు పంటలు కలిపి 1కోటి 23 లక్షల ఎకరాల్లో సాగు జరిగిందని.. ఈసారి మరో 10లక్షల ఎకరాల సాగు విస్తీర్ణం పెరగవచ్చునని చెప్పారు. నియంతృత వ్యవసాయ విధానంలో ఏ రకాలు ఎక్కడ సాగుచేయాలో ప్రభుత్వమే చెబుతుందని.. దాని ప్రకారమే రైతులు పంటలు వేయాలని చెప్పారు. వర్షాకాలంలో మక్క పంట వద్దని చెప్పారు. యాసంగిలో మక్క పంట పండిస్తే దిగుబడి పెరిగి లాభం ఎక్కువగా ఉంటుందన్నారు. మక్కకు బదులు వానాకాలంలో కందిని సాగు చేస్తే ప్రభుత్వమే మద్దతు ధరతో వాటిని కొనుగోలు చేస్తుందని హామీ ఇచ్చారు.

మ్యాపింగ్, ప్రోగ్రామింగ్ సిద్ధం.. రైతు బంధు కొనసాగు తుందని.. అయితే ప్రభుత్వం చెప్పిన పంటలు సాగుచేస్తేనే రైతు బంధు అందుతుందని స్పష్టం చేశారు. అంతర్జాతీయ మార్కెట్లో పోటీపడేలా రాష్ట్రంలో పండించే వరి గింజలు 6.3మి.మీ పైబడి ఉండేలా చర్యలు తీసుకోబోతున్నట్లు తెలిపారు. ఇప్పటికే తెలంగాణ శాస్త్రవేత్తలు తెలంగాణ సోనా అనే పంగడాన్ని సృష్టించారని.. అంతర్జాతీయ మార్కెట్లో దానికి మంచి డిమాండ్ ఉందని చెప్పారు. అందులో సుగర్ కంటెంట్ కూడా తక్కువగా ఉండటంతో మంచి డిమాండ్ ఉందన్నారు. రాష్ట్రంలో 10లక్షల ఎకరాల్లో దాని సాగుచేస్తున్నట్లు తెలిపారు.

మూడు జోన్లు.. ఐదు పంటలు..

జోన్ 1: ఉత్తర తెలంగాణ జోన్ కింద ఆదిలాబాద్, కొమరంబీం ఆసిఫాబాద్, నిర్మల్, మంచిర్యాల, నిజామాబాద్, జగిత్యాల, పెద్దపల్లి, కామారెడ్డి, రాజన్న సిరిసిల్ల, కరీంనగర్ జిల్లాలను చేర్చారు. ఈ జిల్లాల్లో గత యాసంగిలో సాగైన వరి విస్తీర్ణంలో 20-25 శాతం వరకు తగ్గించి.. బదులుగా వేరుశనగ, పొద్దుతిరుగుడు, నువ్వులు, శనగ సాగు చేయించాలని నిర్ణయించారు.

జోన్ 2: సెంట్రల్ తెలంగాణ జోన్ కింద సంగారెడ్డి, మెదక్, సిద్దిపేట, జనగాం, హన్మకొండ, వరంగల్, మహబూబాబాద్, జయశంకర్ భూపాలపల్లి, భద్రాద్రి కొత్తగూడెం, ములుగు, ఖమ్మం జిల్లాలు ఉన్నాయి. ఈ జిల్లాల్లో గత యాసంగితో పోలిస్తే 10-15 శాతం వరి తగ్గించి.. దాని స్థానంలో వేరుశనగ, పొద్దుతిరుగుడు, నువ్వులు, శనగ సాగు చేయించనున్నారు.

జోన్ 3: దక్షిణ తెలంగాణ జోన్లో మహబూబ్ నగర్, వనపర్తి, నాగర్ కర్నూల్, జోగులాంబ గద్వాల, నల్లగొండ, సూర్యాపేట, యాదాద్రి, రంగారెడ్డి, వికారాబాద్, మేడ్చల్, నారాయణపేట జిల్లాలను చేర్చారు. ఈ జిల్లాల్లో ఏకంగా 20-30 శాతం దాకా వరి తగ్గించి.. బదులుగా వేరుశనగ, పొద్దు తిరుగుడు, శనగ, పెసర పంటలు వేసేలా రైతులను సన్నద్ధం చేస్తున్నారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రం దేశానికే అన్నం పెడుతోంది

సాగునీటి సౌకర్యాలు మెరుగుపడి రాష్ట్రంలో రికార్డు స్థాయిలో వరి సాగు చేయడం వల్ల తెలంగాణ రాష్ట్రం దేశంలోనే రైస్ బౌల్గా మారుతోందని ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ ప్రకటించారు. దిగుబడి, సాగు విస్తీర్ణం పెరిగినందున వ్యవసాయోత్పత్తులకు తగిన మద్దతు ధర లభించేలా సమగ్ర వ్యూహం రూపొందిస్తున్నట్లు తెలిపారు. అదనంగా 40 లక్షల టన్నుల సామర్థ్యంతో కూడిన గోడౌన్లు, 2500 రైతు బతుకమ్మలను నిర్మించాలని సంబంధిత అధికారులను సీఎం ఆదేశించారు. రైతు బంధు సమితిలు చురుకైన పాత్ర పోషించేలా విధానాన్ని ఖరారు చేయాలని కూడా వారు కోరారు. నకీలీ విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగుమందులు విక్రయించే వారిపై ప్రభుత్వం కఠిన చర్యలు తీసుకుంటుందని సీఎం హెచ్చరించారు. రబీలో వ్యవసాయోత్పత్తుల కొనుగోళ్లు, ఎరువుల లభ్యత, గోదాములు, రైతు కుంటల నిర్మాణం, ఉత్పత్తులకు మద్దతు ధర

కాశేశ్వరం నీరు కూడా అందుబాటు లోకి వచ్చే సరికి ఈ వానాకాలంలోనూ వరి సాగు చేయాలనే అనుకుంటారు రైతులు. కానీ అధిక ఉత్పత్తితో డిమాండ్ తగ్గిపోతుంది. అందులో తెలంగాణలో దొడ్డు రకం ఎక్కువ శాతం. తెలంగాణ సోనాకు డిమాండ్ ఉంది. మార్కెట్లో డిమాండ్ ఉన్న రకాలు వేసుకోవాలి.

- వ్యవసాయ శాఖ ముఖ్య కార్యదర్శి బి.జనార్దన్ రెడ్డి

పొందడం, పౌరసరఫరాల సేవల పొడిగింపు, క్రియాశీలత తదితర అంశాలపై సీఎం ఉన్నతస్థాయి సమావేశం నిర్వహించి ఎప్పటికప్పుడు సూచనలు చేస్తున్నారు.

అదనంగా 40 లక్షల టన్నుల సామర్థ్యం గల గోడౌన్లు

గత ఏడేళ్లలో టీఆర్ఎస్ ప్రభుత్వం చేస్తున్న కృషి వల్ల రాష్ట్రంలో 22.5 లక్షల టన్నుల సామర్థ్యంతో గోడౌన్లు అందుబాటులోకి వచ్చాయి. ఇప్పుడు మనం అదనంగా 40 లక్షల టన్నుల సామర్థ్యం గల గోడౌన్లను నిర్మించాలి. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో ఒక్కో అసెంబ్లీ సెగ్మెంట్ కు ఒక గోడౌన్ ఉండేలా చూసుకోవాలి. ప్రభుత్వ భూముల లభ్యత ఆధారంగా మండల కేంద్రాల్లో గోడౌన్లు నిర్మించాలి. పాత మండలాల్లో గోడౌన్లు ఉన్నందున, కొత్తగా ఏర్పడిన మండలాల్లో గోడౌన్లు నిర్మించేలా చూడాలన్నారు. వ్యవసాయోత్పత్తులు, ఎరువులు, పీడిఎస్ బియ్యన్ని గోడౌన్లలో నిల్వ చేసుకోవాలి. అందుకే ఏడెనిమిది నెలల్లో గోడౌన్ల నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేయండి” అని సీఎం ఆదేశించారు.

2500 రైతు ఫూలు

“రైతులు ఒకరితో ఒకరు పరస్పరం సంభాషించుకోవడానికి సహాయం చేయడానికి రాష్ట్రవ్యాప్తంగా రైతుల డైజీలను వెంటనే

నిర్మించండి. ప్రతి 5000 ఎకరాలకు ఒక క్లస్టర్ను ఏర్పాటు చేశాం. ప్రతి క్లస్టర్ కు ఒక వ్యవసాయ విస్తరణ అధికారిని నియమించాం. ఒక్కో క్లస్టర్ కు 2500 ఫూలను నిర్మించాలని రైతుల కోసం అసెంబ్లీ, చర్చలు జరపాలని సీఎం అన్నారు.

రైతు బంధు సమితిలు క్రియాశీలక పాత్ర పోషిస్తాయి

“రైతులను సంఘటిత శక్తిగా మార్చేందుకు ప్రభుత్వం మరింత దృఢ నిశ్చయంతో రైతు బంధు సమితులను ఏర్పాటు చేసింది. రైతులకు ఉపయోగపడేలా ఏర్పాటు చేసిన ఈ సమితులు క్రియాశీలక పాత్ర పోషించాలి. రైతు బంధు సమితిలు ఏమి చేయాలనే దానిపై కార్యాచరణ ప్రణాళికను సిద్ధం చేయండి? అవి రైతులకు ఎలా ఉపయోగపడాలి” అని సీఎం అధికారులను ఆదేశించారు.

ఏజెంట్ల సహాయంతో విత్తనాలను ఉత్పత్తి చేయవద్దు

“గద్వాల వంటి చోట్ల రైతులు లేక విత్తనాలను అభివృద్ధి చేస్తున్నారు. అయితే కంపెనీల ద్వారా కాకుండా ఏజెంట్ల ద్వారా ఈ పని చేస్తున్నారు. దీంతో రైతులు ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. అందువల్ల విత్తనాలను అభివృద్ధి చేస్తున్న రైతులు కంపెనీలతో నేరుగా సంప్రదించాలి” అని సీఎం సూచించారు.

నకీలీ విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగుమందుల విషయంలో ప్రభుత్వం కఠినంగా వ్యవహరిస్తోంది. నకీలీ విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగుమందుల విక్రయాలకు పాల్పడుతున్న వారిపై పీడి చట్టం కింద కేసులు నమోదు చేస్తున్నాం. ఇంటెలిజెన్స్ విభాగం ఇప్పటికే అలాంటి నిందితులను గుర్తించి వారిపై నిఘా ఉంచింది. రాష్ట్రంలో నకీలీ విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగుమందులు లేకుండా పటిష్ట చర్యలు తీసుకుంటున్నాం. ఎవరైనా నేరాలకు పాల్పడితే కఠినంగా శిక్షిస్తాం” అని సీఎం హెచ్చరించారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో పప్పు దినుసులు

ప్రపంచంలో అత్యధికంగా పప్పులు వండించేది, ఉపయోగించేది భారతదేశమే. అయినా, మన అవసరాలు తీరడం లేదు. ఏటా విదేశాల నుంచి రూ.వేల కోట్ల విలువైన పప్పు దినుసులను దిగుమతి చేసుకొంటున్నాం. దేశీయంగా పప్పు దినుసుల ఉత్పత్తిలో తెలంగాణ వాటా కేవలం 3 శాతమే. పప్పు పంటలసాగులో రూపాయి పెట్టుబడి పెడితే మూడు నుంచి నాలుగు రూపాయల రాబడి వస్తుంది.

భారతదేశంలో వ్యవసాయం

భారతదేశంలో పంట కాలాన్ని మూడు విధాలుగా వర్గీకరించారు. అవి

ఖరీఫ్ పంట కాలం : జూన్ నెల నుంచి అక్టోబరు వరకు సాగయ్యే పంటలను ఖరీఫ్ పంటలు అంటారు. ఈ కాలంలో పండే ప్రధానమైన పంటలు వరి, జొన్నలు, మొక్క జొన్న, పత్తి, చెరకు, నువ్వులు, సోయాబీన్, వేరు శనగ.

రబీ పంటకాలం : అక్టోబరు నుంచి మార్చి, ఏప్రిల్ వరకు సాగయ్యే పంటలు - గోధుమ, బార్లీ, మినుములు, ప్రొద్దు తిరుగుడు, ధనియాలు, ఆవాలు మొదలైనవి.

జైద్ పంటకాలం : మార్చి నుంచి జూన్ వరకు సాగయ్యే పంటలు - పుచ్చకాయలు, దోస కాయలు, కూరగాయలు, మొదలైనవి.

మరే పంటపైనా ఇంత ఆదాయం సమకూరదు. అందుకే, ప్రభుత్వం పప్పుల సాగును ప్రోత్సహిస్తున్నది.

పంట పండిస్తే రైతులను కష్టానికి తగ్గ ప్రతిఫలం దక్కాలి. అదంతా జరగాలంటే రైతు, డిమాండ్ ఉన్న పంటలే వేయాలి. ప్రస్తుతం రైతులు భారీగా పండిస్తున్న వరితో పెద్దగా లాభం దక్కడం లేదు. ఈ నేపథ్యంలో డిమాండ్ ఉన్న పప్పు దినుసులు పండిస్తేనే మేలన్న అభిప్రాయం వ్యక్తం అవుతున్నది. ఈ పరిస్థితుల్లో రాష్ట్ర రైతులు మరింత ఎక్కువగా పప్పులు సాగుచేయాల్సిన అవసరం ఉంది.

అవసరం ఎక్కువ

అందుబాటులో ఉన్న లెక్కల ప్రకారం.. ఇతర రాష్ట్రాలతో పోలిస్తే పప్పు పంటలసాగు విస్తీర్ణంలో, ఉత్పత్తిలో తెలంగాణ వాటా మూడు శాతమే. గత మూడేండ్లలో రాష్ట్రంలో పప్పు పంటలసాగు గణనీయంగా పెరిగింది. దేశవ్యాప్తంగా పప్పు దినుసుల అవసరాలు, సాగు, ఉత్పత్తి వంటి అంశాలపై ఫెడరేషన్ ఆఫ్ తెలంగాణ చాంబర్స్ ఆఫ్ కామర్స్ అండ్ ఇండస్ట్రీ (ఎఫ్ డి సీఐ) తాజాగా నివేదికను విడుదల చేసింది. దీని ప్రకారం పప్పు పంటల సాగు, ఉత్పత్తిలో రాజస్థాన్ తొలిస్థానంలో నిలిచింది. ఉత్పత్తిలో రాజస్థాన్ వాటా 23 శాతం అయితే, తెలంగాణది 3శాతం మాత్రమే. ప్రపంచంలో అధికంగా పప్పులు పండించేది, ఉపయోగించేది మనమే. అయినా, దేశీయ అవసరాలకు సరిపడా ఉత్పత్తి చేసుకోలేకపోతున్నాం. గత ఏడాది రూ.10వేల కోట్లకుపైగా విలువైన పప్పులు దిగుమతి చేసుకున్నాం. అయితే, మన అవసరాలకు ఏటా 26 మిలియన్ టన్నుల పప్పులు అవసరం. కానీ మన దగ్గరే 23 మిలియన్ టన్నుల పప్పులే ఉత్పత్తి అయ్యాయి.

పప్పులపై ఫోకస్

దేశవ్యాప్తంగా పప్పు దినుసులకు ఉన్న డిమాండ్ను, కొరతను

గమనించిన తెలంగాణ ప్రభుత్వం.. రైతులను పప్పు పంటల సాగువైపు మళ్లించడంపై దృష్టిసారించింది. ఇందులో భాగంగానే పప్పు పంటలు సాగుచేయాలని సీఎం కేసీఆర్ రైతులకు పిలుపునిచ్చారు. కంది, పెసర, శనగ పంటల సాగు పెంపుపై దృష్టిపెట్టారు. సీఎం చొరవతో రైతులు పప్పు పంటలను అధిక విస్తీర్ణంలో సాగుచేశారు. 2019-20లో రాష్ట్రంలో అన్నిరకాల పప్పు పంటలూ 9 లక్షల ఎకరాల్లో సాగైతే.. 2020-21 వానాకాలంలో అదికాస్త 13 లక్షల ఎకరాలకు పెరిగింది. ఇందులో కంది విస్తీర్ణం భారీగా పెరగడం గమనార్హం.

అంతకుముందు ఏడాది కంది 7 లక్షల ఎకరాల్లో సాగు అయితే, గతేడాది సుమారు 11 లక్షల ఎకరాల్లో సాగింది. ఈ పంథాను ఇలాగే కొనసాగించేందుకు ఈ ఏడాది కందిని 20 లక్షల ఎకరాల్లో సాగు చేయాలని ప్రణాళిక రూపొందించారు.

డిమాండ్ ఉన్న పంట

ఇతర వాణిజ్య పంటలతో బేరీజు వేస్తే.. పప్పు పంటల సాగుతో రైతుకు మంచి ఆదాయం సమకూరే అవకాశం ఉన్నది. అవసరానికి తగ్గట్టు పప్పులు అందుబాటులో లేకపోవడంతో నిత్యం డిమాండ్ ఉంటున్నది.

పప్పు పంటల సాగులో రైతు రూపాయి పెట్టుబడి పెడితే రూ.3 నుంచి రూ.4 వరకు ఆదాయం వస్తుంది. మరే ఇతర పంటలోనూ ఇంతగా రాబడి రాదు.

ఎఫ్ డి సీఐ నివేదికలోని ముఖ్యాంశాలు

రోజుకు ఒక్కొక్కరు సగటున 80-90 గ్రాముల పప్పులు తినాలి. కానీ, మనవద్ద 54.5 గ్రాములు మాత్రమే అందుబాటులో ఉన్నాయి. అంటే, అవసరం కన్నా 30-35 గ్రాముల తక్కువగా ఉండటం గమనార్హం. ప్రతి సంవత్సరం ఒక వ్యక్తికి సుమారు 33 కేజీల పప్పులు అవసరం కాగా, మన వద్ద 19 కేజీల పప్పులే లభిస్తున్నాయి. అంటే, సగటున ప్రతి వ్యక్తికి ఏటా 14 కిలోల పప్పులు తక్కువగా ఉన్నాయి. ఇక్రిశాట్ నిర్వహించిన ఓ సర్వే ప్రకారం తెలంగాణ వ్యాప్తంగా కేవలం 37శాతం మందే పప్పులు తింటున్నట్లు తేలింది.

పప్పు సాగు సూచనలు

జొన్న, సజ్జ పంటలు

ఇవి మెట్ట పంటలు. వర్షాధార పంటలు. వీటి మధ్య మధ్య సాలుల్లో ఇతర అపరాల, పప్పు దినుసుల పంటలు కూడా వేస్తారు.

కొర్రలు లేదా ఆరెకలు

ఇవి ఆహార పంటలే. కాని మెట్ట పంటలు. అచ్చంగా వీటినే పండించ కుండా వేరుశనగ పంటలో అంతర్ పంటగా వేసే వారు. తగు మాత్రం పండించుకునే వారు. ఇంటి అవసరాల కొరకు, వైవిధ్య ఆహారం కొరకు. కాని ఆ కొర్రలు, ఆరెకలు అన్నం వట్టిది తిన్నా... చాలా రుచిగా వుంటుంది. పైగా ఈ పంట చాల సులభంగా ఎలాంటి తెగుళ్ల బారిన పడకుండా, ఎరువులు ఏమీ లేకున్నా వర్షాధార పంటగా పండుతుంది. కానీ ఇప్పుడు ఆపంట పూర్తిగా కనుమరుగై చాలా కాలమే అయినది. కానీ పట్టణాలలో కొన్ని చోట్ల చెక్కెర వ్యాధి గ్రస్తులకు... రాగులు, కొర్రలు, ఆరెకలు, ఎర్ర జొన్నలు అమ్ముబడును అనే బోర్డులు కన్పిస్తున్నాయి.

రాగులు

వీటిని కొన్ని ప్రాంతాలలో తైదులు అంటారు. ఇవి ఆవాలంత చిన్నవి. వీటిని మెట్ట పంటగా గాని, లేదా నీటి పారుదల కింద గాని పండిస్తారు. ఇది తక్కువ కాలపు పంట. వీటిని గతంలో రైతులు ప్రతి ఒక్కరు పండించేవారు. రాగులను రాగల్రాయిలో వేసి విసిరి. పిండి చేసి ఆ పిండిని అన్నం వండేటప్పుడు అందులో వేసి కెలికి దాన్ని ముద్దులు ముద్దులుగా చేసి తింటారు. వాటినే రాగి ముద్దులు అంటారు. రాగులు చాలా బలవర్ధకమైన ఆహారం. చాలా రుచి కరమైనది కూడా. అందుకే ఈ రోజుల్లో కూడా పట్టణాలలోని పెద్ద పెద్ద హోటళ్లలో రాగి సంగటిని ప్రత్యేకమైన ఆహార పదార్థంగా వడ్డిస్తుంటారు. రాగి పిండితో జావా కూడా తయారు చేస్తారు. ఇది చాలా భలవర్ధకమైన పదార్థం. ఆరోగ్యానికి కూడా చాలా మంచిది.

- మోనోక్రాపింగ్ వైపు రైతులను నడిపించాలి.
- పప్పులను ప్రజా పంపిణీలో (ఫీడీఎస్) భాగం చెయ్యాలి.
- క్రాప్ జోన్ విధానాన్ని అమలు చేసి, ఏ జిల్లా ఏ పంటలకు బాగుంటుందో రైతులకు సూచించాలి.
- ఫార్మర్ ప్రొడ్యూసర్ కంపెనీ(ఎఫ్పీవో)ల ఏర్పాటును ప్రోత్సహించాలి.
- పప్పు మిల్లుల ఏర్పాటును ప్రోత్సహించాలి.

అంకాపూర్ ఆదర్శం

ప్రతికూల వాతావరణ పరిస్థితులలో వ్యవసాయం చేయలేక దేశవ్యాప్తంగా రైతాంగం వలస బాట పడుతుంటే విప్లవాత్మక మార్పులు, ప్రయోగాలతో ఊరినే వ్యవసాయ పరిశోధనాశాలగా మార్చి సిరులు పండిస్తున్నారు. నిజామాబాద్ జిల్లా అంకాపూర్ గ్రామ రైతులు. జాతీయ, అంతర్జాతీయంగా ప్రఖ్యాతిగాంచిన శాస్త్రవేత్తలకు సైతం వ్యవసాయ పాఠాలు నేర్పుతూ ఆధునిక వ్యవసాయానికి అసలైన అర్థం చెబుతున్నారు. గ్రామ ఐక్యతకు, సామూహిక వ్యవసాయానికి, గ్రామ స్వయం సమృద్ధికి, పోటీ తత్వానికి అంకాపూర్ పెట్టింది పేరుగా మారింది. గ్రామసీమల అభివృద్ధికి పల్లెల నుంచే ప్రణాళికలు రూపొందించాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భావిస్తున్న నేపథ్యంలో ఈ గ్రామం నుంచి నేర్చుకోవాల్సింది ఎంతో ఉంది. ప్రభుత్వం మీద ఆధారపడకుండా స్వశక్తితో హరిత విప్లవాన్ని సాధించిన అంకాపూర్ ను రాష్ట్రంలోని అన్ని గ్రామాలు ఆదర్శంగా తీసుకుంటే దశాబ్ద కాలంలో తెలంగాణ మొత్తం వ్యవసాయ ప్రయోగశాల అవుతుందనటంలో అతిశయోక్తిలేదు. 1996లోనే అంకాపూర్ గ్రామాన్ని సందర్శించిన కేసీఆర్, అక్కడి రైతుల కృషిని చూసి ముద్దులయ్యారు. పరిమిత వనరులతోనే అసాధారణ ఫలితాలను ఎలా రాబట్టవచ్చో అంకాపూర్ రైతులు చేసి చూపిస్తున్నారు. అంకాపూర్లో ప్రతిరైతూ ఒక వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్తే... ఒక మార్కెట్ విశ్లేషకుడే. పొలంలో సిరులు పండించటమే కాకుండా, ఆ పంటను ఎలా మార్కెట్ చేస్తే అధిక లాభాలు పొందవచ్చనేది ఇక్కడి రైతులకు సహజసిద్ధంగా అభిన విద్య. అందుకే దేశంలో ఎక్కడా లేనివిధంగా ఈ గ్రామ సమీపంలో 50కి పైగా విత్తనోత్పత్తి కేంద్రాలు వెలిశాయి. రైతులే స్వయంగా నాణ్యమైన విత్తనాలను తయారుచేసి దేశవ్యాప్తంగా ఎగుమతి చేస్తున్నారు. 40 ఏళ్ల క్రితమే అన్ని ఊర్లలాగే అంకాపూర్ కూడా మామూలు గ్రామమే. రైతులంతా కష్టనష్టాలు భరించినవారే. కానీ, కష్టాలతో కుంగిపోకుండా వ్యవసాయంలో కొత్తగా ఆలోచించటం మొదలుపెట్టిన రైతులు అతనికాలంలోనే వ్యవసాయాన్ని లాభదాయకంగా మార్చేశారు. సామూహిక వ్యవసాయంతో చీడపీడల భయాన్ని జయించారు. ఇక్కడి రైతులు సృష్టించిన పసుపు, ఎర్రజొన్న వంగడాలు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో గుర్తింపు పొందాయి. కూరగాయల సాగులో అంకాపూర్ రైతులు విప్లవమే సృష్టించారు. వీరు పండించే కూరగాయలకు కర్ణాటక, మహారాష్ట్రలో అమిత గిరాకీ ఉంటుంది. ఎన్ని పంటలు సాగుచేసినా పొలాల్లో భూసారం ఏమాత్రం తగ్గకుండా జాగ్రత్త పడటంలో ఈ

గ్రామంలోని రైతులు నేర్పరులు.

ఈ గ్రామ రైతులు మూడున్నర దశాబ్దాల కిందటే విత్తనోత్పత్తికి శ్రీకారం చుట్టారు. మేలు రకం జొన్న, సజ్జ, పశుగ్రాస విత్తనాలను సాగు చేసి ఉత్పాదించి రాష్ట్రాలకు సరఫరా చేస్తున్నారు. విత్తనోత్పత్తి అంకాపూర్కు జాతీయ స్థాయిలో గుర్తింపు తెచ్చింది.

ఈ గ్రామ రైతులు ఆధునిక సేద్యవిధానాలు

అవలంబించడంలో ఎంతో ముందున్నారు.

రాష్ట్రంలోని అందరికంటే ముందు

విత్తనాలను ఉత్పత్తి చేయడం

ప్రారంభించారు. రైతులు ఐక్యంగా ఉంటూ

శాస్త్రీయ పద్ధతులు, నూతన యాజమాన్య

విధానాలతో వంట దిగుబడులు

పెంచుకోవడమేగాక మార్కెట్ను శాసించే

స్థాయికి ఎదిగారు. గ్రామానికి చెందిన

దాదాపు 50 మంది రైతులు ప్రత్యక్షంగా,

పరోక్షంగా విత్తన వ్యాపారంలో ఉన్నారు.

ఆర్మూర్ సబ్ డివిజన్లో 50కి పైగా విత్తన

శుద్ధి కేంద్రాలుండగా... ఒక్క

అంకాపూర్ గ్రామంలోనే 32 ఉ

ండడం విశేషం. ఇక్కడ దాదాపు

1500 ఎకరాల్లో ఎర్ర జొన్న, 400

ఎకరాల్లో సజ్జ విత్తనోత్పత్తులను

పండిస్తారు. గ్రామంలో ఏటా దాదాపు

రూ.6 కోట్ల విత్తన వ్యాపారం

జరుగుతుంది. ఆర్మూర్ సబ్ డివిజన్, కరీంనగర్ జిల్లా మెట్పల్లి,

ఆదిలాబాద్ జిల్లా నిర్మల్ ప్రాంతంలో కలిపి 70 వేల ఎకరాల్లో

ఎర్రజొన్న, తెల్లజొన్న, 25 వేల ఎకరాల్లో సజ్జ, 10 వేల ఎకరాల్లో

మొక్కజొన్న, వరి, ఆవాలు, సోయా విత్తనాలు సాగు చేస్తారు. మూడు

జిల్లాల్లో కలిపి ఏటా దాదాపు రూ.200 కోట్ల విత్తన వ్యాపారం

జరుగుతుంది. ఈ విత్తనాలకు హరియాణా, పంజాబ్, ఉత్తర్ప్రదేశ్,

మధ్యప్రదేశ్, గుజరాత్, రాజస్థాన్ తదితర రాష్ట్రాల్లో మంచి డిమాండ్

ఉంది. కొన్ని రాష్ట్రాల పశుసంవర్ధక శాఖలకు కూడా సరఫరా చేస్తారు.

బైబ్యాక్ ఒప్పందానికి చెల్లించి

ఇదివరకు కంపెనీలతో బైబ్యాక్ ఒప్పందం చేసుకొని విత్తనాలకు సాగు చేసేవారు పదేళ్ల కిందట ఈ ఒప్పందాలకు స్వస్తి పలికారు.

విత్తనాలు పండించిన తర్వాత అన్ని విత్తన కంపెనీల వారిని రైతు సంఘానికి పిలిపించి బహిరంగ వేలం పాట నిర్వహిస్తారప ఎక్కువ

ధర ఇవ్వడానికి ముందుకొచ్చిన వారితో ఒప్పందం చేసుకుని విత్తనాలు విక్రయిస్తున్నారు. మార్కెట్

పరిస్థితిని బట్టి రెండు మూడుసార్లు విత్తనాలను విక్రయించగా వచ్చిన

మొత్తాన్ని పండించిన పరిమాణం మేరకు రైతులంతా సమానంగా

పంచుకుంటారు. నాలుగేళ్ల క్రితం మార్కెట్లో ఎర్రజొన్న విత్తనాల ధర

తగ్గిపోయిన సందర్భంలో గ్రామ రైతులు నేరుగా పశుసంవర్ధక శాఖతో

ఒప్పందం కుదుర్చుకుని విత్తనాలను శుద్ధి చేసి రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా సరఫరా

చేశారు. అంకాపూర్ రైతులు విత్తనాల ఉత్పత్తితోపాటు పసుపు, మొక్కజొన్న,

పప్పు దినుసులు, కూరగాయల సాగు చేస్తారు. కొంతమంది గ్రీన్ హాజ్

సేద్యం చేస్తున్నారు. అంకాపూర్ను ఆదర్శంగా తీసుకొని రాష్ట్రాన్ని సీడ్ బౌల్గా

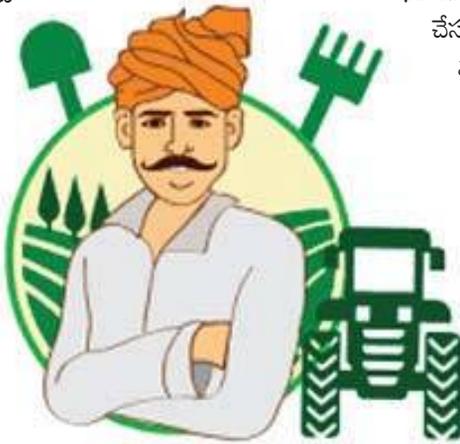
మార్చాలని సీఎం కేసీఆర్ ఉన్నతాధికారులకు సూచించారు.

రాష్ట్ర ఆర్థిక వ్యవస్థకు వ్యవసాయం ప్రధాన ఆదాయ వనరు. తెలంగాణ భారతదేశంలో ఒక విత్తన కేంద్రంగా అభివృద్ధి

చెందుతోంది. తెలంగాణ ప్రభుత్వం కోటి ఎకరాలకు సాగునీరు, తాగునీరు అందించేందుకు సాగునీటి ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం చేపట్టింది.

ఎంత భారమైనా ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేయాలనే దృఢ సంకల్పంతో ముందుడుగు వేస్తోంది. అకాల వర్షాల వల్ల రకరకాల విపత్తులు

వచ్చి పంటలకు నష్టం వాటిల్లుతుంది. అలాంటి పంటలకు పూర్తి

డిసెంబర్ 23న జాతీయ రైతు దినోత్సవం..

రైతు లేనిదే మనిషి లేడు.. రైతే దేశానికి వెన్నుముక లాంటివాడు. రైతు అహర్నిశలు కష్టపడితే తప్ప మనం తినే కంచంలోకి అన్నం రాదు. ఈ రోజు దేశ వ్యాప్తంగా ఆరోగ్యంగా కడుపు నిండా అన్నం తింటున్నామంటే అది రైతు వల్లే. అలాంటి రైతు ఆరు నెలలు కష్టపడినా, శ్రమ అంతా చేతికి దక్కుతుందనే నమ్మకం లేదు. అయినా సరే రైతులు మాత్రం అటు ప్రకృతి మీద, ఇటు ప్రభుత్వం మీద భారం వేసి జీవనం కొనసాగిస్తున్నారు. డిసెంబర్ 23న జాతీయ రైతు దినోత్సవాన్ని జరుపుకొంటున్నారు.

ఒక వైపు అభివృద్ధి.. మరో వైపు అనావృష్టి అనునిత్యం వెంటాడుతూనే ఉన్నాయి. అన్నదాతల జీవితాలకు భరోసా లేని పరిస్థితి తీసుకువస్తున్నాయి. దేశాన్ని రక్షించే జవానులకు ఎంత ప్రాముఖ్యత ఉందో.. పట్టడన్నం పెట్టే రైతులకు కూడా అంతే ప్రాముఖ్యత ఉంది. అందుకే జై జవాన్.. జై కిసాన్ అనే నినాదం యావత్ భారతావనిలో వినిపిస్తుంది. దేశానికి వెన్నుముకగా రైతులను అభివృద్ధిస్తారు. భారత మాజీ ప్రధాని చరణ్ సింగ్ జన్మదినమైన డిసెంబర్ 23న రైతు దినోత్సవం జరుపుకొంటారు.

ఈ రోజే రైతు దినోత్సవం ఎందుకంటే..?

చౌదరి చరణ్ సింగ్ భారత దేశానికి 5వ ప్రధాన మంత్రి.

చౌదరి చరణ్ సింగ్ చేసిన అనేక ఉద్యమాల వల్ల జమీందరీ చట్టం రద్దు అయి కౌలుదారి చట్టం అమలులోకి వచ్చింది. రైతులకు బ్యాంకు రుణాలు అందించే విధానం ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. రైతుల గురించి, వ్యవసాయ రంగం గురించి అంతగా ఆలోచించి, వారి సమస్యల పరిష్కారానికి చరణ్ సింగ్ కృషి చేశారు. దీంతో చరణ్ సింగ్ రైతు బంధుగా పేరుతెచ్చుకున్నారు. చరణ్ సింగ్ సేవలకు గుర్తుగా ప్రభుత్వం ఆయన జన్మదినోత్సవం సందర్భంగా జాతీయ రైతు దినోత్సవంగా ప్రకటించింది. చరణ్ సింగ్ సమాధిని కిసాన్ ఘాట్ అని పిలుస్తారు. అంతర్జాతీయ వ్యవసాయదారుల దినోత్సవం ఏప్రిల్ 17న జరుపుతారు.

అయితే మనదేశం తమకంటూ ప్రత్యేకంగా వ్యవసాయదారుల దినోత్సవం ఉండాలనే లక్ష్యంతో చౌదరి చరణ్ సింగ్ జన్మదినోత్సవాన్ని ఎంచుకున్నారు. ఆయన పార్లమెంటుని ఎదుర్కొలేకపోయి తాత్కాలిక ప్రధానిగానే 1980లోనే పదవి నుంచి తప్పుకోవాల్సి వచ్చింది. చరణ్ సింగ్ రైతు నాయకుడిగానే 1987 మే 29న మరణించారు. రైతు కుటుంబం నుంచి వచ్చిన చరణ్ సింగ్ .. రైతులకు చేసిన సేవలకు గుర్తుగా ఆయన జన్మదినం డిసెంబర్ 23న కిసాన్ దివస్ జాతీయ రైతు దినోత్సవంగా భారత దేశంలో జరుపుకొంటారు.

స్థాయిలో ఇన్సూరెన్స్ కల్పించాల్సి వుంది. పూర్తిగా పాడైన పంటలకే కాకుండా, రైతులు పండించే అన్ని రకాల పంటలకు ఇన్సూరెన్స్ సౌకర్యాన్ని కల్పించడం వల్ల రైతులకు భరోసా ఇచ్చినట్లవుతుంది. తద్వారా అన్నదాతలకు ఆత్మస్థైర్యం కల్పించినవాళ్లవుతారు. రైతులు పండించిన పంటలకు గిట్టుబాటు ధరలతోపాటు మంచి మార్కెట్ కూడా కల్పించే విధానాన్ని బలోపేతం చేయాలి. గ్రామ వ్యవస్థ బలోపేతం కావాలంటే రైతులు సుభిక్షంగా ఉండాలి. గ్రామాల అభివృద్ధికి పటిష్టమైన ప్రణాళికల ద్వారా సుస్థిర ప్రగతి సాధించవచ్చు. రైతులు కూడా ప్రాజెక్టుల ద్వారా నీరు పుష్కలంగా ఉంది

కదా అని వరి పంట మాత్రమే సాగు చేస్తామని ఒకే మూస పద్ధతి కాకుండా, ప్రత్యామ్నాయ పంటలు, ఆరుతడి పంటలు వేసి లాభాలు పొందవచ్చు. ప్రభుత్వం, వ్యవసాయ నిపుణులు, రైతు సమాజం చర్చించుకొని సమన్వయంతో సాగు చేస్తే తెలంగాణ రాష్ట్రం 'ప్రపంచ విత్తన గిన్నె'గా మారే అవకాశం ఉంది. తద్వారా వ్యవసాయంలో సుస్థిర ప్రగతి సాధించవచ్చు.

- కట్టా ప్రభాకర్

m : 8106721111

e: akumarkatta@gmail.com

ఉపాధి కోల్పోతున్న వడ్రంగులు

విశ్వకర్మీయుల / విశ్వబ్రాహ్మణుల పంచ వృత్తులలో రెండవ వృత్తి ఈ వడ్రంగం. కలపతో వివిధ వస్తువులను తయారుచేయుట వీరి వృత్తి. వడ్రంగి పని చేయువారు ప్రతి ఊరున ఉంటారు. వీరు ఇళ్ళకు సంబంధించిన తలుపులు, కిటికీలు, ఇళ్ళ పైకప్పులు వంటివి మొదలుకొని ఇంట్లో సామాన్యంగా వాడుకకు ఉపయోగించు చెక్క పరికరాలు అన్నీ చేస్తుంటారు. సాంప్రదాయకంగా భారతదేశంలో విశ్వబ్రాహ్మణులు మాత్రమే తమ కులవృత్తిగా వడ్రంగం చేస్తుండేవారు. ఆధునిక కాలంలో ప్రతి వారూ వడ్రంగం నేర్చుకొని చేయుట మొదలెట్టారు. చేతిలో పనివుంటే దేశంలో ఎక్కడికైనా పోయి బతకవచ్చు, కులవృత్తికి ఏదీ సాటిరాదు అని సామెతలు. చెక్క ముడిసరుకుగా ఉన్నప్పుడు వాటికి రూపమిచ్చేది వడ్రంగి.

వడ్రంగి పనిముట్లు, పరికరాలు :

వడ్రంగి, చిత్రిక, సుత్తి, ఉలి, బాడిత

వడ్రంగి పనిలో తయారయ్యే వస్తువులు

వ్యవసాయానికి కావల్సిన కాడి, మేడి, నాగలి, బండి.. మొదలైనవీ, ప్రజలు జీవించడానికి కావల్సిన ఇల్లు, తలుపు, దార బండ్రం, పీట, మంచం.. మానవ జీవిత చరిత్రలో అభివృద్ధికి మొట్ట

మొదటి మెట్టైన 'చక్రం'... చక్కతో తయారయ్యే ప్రతీదీ... పిల్లలు అడుకున్నే బంగరం నుండి దేవుణ్ణి ఊరేగించే రథం వరకూ, ఊయల నుండి పడవల వరకు.. తయారు చేసే మొట్ట మొదటి వుడ్ ఇంజనీర్.

ప్రస్తుతం వడ్రంగితో పనిచేయించుకుంటే ఆలస్యం అవుతుందని భావించి రెడిమెడ్ తలుపులు, డైనింగ్ టేబుళ్ళను కొనుగోలు చేయడంతో ఈ రకం చేతి వృత్తులు అంతరించి పోతున్నాయి. నెల పొడవునా పనిచేసినా కనీసం వెయ్యిరూపాయలు కూడా రాదని వడ్రంగులు ఆవేదన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. కులవృత్తినే నమ్ముకుని వందలాది మంది తమ గ్రామాలు వదిలి పట్టణాలకు వలస వచ్చారు. చేసే పనికి కూలీ గిట్టుబాటు కాక నేడు వారు నౌకర్లుగా, గుమస్తాలుగా వేరే పనుల్లో చేరుతున్నారు.

విశ్వకర్మ (వడ్రంగి)

వారి పేరు చివర ఆచార్య, ఆచారి, ఆచార్యులు అని ఉంటుంది.

'విశ్వకర్మ'అనగా 'కర్మకారులు'. రాయిని గాని, ఇనుమును గాని, కలప చెక్కను, రాగి/ ఇత్తడి/ కంచులను గాని, బంగారం గాని కరిగించి పోతపోసి నగిషీలు దిద్ది అందరికీ ఉపయోగపడే విధంగా రకరకాల

వస్తువులను తయారుచేయగలిగిన నైపుణ్యాన్ని 'శిల్పం' అంటారు. విశ్వకర్మ శిల్పకారుడు. ఈ శిల్ప నైపుణ్యం క్రమంగా ఐదు ప్రముఖ విభాగాలగా విభజింపబడింది. అందువలనే విశ్వకర్మకు ఐదుగురు కుమారులన్నారు. ఇందులో ఇనుముతో పనిచేయువారిని 'కమ్మరి', చెక్కతో పనిచేయువారు 'వడ్రంగి', రాగిపని వారలకు 'తామ్రకారులు, శిలతో పనిచేయు వారలను 'శిల్పకారులు' అలాగే బంగారంతో పనిచేయువారు 'కంసాలి' అన్నారు. సంస్కృతంలో లోహకార, వర్ణకి, తామ్రకార, శిల్పకార, స్వర్ణకార అన్నారు.

ఉత్తర భారతంలో వడ్రంగి కులవారికి పేరు చివర 'శర్మ' ఉంటుంది. అదే విధంగా నార్ లో కమ్మరి కులస్థలకే 'విశ్వకర్మ' అని పేరులో ఉంటుంది. అలాగే 'పాంచాల్' అని కూడా పిలుస్తారు.

వృత్తికి దూరం.. విశ్వబ్రాహ్మణులకు అష్టకష్టాలు

చెక్క ముడిసరుకుగా ఉన్నప్పుడు వాటికి రూపమిచ్చేది వడ్రంగి. అది నుంచి వ్యవసాయరంగానికి వారే కీలకం. తుమ్మ చెట్టు కొమ్మలను తీసుకొన్న బడిశెతో చెక్కినాగలి తయారు చేసేవారు. వారు ముందుంటేనే సాగు సాగేది. అయితే కాలక్రమేణ వ్యవసాయరంగంలో యంత్రీకరణ రావడంతో ఉపాధి పై ప్రభావం చూపింది. నాగలితో దున్నేవారు లేకపోవడం, ఉన్నవారు కూడా ఇనుప వస్తువులను కొనుగోలు చేసి సాగుకు ఉపయోగించడంతో పనులు లేక జీవనోపాధి కరువైంది. 80శాతం వరకు ఉపాధి కోసం పట్టణాలు, నగరాలకు వలసలు పోయి ఫర్నిచర్, గృహాలకు సంబంధించిన వస్తువులను తయారు చేస్తూ జీవనం సాగిస్తున్నారు. వారిని గతేడాది నుంచి కరోనా వెంటాడుతుండటంతో తీవ్ర ఆర్థిక ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్నారు. ఈ క్రమంలోనే కుటుంబ పోషణ గగనమైంది.

ఒక్క తెలంగాణలోనే విశ్వబ్రాహ్మణులు 10లక్షలకు పైగా ఉన్నారు.

కులవృత్తులే ఆధారం

'విద్యలెన్ని ఉన్నా.. కుల విద్యకు సాటిరావు' అంటూ వృత్తి గొప్పతనాన్ని వర్ణించాడో కవి. కష్టపడి కాకుండా ఇష్టపడి చేస్తేనే వృత్తిని అస్వాదించవచ్చు. తృప్తి పొందొచ్చు. గతాన్ని.. ప్రస్తుతాన్ని పరిశీలిస్తే కులవృత్తులపై ఆధారపడి జీవించే వారి సంఖ్య రోజురోజుకూ తగ్గుతోంది. పారిశ్రామికీకరణ, ఆధునిక పోకడలు మార్కెట్లో ప్రవేశించడంతో వృత్తికి ఆదరణ లేకుండాపోయింది. అయినా జోగిపేట, సంగారెడ్డి, సిద్దిపేట, మెడక్ లాంటి పట్టణాల్లో పలువురు దశాబ్దాల తరబడి కులవృత్తిని నమ్ముకుని జీవిస్తున్నారు.

వృత్తినే దైవంగా భావిస్తున్నారు. కష్టపడి కుటుంబాలను పోషిస్తున్నారు. కొన్ని కుటుంబాలైతే పిల్లలతో పాటు అందరూ కూడా వృత్తినే నమ్ముకొని జీవిస్తున్నారు. పిల్లలను ఉన్నతంగా చదివిస్తున్నారు.

ఉపాధి కోల్పోతున్న వడ్రంగులు..

సొంత ఇంటిని నిర్మించుకునే ప్రతి ఒక్కరికి వండ్రగితో పని ఉంటుంది. ఇంటికి అవసరమైన తలుపులు, కిటికీలు, దర్వాజాలు ఇతర

సామగ్రి కోసం వండ్రగులను ఆశ్రయించాల్సిందే. అయితే ప్రస్తుతం మార్కెట్లో రెడీమేడ్ వుడ్ షాప్లు, కిటికీలు, తలుపులు లభిస్తుండడంతో వండ్రగులకు గిరాకీ తగ్గింది. అంతేగాక రాజస్థాన్, గుజరాత్, యూపీ, మహారాష్ట్రల నుంచి వలస వచ్చిన వ్యాపారులు ఇక్కడ రెడీమేడ్ సామగ్రిని అమ్ముతున్నారు. దీంతో వండ్రగులకు పని తక్కువై పోయింది.

విశ్వ బ్రాహ్మణుల డిమాండ్లు...

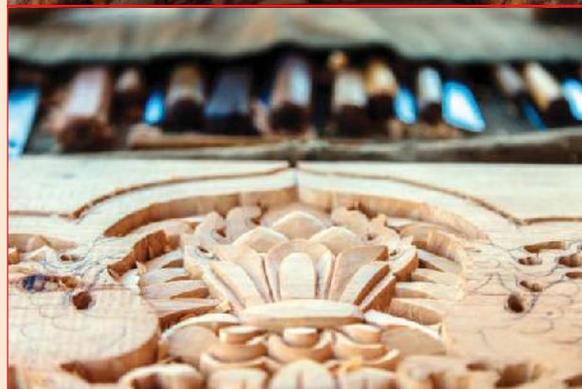
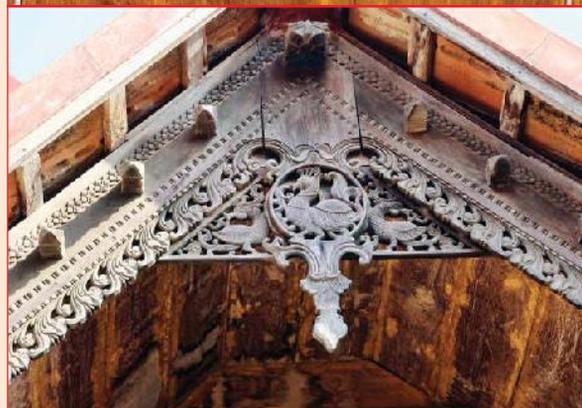
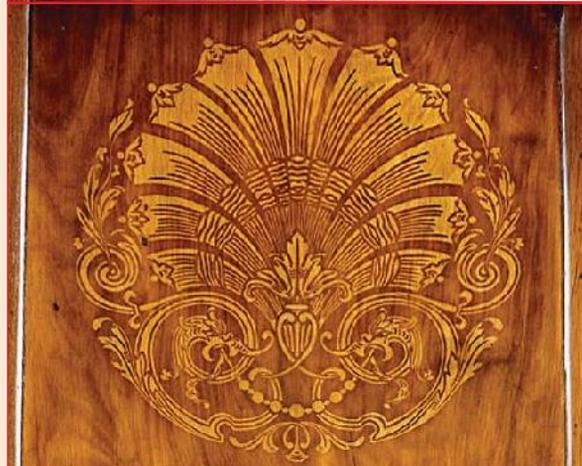
- జీవో నెం. 31తో కర్ర వృత్తిదారులు ఉపాధి కోల్పోయే పరిస్థితి నెలకొంది. ప్రభుత్వం ఈ సమస్య నుండి పరిరక్షించాలి.
- కొవిడ్ లాక్డౌన్తో ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్న నిరుపేద విశ్వబ్రాహ్మణులకు తక్షణం ఆర్థిక సాయం అందించాలి.
- అనువంశిక సంస్కృతి, సాహిత్యాలు, అర్చక పౌరోహిత్యం, వాస్తు, జ్యోతిష్య పాండిత్యాన్ని పెంపొందించు కోవడానికి ప్రతి జిల్లాలో విశ్వకర్మ వేదపాఠశాలలు నెలకొల్పాలి.
- ప్రతి నియోజకవర్గంలోని ఎమ్మెల్యే, ఎంపీ నిధులతో విశ్వకర్మ కమ్యూనిటీ హాల్ను ప్రభుత్వం నిర్మించాలి.
- మహిళలకు బ్యాంకు రుణాలతోపాటు టైలరింగ్, పెయింటింగ్, బ్యూటీషియన్, ఫ్యాషన్ డిజైనింగ్, శారమగ్గం వర్క్లో ఉచిత శిక్షణ ఇవ్వాలి.
- వితంతు విశ్వకర్మ మహిళలకు పెన్షన్ ఇవ్వాలి.
- 50 ఏళ్లు నిండిన విశ్వబ్రాహ్మణుడికి పింఛన్ ఇవ్వాలి.
- దేవదాయ శాఖ పరిధిలోని దేవాలయాలకు విశ్వకర్మ అర్చక, పురోహితులను నియమించాలి.
- విశ్వకర్మ జయంతి రోజు ప్రభుత్వం సెలవు ప్రకటించాలి.

వీరు కోరుకుంటున్న చిన్న కోరికలను తెలంగాణ ప్రభుత్వం నిండు మనస్సుతో ఒక్కొక్కటిగా త్వరలోనే నెరవేరుస్తుందని ఆశిద్దాం.

-సువేగా,

m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

పర్యావరణం-శాస్త్రం - నైతికత-తాత్విక దృక్పథాలు

మానవాళి చరిత్రలో పూర్వమెన్నడూ లేని విధంగా పర్యావరణ సమస్యలు, సంక్షోభాలు, నవాళ్ళు 21వ శతాబ్దానికల్లా అధికమయ్యాయి. ఇవి నానాటికీ మరింతగా పెరుగుతూ వస్తున్నాయి. పర్యావరణపరంగా మానవాళి ఎదుర్కోవలసి వచ్చిన ప్రతి సంక్షోభానికి మూల కారణం మానవులు నిర్ణయించే కార్యకలాపాలలోనే దాగి ఉందనేది వాస్తవం.

జనాభా పెరుగుతూ ఉండటం వలన సహజ వనరులు తగ్గిపోవడం, క్షీణించడం రెండు మూడింతలు అవుతుందని అధ్యయనాలు వెల్లడిస్తున్నాయి. వృద్ధ విషపదార్థాలు పెరిగి భవిష్యత్ తరాలను అనేక విధాలుగా బాధించే అవకాశాన్ని శాస్త్రవేత్తలు గుర్తించారు. ప్రపంచమంతటా అటవీ ప్రాంతాలు, అడవులు, వ్యవసాయభూములు, చిత్తడి నేలలు, పచ్చిక బయళ్లు వృద్ధి చేయబడుతున్నాయి. వినియోగంలోకి వస్తున్నాయి. తద్వారా సంక్షోభం మరింత ముదురుతున్నది.

ఒకవైపు ఓజోన్ పొర విధ్వంసం, ఫలితంగా ఏర్పడే గ్రీన్ హౌస్ ప్రభావం గ్లోబల్ వార్మింగ్ కు దారితీస్తున్నది. మొత్తం మీద మానవ కార్యకలాపాలు వాతావరణాన్ని ప్రభావితం చేస్తూ అంతకంతకు ముప్పును సృష్టిస్తున్నాయి.

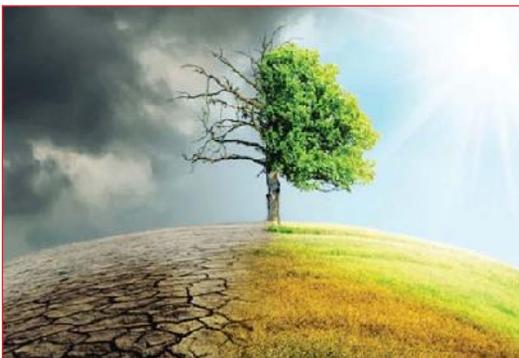
ఇప్పటికే అతి తీవ్రస్థాయిలో ఏర్పడిన సంక్షోభాలు భవిష్యత్తులో రెండింతలు కావటం జరుగుతుంది. వీటిని ఎదుర్కోవాలన్న, అధిగమించాలన్నా, పరిష్కరించాలన్నా కీలకమైన నిర్ణయాలను మానవాళి తీసుకోవలసి వస్తుంది. ఈ నిర్ణయాత్మక సందర్భంలో జరిగే లేదా తీసుకునే నిర్ణయాలలో ఏది సరైన నిర్ణయం? ఏది కాదనే సంచయం, సందేహం మానవాళికి వస్తుంది. ఏ నిర్ణయం మేలు చేస్తుంది? ఏది కీడు చేస్తుంది? ఏది ముప్పును నివారించగలగుతుంది? ఏది ముప్పుకు కారణమవుతుందనే చర్చ జరిగే నిర్ణయాలపై వస్తుంది. ఈ చర్చ విషయం ఎట్లా ఉన్నా అసలు సరైన నిర్ణయాలు తీసుకోవడమెలా అనే ప్రశ్న ఉత్పన్నమవుతుంది. సరైన నిర్ణయం తీసుకోవడమనేది ఎక్కడ మొదలవు తుంది? ఎక్కడ ముగుస్తుంది? తీసుకున్న నిర్ణయ ఫలితాలు ఎలా ఉంటాయి. మొదలైనవన్నీ ప్రశ్నార్థకాలుగానే ఉంటాయి.

అంటే పర్యావరణ సమస్యలు ఎదుర్కోవడానికి, పరిష్కరించడానికి గాని నిర్ణయం - అమలు - ఫలితం అనే మూడు అంశాలు ప్రధానంగా దోహదపడతాయి. ఆ మాటకొస్తే ఇవ్వాళ ప్రపంచం ఎదుర్కొంటున్న అన్ని విధాల విపత్తులకు సమస్యలకు మూలం కూడా ఇంతకు పూర్వం తీసుకోబడిన నిర్ణయాలే. అయినప్పటికీ అవి అప్పటి

తరానికి మేలు కీళ్లను సమానంగానే కలిగించాయి. అవి ఎంత లాభదాయకమైనవి అయినా వాటితో పాటు విధ్వంస పరిణామాలను ముందుకు తెచ్చాయి. కాబట్టి జరిగిన నిర్ణయాలను కాకుండా అసలు నిర్ణయక్రమాన్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలనే అవగాహన ఇటీవల కాలంలోని పర్యావరణ తాత్విక చర్చల ద్వారా వెలుగులోకి వచ్చింది.

ఈ కారణంగానే మానవాళి పాటిస్తున్న ఎథిక్స్ గురించిన చర్చ పర్యావరణ తాత్విక చర్చలో తరచుగా ప్రాముఖ్యం వహించింది. ఇప్పుడు ఎథిక్స్ అంటే ఏమిటి అనే ప్రశ్న వస్తుంది. దీని గురించి ఈ విధంగా పేర్కొన్నారు. "The word ethics is derived from the Greek word ethos, meaning "Custom". in This sense, ethics refers to the general beliefs, attitudes or standards that guide customary behavior".

స్థూలార్థంలో నైతికత అని ఎథిక్స్ ను పేర్కొనవచ్చు. అది ఒక కట్టుబాటు. సంప్రదాయం. జీవించే పద్ధతిని సూచించేది. ప్రవర్తనకు మార్గదర్శిగా ఉండేది. ప్రవర్తనా ప్రమాణాలను నిర్దేశించేది. దీనిలో సాధారణ నమ్మకాలు, వైఖరులు తదితరమైనవన్నీ ఉంటాయి. మరొక అర్థంలో వరసృర హితార్థం అనివార్యంగా పాటించవలసిన నియమబద్ధ జీవన ధర్మంగా కూడా భావించవచ్చు. ఈ నైతికత ఏం చేస్తుందనే విషయంగా ఆలోచించి నప్పుడు మరింత స్పష్టత వస్తుంది. పర్యావరణ తాత్విక చింతనకు సంబంధించిన వివరణ ఇట్లా ఉంది. "Ethics involve a self conscious stepping back from our

lives to reflect on what we should do, how we should act, and what kind of people we should be" ఈ వివరణను బట్టి చూస్తే మానవులుగా మనమేంచేయాలి, ఏ విధంగా వ్యవహరించాలి? ఎటువంటి వ్యక్తులుగా మనముండాలి అనే విషయాలను స్వీయచైతన్యంతో ఆలోచించటం ప్రతిఫలనాత్మక యోచనతో ఉండటం ముఖ్యమని తేలుతున్నది. ఇవి మానవుల నైతికత (ఎథిక్స్)లో అంతర్భాగంగా ఉంటాయని అర్థం అవుతుంది.

దీనిలో మానవులుగా మనమేం చేయాలి అనేది ఆచరణకు సంబంధించింది కాగా, మనమెట్లా జీవిస్తాం అనేది కొంత అమూర్తతకు సంబంధించింది. అసలు మనం ఏం చేయాలి? దేనిని విలువగా పరిగణించాలి అనే ఆలోచన కూడా దీనిలో ఇమిడి ఉంది. ఈ విషయమై ఎంతో విస్తృతమైన చర్చ పర్యావరణ తాత్వికాంశాల గురించి జరిగింది. జరుగుతూ ఉన్నది. పర్యావరణం అనేది శాస్త్ర సంబంధమైన విషయం, సమస్య కాబట్టి శాస్త్ర, సాంకేతికమైన పరిష్కారాలు మాత్రమే దారి

చూపుతాయనే వారున్నారు. పర్యావరణ సమస్యను కేవలం శాస్త్ర, సాంకేతిక అంశంగా కాకుండా ఒక జీవనవిధాన తాత్విక అంశంగా చూడాలనే అభిప్రాయంతో ఉన్నవారూ ఉన్నారు. ఈ రెండు అంశాలను నిలకడగా ఆలోచించవలసి ఉంది. అంటే ఒకరకంగా ఈ రెండు విధాలైన అభిప్రాయాలు ఒకటి శాస్త్రం మీద నమ్మక, విశ్వాసాలను బలపరిచేది రెండోది మానవ నైతికత గురించి యోజన చేసేదిగా భావించాలి. శాస్త్రం ఒక్కటే పరిష్కారం చూపలేదు అనేది ఒకటైతే, నైతికత మాత్రమే సమాధానం చూపదు అనేది రెండవ భావన.

శాస్త్రం - నైతికత :

పర్యావరణ సంబంధ సమస్యలకు సంబంధించిన విధాన నిర్ణయాలలో, ప్రజల సంస్కృతిలో శాస్త్ర, సాంకేతిక రంగాల ద్వారా పరిష్కారం దొరుకుతుందనే ఆశకూడా ఒకటి ప్రబలంగానే ఉంది. ఇందువల్ల శాస్త్రగత మార్గదర్శకాలపై విశ్వాసం కనబరుస్తారు. వీరి విశ్వాసంలో ఒక వాస్తవం ఉంది. అదేమంటే పర్యావరణ సమస్య అధికంగా సాంకేతిక విషయాలతో ముడిపడి ఉంటుంది. ఇది హేతు బద్ధంగానే ఉన్నట్లు భావించవచ్చు. నిజానికి క్రిమి సంహారకాల వాడకంలోని లాభ, నష్టాల గురించి ఒక తత్వవేత్త కంటే రసాయన శాస్త్రవేత్త బాగా చెప్పగలడు. అయితే ఇక్కడ ఇంకొక అంశం కూడా ప్రాధాన్యంలోకి వస్తుంది. అదేమంటే "Environmental issues raise fundamental questions about what we as human beings value, the kind of beings we are, the kind of lives we should live, our place in nature and the kind of world in which we might flourish".

వీటికి సంబంధించి సైన్సు చెప్పగల అంశాలు ఏమీ లేవు. కాబట్టి పర్యావరణ సమస్యల నైతిక, తాత్విక ప్రశ్నలను లేవనెత్తుతాయి కనుక, అవి మానవులు ఏ లక్ష్యాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని ముందుకు సాగాలనేది నైతిక బోధించగలుగుతుంది. సైన్సు మీద ఎంత విశ్వాస నమ్మకాలు ఉన్నప్పటికీ గమనించాల్సిన అంశం ఇదే. అందుకే పర్యావరణ సమస్యలకు సంబంధించిన నిర్ణయాలను విషయ నిపుణులైన శాస్త్ర, సాంకేతిక రంగాల వారికి విడిచి పెట్టడమంటే, వీరి నిర్ణయాలు విలువల పరంగా తటస్థంగా ఉంటాయని కాదు. అవి వస్తు నిష్ఠమని కూడా కాదు. శాస్త్ర సాంకేతికతలమీద అధికంగా ఆధారపడతూ ఉండటం సాధారణంగా జరిగేదే అయినప్పటికీ ఇదంత మంచిది కాదనే వాదం కూడా ఒకటి ఉంది. అయితే మానవ సంస్కృతిలో జ్ఞానం, సత్యం మొదలైన విషయాల గురించి ప్రశ్నించగల అధికారం అంతిమంగా శాస్త్రానికి ఉందనే నమ్మకం కూడా ప్రబలి ఉందన్న విషయాన్ని మరచకూడదు. పర్యావరణ సమస్యలనే ఏదో ఒక ప్రత్యేక అనుశాసన పరిష్కారం కోసం ఎదురుచూస్తున్న సాంకేతికాంశాలు కావు. పర్యావరణ సమస్యల కోణాలు ఎప్పుడూ

ఏదో ఒక అనుశాసన పరిధి, పరిమితులకు లోబడి ఉన్నటువంటి అంశం కాదనే అవగాహన ఇక్కడ ముఖ్యం. ఉదాహరణకు క్రిమి సంహారకాలవల్ల ఏర్పడుతున్న కాలుష్యంలో వ్యవసాయ రంగం, జీవశాస్త్రంలోని వివిధ శాఖలు, రసాయన వైద్య, ఆర్థిక, రాజకీయ, న్యాయశాస్త్రాలు ఇమిడిపోయి ఉంటాయి.

కాబట్టి విలువలకు సంబంధించిన ప్రశ్నవేయకుండా ఏ పర్యావరణ సంబంధాంశం విడిగా లేదు. విలువల ప్రమేయం లేకుండా పర్యావరణ సమస్యలను యాంత్రిక పద్ధతిలో చెప్పుకున్నా, అర్థం వివరించుకున్నా మనకు పర్యావరణ సంబంధాల పట్ల ఉన్న అవగాహనను వక్రీకరణకు గురిచేసే అవకాశం ఉంది.

శాస్త్రం ఇచ్చే సమాచారం లేదా వాస్తవాల మీదనే మనం పూర్తిగా ఆధారపడటం కుదరదు. ముఖ్యంగా పర్యావరణ సవాళ్ళను ఎదుర్కోవటంలో శాస్త్రం మనకు ఎంత వెనుకబాటుతో ఉంటుందనేది కూడా ప్రశ్నార్థకమే. ఒకవేళ శాస్త్రం పేర్కొనే వాస్తవాలు నిశితమైనవి అయినా ఒక క్రమ పద్ధతిలో హేతుబద్ధంగా పరిశీలించబడినవే అయినప్పటికీ ఆ వాస్తవాలు మాత్రమే పూర్తి విషయాలను ఆవిష్కరించవనేది గ్రహింపులో ఉండాల్సిన అంశం. అయితే ఏదైనా శాస్త్రం పూర్తి విషయాన్ని వివరించలేక పోయిందంటే అది ఆ శాస్త్ర సామర్థ్య రాహిత్యం కాదు సరికదా? ఆ శాస్త్రానికి ప్రశ్నలు సంధించటంలో ఉన్న పరిమితులుగా అర్థం చేసుకోవాలి.

పరిమితులు ప్రశ్నలపరంగా ఏర్పడ్డప్పుడు, సమాధానాలలోనూ పరిమితులు వుంటాయి. పర్యావరణ పరంగా మనం శాస్త్రంపై ఆధారపడేముందు, అసలు శాస్త్రవేత్తలు అడిగే ప్రశ్నల గురించి తెలుసుకోవాలి. శాస్త్రవేత్తలు అడిగే ప్రశ్నలు ఎక్కువ సందర్భాలలో శాస్త్ర పరిధికి అవల ఉన్న కారణాలను నిర్ధారిస్తూ ఉంటాయి. ఈ పరిమితులను శాస్త్ర విషయంగా గుర్తించిన పర్యావరణ విశ్లేషకులు ఈ విధంగా చెబుతున్నారు.

"How we understand our world and, therefore how and what we value is significantly shaped by what science tell us about the world. The only serious alternative is to recognize that both science and ethics are essential if we hope to make meaningful progress in meeting the environmental challenges that con front us".

దీనిని బట్టి చూస్తే ప్రపంచాన్ని అర్థం చేసుకోవటం, విలువైనవిగా పరిగణించటమేనేది ప్రపంచం గురించి సైన్సు మనకు తెలియజెప్పే విషయాలమీద ఆధారపడి రూపు దిద్దుకుంటుంది. "Science with out ethics is blind, ethics with out science is empty". కాబట్టి మానవాళి ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను పర్యావరణపరంగా పరిష్కరించాలంటే, అందుకు అర్థవంతమైన ప్రగతిని సాధించాలంటే ఈ రెండూ అవసరమే. ఒక తాత్విక దర్శనం

లేకుండా వొట్టి శాస్త్ర సమాచారం ఉన్నప్పుడు పర్యావరణ సమస్యలు పరిష్కరించబడవు. తాత్విక ఆలోచనలు మాత్రమే ఉండి శాస్త్రజ్ఞానం లోపించినప్పుడు పరిష్కారము దొరకదు. పర్యావరణ విధానాలకు, వాటి నిర్ణయాలకు వ్యక్తి, వ్యవస్థాగతంగా ఈ రెండూ ఉపకరించే అంశాలు.

పర్యావరణం - నైతికత (Ethics)

పర్యావరణ నైతికత అంటే సహజ పర్యావరణానికి మానవులకు మధ్య ఉండే సంబంధాలను గురించి ఒక క్రమ పద్ధతిలో పరిగణన చేయటం. దీనిని ఇలా నిర్వచించవచ్చు. "Environmental ethics assumes that moral norms can do govern human behavior towards the natural world"

నైతిక నియమాలు ప్రకృతి ప్రపంచం పట్ల మానవ ప్రవర్తన ఎట్లా ఉండాలనే విషయాలను నిర్దేశిస్తుంది. పర్యావరణ నైతికత పర్యావరణ నైతిక సిద్ధాంతం ఈ నైతిక నియమాలు ఏమిటి? ఇవి ఎవరికి? మానవులకున్న బాధ్యతలు ఏమిటి? ఏ విధంగా ఇవి సమంజసమైనవి మొదలైనవాటి గురించి వివరిస్తుంది.

వ్రశ్చలను బట్టి భిన్న సమాధానాలను భిన్న పర్యావరణ నైతిక సిద్ధాంతాలు అందిస్తాయి. కొద్దిమంది తాత్వికులు సహజ ప్రపంచం పట్ల మానవులకు ఉన్న బాధ్యతలు వరోక్షవై నవని వాదిస్తారు. వనరుల పరిరక్షణ అనేది ఇతర మానవుల దృష్టిలో ఉంచుకొని నిర్వర్తించాల్సిన బాధ్యతగా దీనిని అభివర్ణించారు. ఈ వాదాన్ని మానవకేంద్రక వాదంగా వ్యవహరిస్తున్నారు. దీని ప్రకారం "Anthropcentric ("human centered") ethics holds that only human beings have moral value, thus although we may be said to have responsibilities, regarding the natural world, we do not have direct responsibilities to the natural world".

మానవ కేంద్రక నైతిక సిద్ధాంతం ప్రకారం మానవులు మాత్రమే నైతిక విలువ కలిగి ఉంటారు. సహజ ప్రపంచం పట్ల మనుషులకు బాధ్యతలున్నాయని చెప్పబడినప్పటికీ, సహజ ప్రపంచంలో మనుషులకు గల బాధ్యతలు పరోక్షమైనవే తప్ప, ప్రత్యక్షమైనవి కావు. దీనిని బట్టి చూసినప్పుడు మనుషులకు తమ సహజ ప్రపంచంలో ఉండాల్సిన ప్రత్యక్ష పరోక్ష సంబంధాలను ఆధారం చేసుకుని నైతికతకు సంబంధించిన సిద్ధాంతాలు రూపుదిద్దుకున్నాయని, వీటిని ప్రాతిపదికగా చేసుకుని పర్యావరణ చింతనాశీలుర ఆలోచనలు కొనసాగి ప్రభావితం చేశాయని అర్థం చేసుకోవచ్చు.

భవిష్యత్తు మానవ తరాలను లక్ష్యంగా చేసుకుని మన నైతిక బాధ్యతలుంటాయని గుర్తించడం ద్వారా మానవ కేంద్రక నైతిక సిద్ధాంతం కొంత విస్తరణను పొందుతుంది. ఈ విధానంలో అప్పటికి ఉనికిలో లేని మానవుల పట్ల కూడా మన బాధ్యతలు

విస్తరించబడతాయి. మనుషులు మాత్రమే పరిగణనలో ఉండటం అనేది మానవ కేంద్రక దృష్టి. దీనిపై తొలినాళ్ల పర్యావరణ ఉద్యమంలో అనేక సమస్యలు చర్చకు వచ్చాయి. వనరులను కాపాడటం, అణువ్యర్థాల పంపిణీ మొదలైనవి ఈ దృష్టికోణం కలవిగా పరిగణింప బడినాయి.

మానవకేంద్రక సిద్ధాంతమే కాకుండా, పర్యావరణ నైతిక సిద్ధాంతాలలో మరొకటి కూడా ఉంది. మానవేతర కేంద్రక పర్యావరణ సిద్ధాంతమిది. దీని ప్రకారం తాత్వికులు కొందరు చెప్పేదేమంటే మానవుల పట్లనే కాకుండా సహజ అంశాల పట్ల మానవులకు ప్రత్యక్ష బాధ్యతలున్నాయని, ఉండాలని వాదించారు. "Nonanthropocentric ethics grants moral standing to such natural objects as animals and plants" ఇక్కడ కూడా ప్రమాణబద్ధ నైతిక సూత్రాల విస్తరణ, పరివర్ధిత పరచడం అవసరం అవుతుంది. జంతువులను నైతిక జీవులుగా పరిగణించడం వల్ల ఎన్నో వివాదాలున్నాయి. అయితే అంతరించిపోతున్న వృక్షజాతులు, జంతుజాలం గురించిన వాదలన్నీ ఈ మానవేతర పర్యావరణ నైతికతా సిద్ధాంతం కోవలోకి వస్తాయి.

కాబట్టి మానవ, మానవేతర పర్యావరణ నైతిక సిద్ధాంతాలను వాటి తాత్విక మూలాలను, మూల్యాలను చర్చించవలసి ఉంది.

చరిత్ర పొడవునా తాత్వికులు మానవుల నైతిక ప్రవర్తన, జీవితం గురించి ఒక నిర్దిష్ట పద్ధతిని పాటిననూ సంగ్రహోత్పక

అవగాహనను వృద్ధిపరచి అందివ్వడానికి పూనుకున్నారు. ఇవి ప్రవర్తనను అర్థం చేసుకోవడానికి విశ్లేషించడానికి, అంతిమంగా మూల్యాంకన పరచడానికి ఒక ప్రాతిపదికను సమకూర్చాయి.

ప్రతి సమాజానికి కూడా దానివే అయిన కొన్ని రకాల విశ్వాసాలు, నమ్మకాలు, వైఖరులు, ప్రమాణాలు ఉంటాయి. వీటిని విధిగా పాటించటం ఉంటుంది. ఏవి పాటించబడాలనేది ఆయా సామాజిక సందర్భాలు, అవసర, అనివార్యతల మీద ఆధారపడి రూపు దిద్దుకుంటాయి.

గ్రీకు తత్వశాస్త్రం తొలినాళ్ళ నుండి కూడా తాత్విక నైతికత ఏది ప్రమాణబద్ధమో అది ఒప్పు అని అంగీకరించే విషయంలో సంతృప్తిచెందలేదు. ఇక్కడ ఒక అంశాన్ని ప్రస్తావించాలి. అదేమంటే "Ethics as a branch of philosophy seeks a reasoned examination of what custom tells us about how we ought to live" మనం ఎట్లా జీవించాల్సి ఉంటుందనేది సంప్రదాయం చెపుతుందో దానిని హేతుబద్ధమైన పరీక్షచేసి తాత్విక శాఖగా తత్వశాస్త్రం చూస్తుంది.

-డా॥ ఆర్. సీతారామారావు,

m : 9866563519

e : sitametaphor@gmail.com

సికింద్రాబాద్: గత చరిత్ర, వర్తమాన వైభవం

సికింద్రాబాద్ 215 సంవత్సరాల మనుగడ పూర్తి చేసుకున్న సందర్భంగా హైదరాబాద్లో ప్రత్యేక గోష్టి తురగా వసంత శోభ, కన్సర్వేషన్ ఆర్కిటెక్ట్, వసామహా కన్సల్టెంట్స్, హైద్రాబాద్

The poster is for a discussion event titled 'Secunderabad@215'. It features logos for 'Centre for VENUS', 'Vasaamaha', and 'Alternative Urbanism & Management'. The event is part of the 'First STEP ..a platform Student Projects Series'. The main topic is 'Secunderabad@215' with sub-topics: 'CITY - ARCHITECTURE - HERITAGE - CULTURE - PEOPLE - PLACES-IDENTITY'. The event is on '10 Am on Oct 31, 2021' at 'https://meet.google.com/sew-ripd-rfy'. The speakers listed are Ar. Teja Sai Chandra Gatti (Conservation Architect), Ar. Shankar Narayan (Principal Architect, Shankar Narayan Architects), and Prof. Naheema Shah Nawaz (Architect - Professor, CSIT, Coordinator, Secunderabad 200 Festival). The anchor is Ar. Anja Manikoth (Urban Expert, AUM). The introduction is by Ar. Vasanta Sobha Turaga (Conservation Architect - Urban Planner). The event commemorates the 215th anniversary of Secunderabad, established in 1806 by the Nizam III.

ఇస్లామిక్ చాంద్రమాన కేలండర్ ప్రకారం పద్దెనిమిది వందల ఆరు (1806) సంవత్సరంలో మూడవ నిజాం సికందర్ రాజా బహదూర్ రబీ ఫుల్ అవుల్ ముస్లిం మాసంలో ఇరవై అయిదువ రోజున (25 th Rabi-UL- Awwal) హుస్సేన్ సాగర్ కు ఉత్తరంగా ఉన్న నగరం పేరు సికిందరాబాద్ గా ప్రకటిస్తూ ఒక ఫర్మాన్ జారీ చేశారు. అక్టోబర్ 31, 2021 నాటికి ఈ నగరం 215 సంవత్సరాల మనుగడను పూర్తి చేసుకుంది.

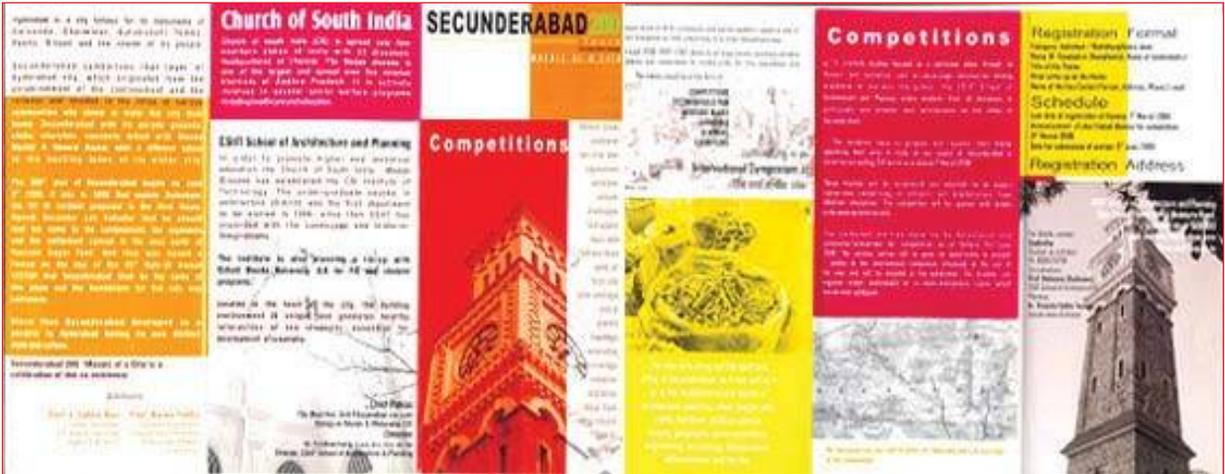
సికింద్రాబాద్ చరిత్ర ప్రకారం బ్రిటిష్ సైనికులకు పదిహేడు వందల తొంభై ఎనిమిదిలో నిజాంతో ఉండే విధంగా సబ్సిడియరీ అలయన్స్ ఆఫ్ బ్రిటిష్ అనుమతించింది. హుస్సేన్ సాగర్ చెరువు ఉత్తరాన ఉన్న ఆవాసప్రాంతం మరింతగా పెరిగి విస్తరించింది. హైద్రాబాద్ దర్బార్ లో ఎనిమిదవ బ్రిటిష్ రెసిడెంట్ కెఫెయిన్ థామస్ సై డెన్వామ్ నిజాంకు ఒక విజ్ఞప్తి చేస్తూ పద్దెనిమిది వందల ఆరులో లేఖ రాశారు. దేవుడి దయవల్ల ఈ ప్రాంతమంతా రెజిమెంట్లు కంటోన్మెంట్ వల్ల ఆవాస ప్రాంతంగా మారింది. అందువల్ల ఇప్పుడు దానికి మనం ఒక పేరు పెట్టాలి అని. అందుకు స్పందనగా జారీచేసిన ఫర్మానాలో మన రాష్ట్రానికి ఇంగ్లిష్ ప్రభుత్వానికి మత్స్య గల సమైక్యత సహకారం కారణంగా ఈ ప్రాంతానికి సికింద్రాబాద్ అని పేరు పెడుతున్నామని ఇదే పేరుమీద భవిష్యత్తులో కూడా ఈ నగరాన్ని వ్యవహరిస్తామని ఫర్మాన్ లో పేర్కొన్నారు.

ఆ విధంగా హైద్రాబాద్ కు జంట నగరం ఆవిర్భవించింది.

బ్రిటిష్ సైన్యం ఆల్వాల్, తిరుమలగిరి ప్రాంతాలను ఆక్రమించి, బొలారం వైపుగా ముందుకి సాగింది. ఈ ప్రాంతాలకీ, హైద్రాబాద్ కీ మధ్య ప్రస్తుతం MG రోడ్, కింగ్స్ వే, జేమ్స్ స్ట్రీట్ అనుసంధానంగా ఉండేవి. లక్కర్, అంటే సైన్యంగా వ్యవహరించే సికింద్రాబాద్, స్వాతంత్ర్యం అనంతర కాలంలో కంటోన్మెంట్ గా, హైదరాబాద్ నగరంలో భాగంగా కొనసాగుతోంది. సికింద్రాబాద్ లో అనేక ప్రముఖ చర్చిలు, కాన్వెంట్లు, కేథడ్రల్స్, రైల్వే కట్టడాలతో పాటు, మహంకాళి ఆలయం, జాతరకి కూడా ప్రసిద్ధి చెందింది.

హైదరాబాద్ బ్రిటిష్ రెసిడెంట్ విడిదిగా 1860లో నిర్మించిన రాష్ట్రపతి నిలయం, ప్రస్తుతం భారత రాష్ట్రపతికి శీతాకాల విడిదిగా ఉంది. సికింద్రాబాద్ లో పెరేడ్ మైదానం, క్లాక్ టవర్లు, సికింద్రాబాద్ క్లబ్, మోండా మార్కెట్, స్పానిష్ మాస్క్, జనరల్ బజార్ మార్కెట్, వైఎంసీబి, పార్టీ టెంపుల్, పాత థియేటర్లు తమ పాత వైభవంతో కొనసాగుతున్నాయి. ఒక జీవన శైలికి సంకేతంగా నిలిచాయి. పాఠశాలలు, ఆంగ్లో ఇండియన్స్ తమిళులు, మళయాళీలు, మార్వాడీలు ప్రధాన జనాభా వర్గాలుగా ఉన్న ఈ ప్రాంతం బహుళ సంస్కృతులకు ఆలవాలం. స్వామీ వివేకానంద తన ప్రసిద్ధ బికాగో యాత్ర ముందు ఇక్కడ మహబూబ్ కళాశాలలో ఉపన్యాసం చేశారు.

సికింద్రాబాద్ జంక్షన్ భారత్ లోనే అతి పెద్ద స్టేషన్ లో ఒకటి కావడంతో పాటు దక్షిణ మధ్య రైల్వేకి కేంద్ర కార్యాలయంగా ఉంది. ఈ స్టేషన్ ను 1874లో నిర్మించారు. కింద ఎడ్వర్డ్

మెమోరియల్ ఆసుపత్రి - ప్రస్తుత గాంధీ ఆసుపత్రి స్థాపన - 1851లో జరిగింది. మోండా మార్కెట్ సమీపంలో ప్రస్తుత వారసత్వ కట్టడం అయిన ఓల్డ్ జైలు సముదాయం కూడా చెప్పుకోదగినదే. సర్ విన్ స్టన్ చర్చిల్ సికింద్రాబాద్ లో బ్రిటిష్ సైన్యంలో భాగంగా పని చేయగా, సర్ రోనాల్డ్ రాస్ బిల్డింగ్ మరియు మలేరియాపై తన కీలక పరిశోధన సికింద్రాబాద్ లోనే చేశారు.

రెండువేల ఆరు సంవత్సరంలో సికింద్రాబాద్ 200 ఉత్సవాన్ని జరుపుకున్నాం. CSIIT సూల్ ఆఫ్ ప్లానింగ్ అండ్ ఆర్కిటెక్చర్ సమన్వయంతో ఈ కార్యక్రమం జరిగింది. ఆరు నెలలపాటు ఎగ్జిబిషన్లు, పోటీలు, సెమినార్లు, ఉపన్యాసాలు మొదలైన కార్యక్రమాలు జరిగాయి. సికింద్రాబాద్ రన్ కూడా ఒక ఆకర్షణగా నిలిచింది. ప్రజలు, ప్రింట్, ఎలక్ట్రానిక్ మీడియా ద్వారా తమ వ్యక్తిగత అనుభవాలను, సికింద్రాబాద్ పట్ల తమ అనుభూతులను పంచుకున్నారు. సికింద్రాబాద్ నగరం సంస్కృతి వాస్తు శిల్పం వారసత్వం ప్రజలు మళ్ళీ మళ్ళీ స్మరించుకుని, ఎంతగానో ఆనందించి ఉత్సవం చేసుకున్నారు.

నగరాల్లో ప్రదర్శనలు ఆవిర్భవించిన తేదీలను గుర్తుచేసుకుని ఉత్సవాలు జరుపుకోవడం అనేది ఎంతో ముఖ్యమైన విషయం. అప్పుడే గతం తాలూకు మధుర స్మృతులు తరువాతి తరానికి పంపిణీ అవుతాయి. ముఖ్యంగా వేగంగా పెరుగుతున్న ప్రపంచం, భౌగోళిక సమీకరణ నేపథ్యంలో భూ గ్రహం చిన్నదైపోయి సరిహద్దులు డిజిటల్ జీవన శైలి నేపథ్యంలో కరిగిపోతున్న ఈ తరుణంలో ఇది మరింతగా ముఖ్యమైనది. సికింద్రాబాద్ తన చరిత్ర సంస్కృతి గుర్తింపు కల ఒక ప్రత్యేక నగరం. ఒక స్వతంత్ర ఆవాసం. గ్రేటర్ హైదరాబాద్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ లో ఉన్న మున్సిపాలిటీలను విలీనం చేయడంతో సికింద్రాబాద్ కూడా ఇప్పుడు హైదరాబాద్ లో ఒక భాగంగా మారింది. నగరానికి సంబంధించిన తేదీలను గుర్తు చేసుకోవడం ద్వారా ప్రజలు చారిత్రాత్మక నగరాలకు సంబంధించిన తమ జ్ఞాపకాలను, అనుభవాలనూ, అనుభూతులనూ పంచుకునేందుకు తమ మూలాలను మర్చిపోకుండా ఉండేందుకు వీలు పడుతుంది.

ఈ అవసరాన్ని గుర్తించి హైదరాబాద్ జంట నగరమైన

సికిందరాబాద్ రెండువందల పదిహేను సంవత్సరాలు పూర్తిచేసుకున్న సందర్భంగా 31 అక్టోబర్ రోజు, నగరం వాస్తు, శిల్పం, చరిత్ర, వారసత్వ సంస్కృతి, ప్రజలు ప్రదేశాలు గుర్తింపు మొదలైన అంశాల పైన ఒక చర్చా కార్యక్రమం జరిగింది. సెంటర్ ఫర్ వీనస్, వసామహా కన్సర్వేటివ్, ఆల్టర్నేటివ్ అర్చనీజం అండ్ మేనేజ్మెంట్ హైద్రాబాద్ సంస్థల అధ్యక్షులలో ఫస్ట్ స్టేజ్ పరంపరలో భాగంగా సికింద్రాబాద్ పై ఈ ప్రత్యేక చర్చా కార్యక్రమం జరిగింది. విద్యార్థులు తమ కోర్సులో భాగంగా చేసే ప్రాజెక్టులను గురించి వివరించేందుకు ఫస్ట్ స్టేజ్ ఒక వేదికగా ఏర్పాటైంది.

తేజ సాయి చంద్ర గట్టి సికింద్రాబాద్ పై తన థీసిస్ ప్రెజెంటేషన్ చేసిన అనంతరం చర్చ జరిగింది. ప్రముఖ ఆర్కిటెక్టులు శంకర నారాయణ, సికింద్రాబాద్ 200 ఉత్సవం సమన్వయకర్త ప్రొఫెసర్ నహీమా షానవాజ్ ఈ చర్చలో వ్యానెల్ స్పీకర్లుగా ఉండగా, కన్సర్వేటివ్ ఆర్కిటెక్ట్, వసామహా కన్సర్వేటివ్ కి చెందిన తురగా వసంత శోభ పరిచయం అందించారు. అర్బన్ నిపుణురాలు, AUMకి చెందిన అంజు మణికోత్ వ్యాఖ్యాతగా ఉన్నారు.

ఈ చర్చా కార్యక్రమానికి హాజరైన ప్రముఖులు విశ్వనాథ్ శిష్టా (మాజీ డైరెక్టర్ HMDA), మణికోండ వేదకుమార్ (ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెటర్ హైదరాబాద్), అనురాధ రెడ్డి (ఇంటాక్ హైదరాబాద్), పంకజ్ సేథీ (చరిత్రకారుడు), అనంత మరింగంటి (హైదరాబాద్ అర్బన్ ల్యాబ్), సూర్యనారాయణ మూర్తి (క్షేత్ర కన్సర్వేటివ్), జె కేదారేశ్వర (మాజీ డైరెక్టర్ పురావస్తు శాఖ) కల్పనా రాఘవేంద్ర (సెంటర్స్ ఫర్ వీనస్) సికింద్రాబాద్ నగరం ఉత్సవం ప్రాశస్త్యం, చారిత్రక నగరాలను పరిరక్షించుకోవడానికి పద్ధతులు మొదలైన వాటి గురించి వివరించారు.

వసామహా కన్సర్వేటివ్, ఆర్కిటెక్ట్, వారసత్వ పరిరక్షకులు - నగర ప్రణాళికా నిపుణులతో కూడిన సంస్థ. గత 25 సంవత్సరాలుగా ఈ సంస్థ సామాజిక, సాంస్కృతిక, పర్యావరణ రంగాల్లో కన్సర్వేటివ్, డాక్యుమెంటేషన్, రీసెర్చ్, ప్రచురణలు, నిర్మాణ రంగాల్లో ప్రభుత్వ, ప్రైవేట్ భాగస్వాములతో కలిసి పని చేస్తోంది.

- దక్కన్ న్యూస్ m : 9030 6262 88
e: desk.deccan@gmail.com

తెలంగాణ శాసనాల పరిష్కరణ-ఒక పరిశీలన

కొత్తతెలంగాణ చరిత్రబ్రందం 7వ నెల వెబినార్లో డా. దామరాజు సూర్యకుమార్ గారి ప్రసంగపాఠం

తెలంగాణ శాసనాలను మొదట ఎవరు, ఎప్పుడు పరిష్కరించారన్నది పెద్దప్రశ్న. చరిత్రకారులు రాసిన ఆధారాలు వెతుకుతుంటే తెలంగాణలో లభించిన శాసనాలను పరిష్కరించిన వారు 35 మంది కనిపించారు. వారి గురించి వాకబు చేయడానికి, వివరసేకరణ సమయమైతే పట్టింది కాని, విలువైన సమాచారమే దొరికింది.

తెలంగాణలోని పాతజిల్లాల పదింట్లో వెలుగుచూసిన శాసనాలు 2,795. అందులో జిల్లాలవారీగా అప్పటి పురావస్తుశాఖ ప్రచురించింది నల్గొండ, కరీంనగర్, వరంగల్, మహబూబ్ నగర్, మెదక్, నిజామాబాద్.. 6జిల్లాలవి 1110 శాసనాలు. ఇంకా మిగిలిన హైదరాబాద్, ఆదిలాబాద్, రంగారెడ్డి, ఖమ్మం జిల్లాలలో ఆదిలాబాద్ నాలుగు జిల్లాలలో శాసనాల సర్వేలు పూర్తికాలేదు. అచ్చుతీసి, దాచిన శాసనాలను ఎడిట్ చేసి, జిల్లాలవారీగా ప్రచురించాల్సిన పని ఉంది. వీటిలో నిజాం ప్రభుత్వం, ఉమ్మడి రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వాలు ముద్రించినవి, బిఎన్ శాస్త్రిలాంటివారు, నాలాంటివారు అచ్చువేసిన శాసనాలు అన్నీ 1500వరకు ఉంటాయి.

శాసనం అన్న మాట 'శాస్' అనే ధాతువు నుంచి వచ్చిన పదం. శాసించు, ఆజ్ఞాపించు అని అర్థం. యదార్థ చరిత్ర నిర్మాణానికి శాసనాలు ముఖ్యమైన ఆధారాలు. 'శాసనాలు చరిత్రరచనకు శ్వాసనాళాలు'. శాసనాల అధ్యయనాన్ని ఇంగ్లీషో 'ఎపిగ్రఫీ' అంటారు. Epi అంటే పైన, graphy అంటే గీత అని అర్థం. దేనిమీదనైనా రాసిన రాతను ఎపిగ్రాఫ్ అంటున్నాం మనం. ఈ శాసనాలను శాశ్వతంగా ఉండే పదార్థాలు 1. లోహాలు (Metal Inscriptions), 2. శిలల (Stone Inscriptions) మీద చెక్కతారు. మల్లంపల్లి వారు తెలుగునేలపై మొదట శిలాశాసనాలు, తర్వాత లోహశాసనాలు, తిరిగి శిలాశాసనాలొచ్చాయని చెప్పారు. కాని, తెలంగాణలో కోటిలింగాలలో అక్షరాలు తాపిన నాణాలు లభించాయి. కనుక తెలంగాణలో 2లోహ, 2శిలా శాసనయుగాలు అగుపిస్తాయి. విషయాన్ని బట్టి శాసనాలను దాన, జయస్తంభ, అభయ, క్రయ, దశబంధాలని అనేకరకాలుంటాయి. ఈ శాసనాలలో రాజులు, ప్రాంతీయపాలకులు, అధికారులు ఇచ్చిన దానశాసనాలెక్కువ. వీరు చేసినపనులతో తమని, తమవంశాన్ని, తమ వంశప్రతిష్ఠని

భావితరాలు గుర్తుంచుకోవడానికి వేస్తారని నల్గొండ, మాజూరునగర్ నారాయణపురం దగ్గర దొరికిన శాసనం వివరిస్తున్నది.

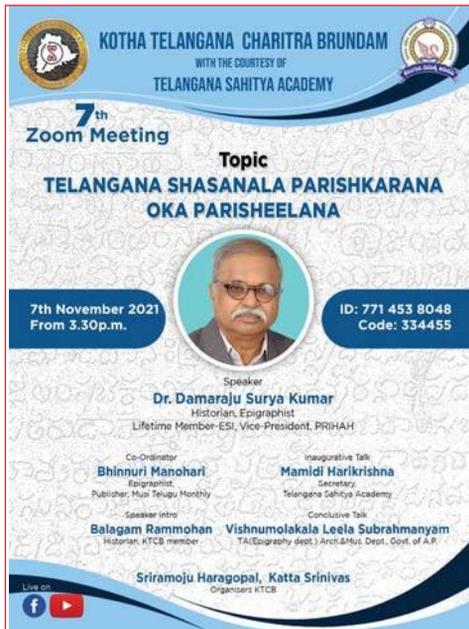
శాసనాలు వేయించిన రాజవంశాలలో సాతవాహనులు, ఇక్ష్వాకులు, ఆభీరులు, విష్ణుకుండిలు, బాదామీ చాళుక్యులు, వేములవాడ చాళుక్యులు, ముదిగొండ చాళుక్యులు, రాష్ట్రకూటులు, కళ్యాణీ చాళుక్యులు, వేంగి చాళుక్యులు, కాకతీయులు, సామంత పాలకులు కాయస్థ, రేచర్ల, చెరకు, విరియాల, మల్యాల, గోస, పారమార, యాదవులు, ఆ తర్వాత వెలమ నాయకులు, ముసునూరి నాయకులు, విజయనగరరాజులు, గజపతులు, రెడ్డిరాజులు, బహమనీలు, కుతుబ్షాహీలు లున్నారు. ప్రాకృతం, ప్రాకృత-సంస్కృతం, సంస్కృతం, కన్నడం, తెలుగునడం, తెలుగు, ఉర్దూ, పార్సీ, ఆంగ్ల భాషలలో శాసనాలు లభించాయి.

భాషావరంగా చూసినప్పుడు కోటిలింగాల నాణాలమీద గోబద(స) తొలితెలుగు పేరు. అచ్చ తెలుగుపదం రాతిమీద చెక్కి లభించింది విష్ణుకుండిల నాటి కీసరగుట్టకోటలోని 'తొలుచు వాండ్రు'. ఇది 5వ శతాబ్దినాటిది. దీన్నే తొలి తెలుగుశాసనం అనవచ్చు. తెలంగాణా శాసనాలలో తొలితెలుగు పద్యం వేములవాడ చాళుక్యులనాటి కుర్మాల జినవల్లభుని శాసనంలో కనిపించింది. తొలి సంస్కృత శాసనం నాగార్జునకొండలో అభీరవాసుదేవుడి శాసనం.

శాసనపద్ధతి:

తెలంగాణా శాసనాలలో 3 ముఖ్య భాగాలుంటాయి. 1. ప్రస్తావన 2. ప్రకటన 3. ఉపసంహారం. ప్రస్తావనలో మంగళవాచకం, శాసన స్థలం, శాసనకాలం, దాత వివరం ఉంటాయి.

మంగళపచనాలలో నాటి మతవిశ్వాసాలప్రకారం హిందువుల శాసనం స్వస్తితో, జైనుల శాసనం జినవల్లభాయతో, బౌద్ధుల శాసనం సమోబుద్ధాయతో మొదలౌతాయి. మతచిహ్నాలు, రాజలాంఛనాలు శాసనాల మొదటే చెక్కతారు. కాలాన్ని చెప్పడానికి కలియుగం, శక సం., విక్రమ సంవత్సరం, హిజ్రీ, ఫసలీ, క్రీస్తుశకం వాడుతారు. కొన్ని శాసనాలలో కాలాన్ని తెల్పడానికి Chronogramని ఉపయోగిస్తారు.

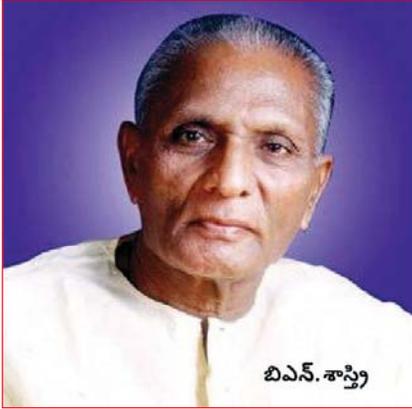
ప్రకటనలో దానవివరాలు, సుంకవిషయాలు, దానం ఉద్దేశం, గ్రహీత ఘనత, దానభూమి వివరాలుంటాయి.

ఉపసంహారంలో ఆశీస్సులు, అభ్యర్థన, అభిశంసన, శాపోక్తులు కనిపిస్తాయి. ఆశంసనమంటే శాసనాలలోని నియమ, నిబంధనలను ఆచరించడంవల్ల కలిగే శుభాలు, పుణ్యాలను వివరించడం, అభ్యర్థన అంటే తామిచ్చిన దానాన్ని రక్షించమని భావితరాలను కోరడం, 'శాసనాన్ని పాటించినవారి పాదాలను, పాదధూశిని శిరస్సుపై ధరిస్తామని చెప్పడం కనిపిస్తుంది. ఆశంసనలో 'ఈ శాసనధర్మాన్ని ఆచరించినవారికి అనంతములైన పుణ్యములగును, కాదన్న వారికి పంచమహాపాతకాలు చుట్టుకుంటాయనడం ఉంటాయి. అభిశంసన అంటే శాసనభంగం చేసినవారికి కలిగే దోషాలు 'స్వదత్తాం పరదత్తం' వంటి శ్లోకాలలో కనిపిస్తుంది.

తెలంగాణ శాసనాలు వెలుగు చూసిన వైనం:

వరబ్రహ్మశాస్త్రిగారు రాసినట్లు 1882లో జెఎఫ్ ప్లీట్ వేయి స్తంభాలగుడి శాసనాన్ని పరిష్కరించడంతో మొదలైందని చెప్పవచ్చు. కాదు అంతకుముందే మొదలైందని ఆధారాలు కూడా చూపుతున్నారు. అట్లే 1903లో బెందాల్ అనే కేంబ్రిడ్జి యూనివర్సిటీ ప్రొఫెసర్ ప్రచురించిన 'గ్రాంట్ ఆఫ్ కుసుమాదిత్య' అనే తామ్రశాసనం తొలి తెలంగాణాశాసన పరిశోధకపత్రం. ఇది తొలిసారిగా ముదిగొండ చాళుక్య రాజ వంశాన్ని వెలుగులోనికి తెచ్చిన శాసనం. కోటగిరి తామ్రశాసనం విరియాల వంశాన్ని బయటపెట్టింది. నిజాం ప్రభుత్వం 1925లో ప్రకటించిన లేఖలో బోధన తాలూకాలోని ఒక జాగీరు గ్రామం చెరువులో చేపవలలో పడ్డ 3రాగిరేకుల శాసనం నిజాం కాలేజి ప్రొఫెసర్ సిరిగురి హను మంతరావు వద్దకు చేరింది. ఆ శాసనాన్ని హైద్రాబాద్లోని చాదర్ ఘాట్ పాఠశాలలోని సంస్కృత పండితుడు లక్ష్మీకాంతశాస్త్రి పరిష్కరించి పంపాడు. నిజాం పురావస్తు శాఖ అధికారి గులాం యాజ్జానీ దానిని పరిశీలించి భారతప్రభుత్వ ఎపిగ్రఫిస్టు కృష్ణశాస్త్రికి పంపాడు. శాసనాన్ని చదివి వారు 1. ఈ కోటగిరిశాసనంవల్ల రుద్రమ దేవి గణపతిదేవుని భార్య కాదు కూతురన్నది విదితమవుతున్నదని, 2. విరియాల వంశంవారు కాకతీయుల సామంత రాజులని తెలుస్తున్నదని దీనిమీద ఒక మోనోగ్రాఫ్ రాయాలని కోరారు. అంతకు ముందే వెలుగుచూసిన మల్కాపురం శాసనంలో రుద్రమ గణపతిదేవుని కూతురుగా పేర్కొనబడిన సంగతిని కోటగిరిశాసనం బలపరుస్తున్నదన్నారు.

ఇంద్రపాలనగరం (తుమ్మలగూడెం) పొరుగుూరు నాగారం గ్రామంలో తమ్మిటి ఆంజనేయులుకు దొరికిన రాగిరేకుల శాసనాన్ని సేకరించిన బిఎన్ శాస్త్రిగారు వాటిని చదివి, పరిష్కరించి, తుమ్మల గూడెమే విష్ణుకుండుల రాజధాని అని నిర్ధారించి ప్రభుత్వ పురాతత్వ శాఖాధికారిగారికి అందజేశారు. ఈ శాసనాన్ని నిర్ధారించడానికి

బిఎన్. శాస్త్రి

భారతప్రభుత్వ ఎపిగ్రఫిశాఖ అధికారి ఘాయ్ గారే స్వయంగా వచ్చి, శాసనాన్ని పరిశీలించి, అది కూటశాసనం కాదని, నిజమని తెలిపారు. నకిరెకల్ సమీపగ్రామం చందుపట్టల్లో ముత్యాలమ్మగుడి వద్ద వున్న శాసనాన్ని గుర్తించిన రంగాచారిసోదరులు పురాతత్వశాఖకు తెలియజేశారు. 1974లో ఆ శాసనాన్ని పరిష్కరించిన పరబ్రహ్మశాస్త్రి అది రుద్రమదేవి, ఆమె సేనాని మల్లికార్జుననాయకునితోపాటు యుద్ధంలో మరణించిన సంగతిని తెలియజేస్తున్నదని భారతపత్రికలో వ్యాసం రాసారు.

తెలంగాణ శాసనపరిష్కర్తలలో భారతప్రభుత్వ ఎపిగ్రఫిస్టు, చరిత్రకారుడు, బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రభుత్వంలో సివిల్ సర్వెంట్, 'The Inscriptions of Early Guptas and Their Successors' గ్రంథకర్త, జెఎఫ్ ప్లీట్(1878) 'వేయిస్తంభాలగుడి' శాసనాన్ని చదివి పరిష్కరించాడు. కంభంపాటి అప్పన్నశాస్త్రి, తదితరులు కూడా ఈ

శాసనాన్ని చదివారు. సంస్కృతాంధ్రపండితులు మానవల్లి రామకృష్ణకవి (1908-12, వనపర్తి సంస్థానోద్యోగి) మహబూబ్ నగర్ జిల్లా శాసన సేకరణ, పరిష్కరణలు చేసాడు. రంగస్వామి సరస్వతి(ఏఎస్సై అధికారి) నాగార్జునకొండ సంస్కృతభాషాశాసనాన్ని పరిష్కరించారు. వీరితోపాటు హెచ్.శాస్త్రి, హీరానంద్ శాస్త్రి కూడా నాగార్జునకొండ శాసనాలను చదివారు. వి.రామచంద్రన్ (ఆం.ప్ర. ప్రభుత్వాధికారి) గారు కూడా అక్కడే నివసించి శాసనాలను సేకరించి, పరిష్కరించినారు. శేషాద్రి రమణ కవులు (1915-25)

నేటి వరంగల్, ఖమ్మం జిల్లాలలోని అనేకశాసనాలను సేకరించి, పరిష్కరించి ప్రకటించినారు. పుట్టపర్తి శ్రీనివాసాచారి (నిజాం ప్రభుత్వ ఎపిగ్రఫీ సంపాదకులు) 'Corpus of Inscriptions of Telangana Districts of H.E.H.Nizam Dominions' అనే శాసనగ్రంథానికి సంపాదకులుగా ఉన్నారు. 'Corpus of Inscriptions of Telangana Districts of A.P%' అనే 3శాసనసంపుటలకు కూడా వారే ఎడిటర్. సిరిగురి హనుమంతరావు (నిజాంకాలేజి) 'కోటగిరి ప్లేట్స్ ఫేం', హెచ్.కృష్ణశాస్త్రి 'విరియాల వంశాన్ని వెలుగులోనికి తెచ్చినవారు', 'చరిత్రకారులకు ముఖ్యంగా శాసనపరిశోధకులకు తెలంగాణా స్వర్ణధామం' అన్న కొమర్రాజు లక్ష్మణరావుపంతులు, 'తెలంగాణా శాసనాలు-2'వ సంపుటికి సంపాదకులు గడియారం రామకృష్ణశర్మ, 'తెలంగాణా శాసనపఠన పితామహుడు'నదగిన మల్లంపల్లి సోమశేఖర శర్మ, ప్రభుత్వ ఎపిగ్రఫిస్టు, వరంగల్, నల్గొండ శాసనాల పరిష్కర్తగా ప్రసిద్ధులు నేలటూరి వేంకటరమణ, స్టేట్ మ్యూజియంలోని తామ్రపత్రశాసనాల మీద పుస్తకాలు రాసిన ఎన్.రమోశన్, శంకరనారాయణ (మైసూర్), లక్ష్మీనారాయణ, సిజెఎమ్ కోట్రయ్య, సీతారాం జాగీర్దార్, జి.చంద్రయ్య, డిసి సర్కార్, జి.ఎస్. ఘాయ్, తెలంగాణాశాసన పరిష్కర్తలకే పితామహుడు, తెలంగాణా శాసనాలను

విష్ణుకుండిన శాసనం

పరిశోధించిన తొలితెలంగాణా శాసనపరిషత్తు, బహు(70)గ్రంథకర్త, విష్ణుకుండి రాజవంశ శాసనాల ఫేమ్ బి.ఎన్.శాస్త్రి, 'నల్గొండ జిల్లా శాసన సంపుటి-1, కరీంనగర్ జిల్లా శాసనాల సంపుటులు, ఎపిగ్రాఫియా ఆంధ్రీయా వంటి శాసనగ్రంథాలు, కాకతీయులు ఫేమ్ పి.వి.పరబ్రహ్మ శాస్త్రి, తెలంగాణపేరున్న తెల్లపూర్ శాసనాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చినవాడు, మెదక్ జిల్లా శాసనసంపుటి సంపాదకుడు ఎన్.ముకుందరావు, 'మహబూబ్ నగర్ జిల్లా శాసనసంపుటాలు రెండింటి సంపాదకుడు జోగినాయుడు, ఎన్నెన్ రామచంద్రరావు మెదక్, మహబూబునగర్ జిల్లా శాసనసంపుటాలకు తాను కూడా సంపాదకుడే. 'జైనశాసనాల స్పెషలిస్టు ఘంటా జవహర్ లాల్, ప్రభుత్వ ఎపిగ్రఫీ డిపార్టుమెంటులో టెక్నికల్ అసిస్టెంటుగా చేరి, చదువుకుని శాసన పరిషత్తుగా ఎదిగిన కొమరయ్య, తెలంగాణా శాసనాలపై ప్రత్యేకంగా కృషిచేసిన జితేంద్రబాబు, ఈమని శివనాగిరెడ్డి గారలు, నిజామాబాద్ శాసనసంపుటికి సంపాదకులైన వెంకటరత్నం, బ్రహ్మవారిగారలు, తెలంగాణాలోని ఎన్నో బ్రాహ్మీశాసనాలను పరిష్కరించినవారు ఏఎస్సై ఎపిగ్రఫీ శాఖ డైరెక్టర్ మునిరత్నంరెడ్డి. మంజీరానదిలోయలో బ్రాహ్మీలిపి లేబుల్ శాసనాలను వెలుగులోనికి తెచ్చినవారు ఎం.ఎ.శ్రీనివాసన్. తెలంగాణాశాసనాల మీద కృషిచేస్తున్నవారు ద్యావనపల్లి సత్యనారాయణ. 'ఆచంద్రార్కం, తెలంగాణా కొత్తశాసనాలు కొన్ని' అనే శాసనసంపుటులను, బిఎన్ శాస్త్రి తర్వాత తెలంగాణ శాసనాలమీద ప్రత్యేకంగా గ్రంథాన్ని తెచ్చినవారు దామరాజు సూర్యకుమార్. కొత్తతెలంగాణ చరిత్రబృందం నిర్వాహకుడు, కొత్త తెలంగాణాశాసనాలను పరిష్కరిస్తున్నాడు శ్రీరామోజు హరగోపాల్.

తెలంగాణా నాణాల పరిశోధకులు సంగనభట్ల నరహరి, మారేమండ రామారావు, దేమెరాజారెడ్డి, వీరేందర్, బి.మురళీధర్ రెడ్డి, కందుల వేంకటేశ్, వైకుంఠాచారి లివిగల నాణాలను పరిశోధించినవారు.

గతంలో ఐకె శర్మ, వివి కృష్ణశాస్త్రి, సూర్యనారాయణ, గులాం యాజ్ఞానీ, ఖాజా అహమ్మద్ మొహమ్మాద్, టి.శ్రీనివాస్, పిఎస్ తారాపోర్, ఎన్.రామ, హర్షజ్ కొస్, అబ్దుల్ వహీద్ ఖాన్, ఆర్.సుబ్రహ్మణ్యం, వివి మిరాసి, ఎస్. శంకర్ నారాయణ్, దినకర్ కేశవరాం మన్సబ్ దార్, డా. అప్పద్ అలీ, సిద్దిఖీ, పిఎల్ గుప్త, పివిపిశాస్త్రి, ఎన్.రమేశన్, ఎన్నెస్సార్, సఫీయుల్లా, కేఎస్సీ కేశవ, జి.కమలాకర్, టివీజీ శాస్త్రి, ఎఆర్ వి ప్రసాద్, ఏఎమ్ శాస్త్రి నాణాలమీద పరిశోధనలు చేసినవారిలో ముఖ్యులు.

ఉపసంహారం:

1880 నుంచి నేటివరకు తెలంగాణాలో అవిచ్ఛిన్నంగా, నిరంతరంగా కొత్త శాసనాలు వెలుగుచూస్తూనే ఉన్నాయి. చరిత్ర పరిశోధకులు ఈ శాసనాల్ని చదువకుండా చరిత్రరచనలో ముందుకు సాగలేరు. చరిత్రకు స్వాసకోశాలు శాసనాలే. ఇటీవల తెలంగాణా శాసనాలమీద తెలుగు దిన, మాసపత్రికలలో చక్కటి వ్యాసాలు రాస్తున్నారు. భిన్నూరి మనోహరి శాసనపర్వం పేర నమస్తే తెలంగాణలో, ఈమని శివనాగిరెడ్డి 'అలనాటి మేటి శాసనాలు' శీర్షికతో దక్కన్ లాండ్ మాసపత్రికలో వ్యాసపరంపర కొనసాగిస్తున్నారు.

- డా॥ దామరాజు సూర్యకుమార్, 7995764613
శాసనాధ్యాయి, చరిత్రకారులు ప్రిహ్ ఉపాధ్యక్షులు

JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD
(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)
E-mail : jbrarchitecture@jbggroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

సృజన చేస్తున్న

న్యాయమూర్తులూ... న్యాయవాదులూ...

రచయితలు చాలా మంది వివిధ వృత్తులలో వున్నవారే. రచననే వృత్తిగా చేసుకొని బతుకుతున్న రచయితలు చాలా తక్కువ. తెలుగులో లేరనే చెప్పవచ్చు. ఉన్నా వాళ్ళని వేళ్ళమీద లెక్క పెట్టవచ్చు.

వివిధ వృత్తుల్లో వున్నవాళ్ళు వాళ్ళ వృత్తికి సంబంధించిన రచనలు చేస్తే అవి చాలా బలంగా వుంటాయని చాలా మంది అంటూ ఉంటారు. అది నిజమని చెప్పిన రచయితలూ వున్నారు. అది పూర్తి నిజం కాదని చెప్పిన రచయితలు ఎంతో మంది. వేరే వృత్తుల్లో వున్న వాళ్ళు తమది కాని వృత్తుల గురించి చాలా బలమైన కథలూ కవిత్వాలు ఎంతో మంది రాశారు.

సాహిత్యం ఎలా ఉద్భవిస్తుంది? రచయితల అనుభవాల నుంచి ఉద్భవిస్తుంది. ఆలోచనల నుంచి కూడా వస్తుంది. అది కథ కావొచ్చు, మరేదైనా కావొచ్చు. అనుభవాలు, ఆలోచనలు తప్పక ఆ రచయితవే అయివుండాల్సిన అవసరం లేదు. ఇతరుల అనుభవాల నుంచి కూడా సాహిత్యం వస్తుంది. తాను చూసిన వాతావరణాన్ని అట్లాగే తాను చూడని వాతావరణాన్ని కూడా రచయిత సృష్టిస్తారు.

రోజూ రాసే వృత్తి వున్న వాళ్ళు న్యాయవాదులూ, న్యాయ మూర్తులూ, పోలీసులు, ఆయా వృత్తుల నుంచి వచ్చిన రచయితలనీ వేళ్ళమీద లెక్క పెట్టవచ్చు. 'న్యాయవాద వృత్తిలో వున్న వాళ్ళు సాహిత్య వృత్తిలో వున్నట్టేనని' విలియమ్ ఎల్. ప్రాసర్ అభిప్రాయపడ్డాడు. ఈ విషయంలో చాలా మంది ఏకీభవించారు కానీ వాళ్ళు సృజన చేస్తున్నారన్న విషయంతో ఏకీభవిస్తారు. న్యాయవాదులూ, న్యాయమూర్తులే కాదు రోజూ సృజన చేస్తున్న జాబితాలోకి పోలీసులు కూడా వస్తారు. ఇంకా చాలా మంది వృత్తుల్లో వున్న వాళ్ళు కూడా వుండవచ్చు. పోలీసులకి సృజనాత్మకత శక్తి ఎక్కువ. అందుకే ఓ కవితలో ఇలా అన్నాను.

“కథల్ని సృష్టించడం

విషయాల్ని వక్రీకరించడం

వాళ్ళకి తెల్సినంత

మన వ్యాపార రచయితలకి కూడా తెలియదు.

లాకప్ డెజిల్ గురించి

ఎన్కౌంటర్ల గురించి

లాఠీ చార్జిల గురించి

పోలీస్ కాల్పుల గురించి

వగైరా వగైరాల గురించి

వాళ్ళ కథలు

వాళ్ళ సృజనాత్మక శక్తికి ప్రతిరూపాలు

వాళ్ళ సృజనాత్మక శక్తితో

కాస్సేపు

వాళ్ళు రచయితలవుతారు”

న్యాయవాద వృత్తిలో వున్న వాళ్ళూ, న్యాయమూర్తులూ, పోలీసులూ ప్రతిరోజూ చదవాల్సి వుంటుంది. రాయాల్ని వుంటుంది. మన తెలుగు రచయితలు తమ రచనలని తప్ప ఇతరుల రచనలు చదవడం లేదన్న అపవాదం వుండనే వుంది. ఆ విషయాన్ని పక్కన

పెడితే వాళ్ళందరూ ఎక్కువగా చదవాల్సి వుంటుంది. అట్లాగే రాయాల్ని వుంటుంది. మనుషుల మనస్తత్వాన్ని పరిశీలించాల్సి వుంటుంది. సునిశితంగా పరిశీలించే గుణం కూడా వాళ్ళలో ఎక్కువగా వుండాలి. అందులో ఎవరికీ సందేహం లేదు.

న్యాయవాదులకీ రచయితలకీ సామీప్యం వుంది. కానీ ప్రతి న్యాయవాది

రచయిత కాలేదు. ప్రతి రచయితా న్యాయవాది కాలేదు. ఈ సామీప్యత ఒక్కటే కాదు, రెండు వృత్తులకీ పొందిక వుండాలి. ఈ సామీప్యతే కాదు రెండు వృత్తుల్లో ప్రధాన స్థానం సృజన. అట్లాగే రెండింటికీ కావల్సిన ముడి పదార్థాలు దాదాపు ఒకే విధంగా వుంటాయి. మనుషుల్లోని వైరుధ్యాల్లా, సస్పెన్స్, ట్రాజెడీ లాంటివి లేకుండా ఏ రచనా వుండదు. ఏ కేసూ కూడా వుండదు. పోలీసుల్లో కూడా సృజనాత్మకత వుంటుంది. వాళ్ళు తమ అభియోగాల్లో ఎన్నో కొత్త కథలు సృష్టించారు. అయితే వీళ్ళకీ రచయితలకీ, న్యాయవాదులకీ ఒక భేదం వుంది. న్యాయవాద వృత్తిలో వున్న వాళ్ళకీ అదే విధంగా రచయితలకీ, రాయడం ఎంత ముఖ్యమో చదవడం కూడా అంతే ముఖ్యం. బాగా చదవని రచయితలూ న్యాయవాదులూ తమ వృత్తుల్లో రాణించలేరు. వారి స్థానం వెనకవైపే వుంటుంది. కానీ పోలీసుల విషయానికి వస్తే వాళ్ళు చదవాల్సిన అవసరం లేదు. కథలు సృష్టించే నేర్పు వుంటే చాలు. వాళ్ళు చేస్తున్న పని కూడా

అదే.

రచయితలు తమ అనుభవాలనే వ్యక్తీకరించాలన్న నియమం ఏదీ లేదు. అలాంటి నియమం ఎవరైనా పెట్టుకుంటే ఆ రచనలు పేలవంగా మారే అవకాశం వుంది. కన్యాశుల్కం నాటకం విషయానికి వస్తే అందులో అప్పటి సమకాలీన జీవనం ఎంత వుందో న్యాయవాద వృత్తి పోలీసుల గురించిన ప్రస్తావన అంతకంటే ఎక్కువగా ఉంది.

‘లా’ చదువుకున్న వాళ్ళు ఆ వృత్తిలోనే రాయాల్సిన అవసరం లేదు. ఇది అన్ని చదువులకీ వర్తిస్తుంది. చాలా మంది వ్యక్తులను గమనిస్తే వాళ్ళు చదివింది ఒకటి చేస్తున్నది మరో వృత్తి. వృత్తులని కూడా మార్చుకున్న రచయితలు ఎంతో మంది. గ్లాస్ వర్ద్ చదివింది లా. చార్లెస్ డిక్సెన్స్ లా రిపోర్టర్ గా తన వృత్తిని మొదలు పెట్టాడు. హెన్రీ ఫీల్డింగ్ చదువుకున్నది న్యాయ శాస్త్రమే అయినా ఆయన జర్నలిజంలో, రచనల్లో స్థిరపడ్డాడు.

లా చదవని చాలా మంది గొప్ప రచనలు చేశారు. న్యాయ శాస్త్రాన్నీ కోర్టు వాతావరణాన్ని తమ రచనల్లో ప్రతిబింబించారు. ఇవి ఇప్పటి రచనలు కావు. 339 బి.సి.లో ప్లేటో రాసిన అపాలజీలో అప్పటి న్యాయస్థానాల వాతావరణం ప్రస్ఫుటంగా కన్పిస్తుంది. సోక్రటీస్ క్రిస్తుపూర్వం 470లో జన్మించాడు. ఈ అపాలజీలో అతను విచారణని ఎదుర్కొంటాడు. అతని సహచరుడు మెలిటస్ ఆరోపణలని అతను ఎదుర్కొంటాడు. భగవంతుడు లేడని చెబుతూ యువత మనస్సులని చెరుపు చేస్తున్నాడన్న ఆరోపణని సోక్రటీస్ పై మెలిటస్ చేస్తాడు. అతనిపై వున్న ఆరోపణలు రుజువైన తరువాత సోక్రటీస్ జ్యూరీని ఉద్దేశిస్తూ ప్రసంగిస్తాడు. ఆ తరువాత సోక్రటీసు మరణ శిక్షని అనుభవిస్తాడు. ప్లేటో అపాలజీలోని కొన్ని అంశాలు చదివితే అప్పటి గ్రీకుదేశం,

న్యాయవ్యవస్థ మనకు గోచరమవుతాయి. విలియమ్ షేక్స్పియర్ రాసిన నాటకం ‘మర్చంట్ ఆఫ్ వెనీస్’ చదివితే చట్టానికి, మానవత్వానికి వున్న సంక్లిష్టత మనకు అర్థమవుతుంది. షేక్స్పియర్ కాలంలో రెండు రకాలైన కోర్టులు వుండేవి. అవి లా కోర్టులు, ఈక్విటీ కోర్టులు. నిబంధన రూపంలో వున్న చట్ట ప్రకారం ఉపశమనం పొందాలనుకునే వ్యక్తులు ఉపశమనాల కోసం కామన్ ఆ కోర్టులకి వెళ్ళేవాళ్ళు. అలాంటిది లేనప్పుడు ఈక్విటీ కోర్టులకి వెళ్ళేవాళ్ళు. ఆ నాటకంలో ఒప్పంద పత్రాలకి సంబంధించిన చట్టం, దాన్ని అమలు చేసే విధానం ప్రతిబింబిస్తాయి. వీటిని కాదని తీర్పు ఎలా చెప్పవచ్చో ఈ నాటకం ద్వారా తెలుస్తుంది.

ప్లేటో, షేక్స్పియర్ లే కాకుండా ఇంకా చాలా మంది రచయితలు కోర్టులకి సంబంధించిన రచనలు చేశారు. చట్టాలని, కోర్టులని తమ రచనల్లో చూపించారు. హృదయాలని ద్రవించజేశారు. వీళ్ళిద్దరూ న్యాయవాద వృత్తితో సంబంధం వున్న వాళ్ళు కాదు. తెలుగులో కూడా ఇలాంటి రచనలు చేసిన రచయితలు ఎందరో. అట్లాగే తమ

వృత్తి అనుభవాలని అద్భుత కథలుగా మలచిన వ్యక్తులు కూడా వున్నారు. రావిశాస్త్రి, బీనాదేవ్ కాదు క్రిష్ణారావు, జింబోలు కూడా అందుకు ఉదాహరణలు.

వృత్తిలో వున్న వాళ్ళు తమ వృత్తికి సంబంధించిన కథలు రాయగలరు. సంబంధం లేని వాళ్ళూ రాయగలరు. అందరికీ కావల్సింది సునిశిత పరిశీలనా శక్తి. దానితోబాటు ప్రజల పట్ల ప్రేమూ, చదివించే గుణం.

-మంగారి రాజేందర్ (జింబో)

m : 9440483001

e : rajenderzimbo@gmail.com

పర్యావరణంపై ప్రత్యేక వ్యాసాలు

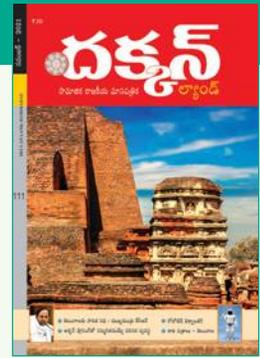
మన దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రికలో పర్యావరణం, వారసత్వం, విపత్తుల నివారణ, గ్రామీణ పట్టణ ప్రణాళిక, వ్యవసాయ రంగం, వైద్య, విద్య, సహజ వనరుల పరిరక్షణ మరియు సద్వినియోగం, జీవ వైవిధ్యం, జీవన విధానంపై కథనాలు, వ్యాసాలు, ఇంటర్వ్యూల పట్ల దృష్టి సారించాలని దక్కన్ ల్యాండ్ ఎడిటోరియల్ బోర్డు భావిస్తున్నది. ఇందుకు మీ అందరి సహాయ సహకారాలు కోరుతున్నాం. పర్యావరణ, జీవ వైవిధ్య పరిరక్షణకు ప్రజల భాగస్వామ్యం చాలా అవసరం.

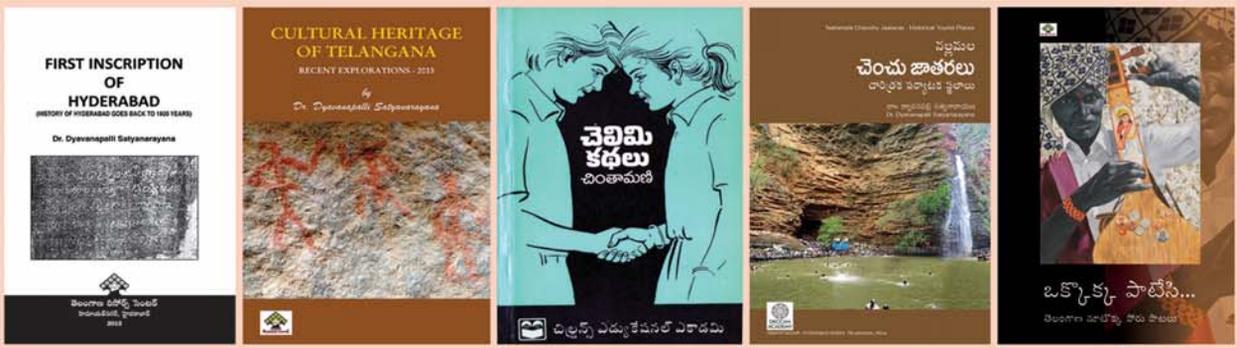
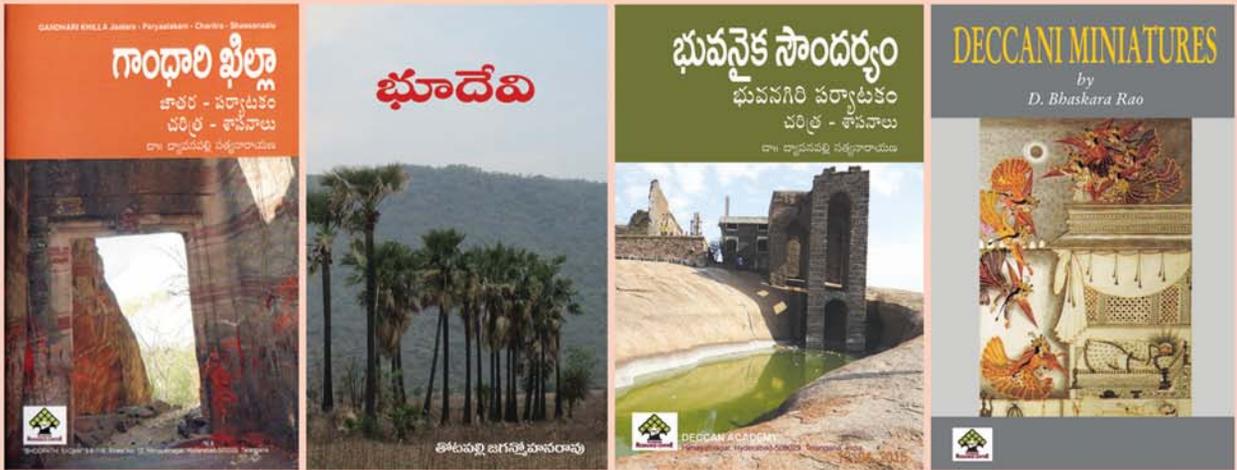
రచయితలు పై అంశాల మీద లోతైన విశ్లేషణలు, విషయాలతో తమ కథనాలను పంపగలరు.

చిరునామా :

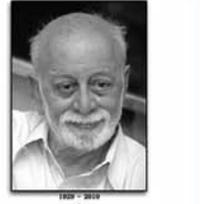
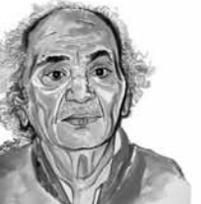

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana
Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
E-mail: desk.deccan@gmail.com www.deccanland.com

రకరకాల కారణాలతో తెలంగాణ ప్రముఖుల చరిత్రలు అంతగా వెలుగులోకి రాకుండా పోయాయి. ఆయా ప్రముఖులపై ప్రజలకు ఒక అవగాహన కల్పించేలా వివిధ వ్యాసాల సంకలనంతో మనషి పేరిట తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ కొన్ని పుస్తకాలను ప్రచురించింది.

<p>1 జానపద గోపురం డా. గోపూ లింగారెడ్డి మనషి</p> <p>తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రచురించిన పుస్తకం 2011</p>	<p>2 హక్కుల గొంతుకు ప్రొ. బుర్రా రామయ్య మనషి</p> <p>తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రచురించిన పుస్తకం 2012</p>	<p>3 ప్రజల మనషి కె.జి. కన్నదిరాజ్ మనషి</p> <p>తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రచురించిన పుస్తకం 2012</p>	<p>4 తెలంగాణ కళాత్మక హస్తగ్రం డాక్టర్. కాపూ రాజయ్య మనషి</p> <p>తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రచురించిన పుస్తకం 2011</p>	<p>5 కళామూర్తి కొండపల్లి శేషగిరిరావు మనషి</p> <p>తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ప్రచురించిన పుస్తకం 2012</p>
--	---	---	---	--

పై పుస్తకాలు లభించు చిరునామా :

టీఆర్ఎస్ 3-6-712/2, స్ట్రీట్ నెం.12, హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్-500029
ఫోన్ : 9030 6262 88. Email: trchyd@gmail.com

మూసీని మురికి కాలువనేమో అనుకున్నా..

- పర్యావరణానికి మనం చేస్తున్న నష్టం కళ్లకు కట్టింది
- హైకోర్టు చీఫ్ జస్టిస్ సతీష్ చంద్ర శర్మ • పీసీబీ అప్పిలేట్ అథారిటీ ప్రారంభోత్సవం

“హైదరాబాద్ కు వచ్చే ముందు హుస్సేన్ సాగర్ గురించి విన్నాను. నగరంలో ముఖ్య పర్యాటక ప్రాంతాల్లో ఒకటి అని తెలుసుకొని అక్కడికి వెళ్లాను. ఆ చెరువులోని నీరు కలుషితమై ఉంది. హైకోర్టు పక్కన ఉన్న మూసీని చూసి తొలుత మురికి నాలనేమో అని అనుకున్నాను. తర్వాత అది గతంలో నగరానికి మంచినీటిని అందించిన నది అని తెలిసింది. ఇది మనం చేతులారా చేస్తున్న తప్పిదం” అని హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి జస్టిస్ సతీష్ చంద్ర శర్మ పేర్కొన్నారు. హైదరాబాద్ నాంపల్లి గగన్ విహార్ లో తెలంగాణ పొల్యూషన్ కంట్రోల్ బోర్డ్ అప్పిలేట్ అథారిటీ కార్యాలయాన్ని (పీసీబీ) నవంబరు 21 ఆయన ప్రారంభించారు. పర్యావరణాన్ని కలుషితం చేస్తున్న సంస్థలపై చర్యలు తీసుకునేందుకు ప్రత్యేకంగా అప్పిలేట్ అథారిటీలను నియమించడం, వాటికి ప్రత్యేక అధికారాలను అప్పగించడం మంచి విషయమని పేర్కొన్నారు.

ఈ సందర్భంగా హుస్సేన్ సాగర్, మూసీ నది ప్రాంతాలను చూసి తన అనుభవాన్ని పంచుకున్నారు. హుస్సేన్ సాగర్, మూసీ ప్రాంతాల్లో పర్యావరణానికి మనం చేస్తున్న నష్టం కళ్లకు కట్టినట్లుగా కనిపించిందన్నారు. ఈ ప్రాంతాలను మునుపటి స్థితికి తీసుకొచ్చే బాధ్యత పీసీబీపై ఉందన్నారు. సబర్బన్ నదిని శుభ్రపరిచిన తర్వాత అది పర్యాటక ప్రాంతంగా మారిందని.. పర్యాటకులు కుటుంబాలతో అక్కడికి వెళ్లి ప్రకృతిని ఆస్వాదిస్తున్నారని పేర్కొన్నారు. ఇండోర్ నగరం దేశంలో క్లీనెస్ట్ సిటీగా ఐదుసార్లు ఘనత సాధించిందని గుర్తు చేశారు. అక్కడ కలెక్టర్ మనీష్ సింగ్, ఇతర అధికారులు టాయ్ లెట్ తో ఉన్న ఫుట్ పాత్ పై భోజనం చేశారని... దానికి కారణం టాయ్ లెట్ తో పాటు వరినరాలు శుభ్రంగా ఉండటమేనన్నారు. హైదరాబాద్ గొప్ప చరిత్ర గల సుందర నగరమని మనందరం కలిసి ఈ సిటీకి పాత శోభను తిరిగి తెచ్చేందుకు కృషి చేయాలని చేతులు జోడించి విజ్ఞప్తి చేశారు. పర్యావరణ పరిరక్షణ అందరి బాధ్యత అని, ప్రతి ఒక్కరూ తమకు సాధ్యమైనంత వరకు నగరాన్ని పరిశుభ్రంగా ఉంచడంతోపాటు పర్యావరణాన్ని కాపాడేందుకు ప్రయత్నించాలని ఉద్ఘోషించారు. గత నాలుగు దశాబ్దాలుగా పర్యావరణ హితానికి సంబంధించి కోర్టులు అనేక నిర్ణయాలు తీసుకుంటున్నాయని తెలిపారు. పీసీబీ అప్పిలేట్ అథారిటీ

చైర్మన్ జస్టిస్ బి. ప్రభాకర్ రావు మాట్లాడుతూ ప్రస్తుతం ఢిల్లీలో నెలకొన్న పరిస్థితులు వాయుకాలుష్యానికి ప్రత్యక్ష ఉదాహరణ అన్నారు. కాలుష్యం కారణంగా మనతోపాటు మన తర్వాతి తరాల వారిలో డీఎన్ఎలో సైతం మార్పులు జరుగుతాయని ఆందోళన వెలిబుచ్చారు. గతంలో హైదరాబాద్ లేక్ సిటీగా పేరుగాంచిందని, దాదాపు 600 చెరువులు ఉండేవని.. ప్రస్తుతం వాటిలో సగానికి పైగా చెరువులు కనుమరుగయ్యాయని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు.

చట్టాలు ఉన్నది ఉల్లంఘించడానికే కొందరు భావిస్తున్నారని,

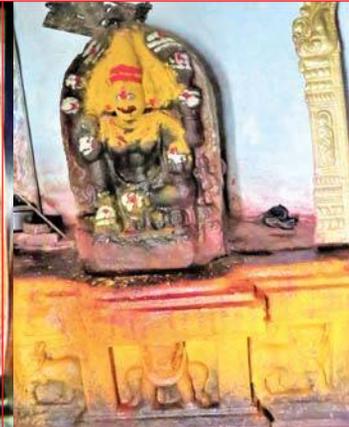

వారిపై కఠిన చర్యలు తీసుకోవాలని సూచించారు. భూమి మనకు తల్లి వంటిదని.. భూగోళాన్ని కాపాడుకునే బాధ్యత మనందరిపై ఉందన్నారు. ప్రభుత్వంలోని ఇతర శాఖలను సమన్వయం చేసుకొని పీసీబీ పనిచేయాలని సూచించారు. పీసీబీ మెంబర్ వి. జయతీర్థరావు మాట్లాడుతూ పీసీబీని బలోపేతం చేయడానికి కొత్త నైపుణ్యం, కొత్త టెక్నాలజీని సమకూర్చుకోవాలని సూచించారు. ఫార్మా హబ్ గా మారిన నగరంలో కాలుష్య కారక పరిశ్రమలను గుర్తించడం ముఖ్యమన్నారు. పీసీబీ మెంబర్ సెక్రటరీ నీతూ కుమారి ప్రసాద్ మాట్లాడుతూ ఆన్ లైన్ మానిటరింగ్ తో పాటు కాలుష్య కారక పరిశ్రమలపై దృష్టి పెడుతున్నామన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో తెలంగాణ అడ్వ్వకేట్ జనరల్ బి. శివానంద్ ప్రసాద్, పీసీబీ మెంబర్ బి. ప్రభాకర్ రెడ్డి, సీవై నాగేష్, నల్గూర్ వర్సిటీ లాయర్లు, పీసీబీ అధికారులు పాల్గొన్నారు.

- సేకరణ : దక్కన్ న్యూస్

మహావీర్

మహమ్మాయి (జైన మహావీరుని పీఠం)

విద్యాదేవి

త్రైపురుష మూర్తి

కొలిపాక తీర్థం

చారిత్రక భాగ్యనగరమా, శాపగ్రస్త పురమా?

(గత సంచిక తరువాయి)

నాగరిలిపిలో వున్న క్రీ.శ. 1711 నాటి ఈ శాసనంలో జైనగురువు పండిత కేసరకుశల కోరికను మన్నించిన ఔరంగజేబు కొడుకు సుబేదార్ బహదూర్ షా-1 ప్రతినిధి నవాబ్ మహమ్మద్ యూసుఫ్ ఖాన్ ఆదిశ్వర భగవానుడు లేదా మాణిక్యస్వామి ప్రతిష్ఠ, పునరుద్ధరణ, దేవాలయ ప్రాకారనిర్మాణం చేయించారని తెలుపబడింది. 4 జైనదేవాలయానికి దక్షిణభాగాన పాకశాల పక్కన జైన సంగ్రహాలయం పేరిట జైనశిల్పాల, శాసనాలు సేకరించి ఇక్కడ భద్రపరిచారు. వీటిలో జైన చౌముఖి, జైన స్తూప, జైన గురువులు, తీర్థంకరుల శిల్పాలన్నీ ఉన్నాయి. కొలనుపాక జైనుల విద్యాకేంద్రం అని చెప్పడానికి 6 సరస్వతిగచ్చ శిల్పాలు, శాసనాలున్నాయి. జైన దేవాలయ ప్రాకారంగోడలో ఒకచోట శైవమందిర ద్వారం ఉంది. దేవాలయ ప్రాంగణంలో అలంకారంగా నిలిపిన కాకతీయశైలి శిల్పాలున్న నల్లరాతి దేవాలయస్థంభాలు కూడా వున్నాయి.

కొలనుపాక-కులమతాల

కొలనుపాకలో 22 కులమతాలుండేవని పురావస్తుశాఖాధికారి టి.శ్రీనివాస్, 20 మతాలున్నాయని విరువంటి గోపాలకృష్ణ రాసారు. కొలనుపాక మాదిగమతం సోమయ్య గురువు మల్లయ్య వద్ద వున్న రాగిరేకు శాసనాన్నిబట్టి మతాలు, వాటి గురువుల వివరాలు తెలుస్తున్నాయి. ఈ శాసనం క్రీ.శ. 1221లో వేయబడినట్లు తెలుస్తున్నది.

మతాల జాబితా:

- 1.మాదిగ మతం, 2. పెద్ద మతం, 3.కోమట్ల మతం, 4. కాపుల మతం, 5. గొల్లమతం, 6. గాండ్ల మతం, 7. గౌండ్ల మతం, 8.సాలె మతం, 9.కుమ్మరి మతం, 10. పంచాణ మతం, 11. పెరిక మతం, 12. మేదరి మతం, 13.చాకలి మతం, 14. మంగలి మతం, 15.సంగరి మతం, 16. మేర మతం, 17. జాండ్ర మతం, 18.కుర్మమతం, 19.

శంబరిమతం, 20. మాల మతం

క్రీ.శ. 1056 డిసెంబర్ 24న వేయించిన దానశాసనంలో ప్రెగ్గడ చావుండయ్య, దండనాయక కావణభట్ల విజ్ఞప్తి మేరకు మాళికొండ ఉపాయనవీడులో ఉన్న త్రైలోక్యమల్లదేవ ప్రభువు కురుమ మర ఆచార్యులకు, జైనబసదుల గురువులకు 'తాళవృత్తి, బిట్టి, పన్నన, కెరె, నీరునేల, రాటనం, తోటకెరెయిబు, మన్నేయ, పన్నులు రద్దుచేస్తున్నట్లు వివరించబడ్డది. 5 కురుమమతానికి రాజశాసనం ఉన్నట్లు ఆధారం లభించింది. కుర్మమతం ఆచార్యులు వీరభద్రయ్య వద్ద ఉన్న క్రీ.శ. 1032 తామ్రశాసనంలో కుర్మమతంలో జంగమార్చన చేయడానికి కళ్యాణీపుర వీర క్షత్రియుడు హనుమంత బండ్లన్న (చారిత్రక ఆధారాలు లభించలేదు) ఇచ్చిన ధర్మశాసనం అని వుంది. 6 మిగతా మతాలకు హక్కుపత్రాలు ఇచ్చింది ఏ పాలకులో తెలియదుకాని, కులగురువుల వద్ద ఉన్న రాగిరేకులే తప్ప ఇతర ఆధారాలు లేవు.

కులమతాల శిల్పాలు:

గొల్లమతంలో అంబిక (కూమ్మొండిని) శిల్పముంది. అక్కడే మరొకగుడిలో రాష్ట్రకూటులనాటి మహిషాసురమర్ధిని విగ్రహముంది. గాండ్లమతంలో అరుదైన 'త్రైపురుషమూర్తి' శిల్పముంది. మాదిగమతంలో కొన్నాళ్ళ క్రితం ఆదిజాంబవుని విగ్రహంగా భావించిన వీరభద్ర (విరిగిన) శిల్పముంది. గర్భగుడిలో ఉమాలింగనమూర్తి శిల్పముంది. కుర్మమతం, విశ్వకర్మ మతాలలో జైనమహావీరుని అధిష్ఠానపీఠాలున్నాయి. కుర్మమతంలో శంఖలతాతోరణముంది. కులమతాల పైకప్పులలో రాతిదూలాల మీద జైనశిల్పాలు, శాసనస్థంభాలు కనిపిస్తున్నాయి.

కొలనుపాక-జైనమత విధ్వంసం:

చోళులు రాజేంద్రచోళుడు, రాజాధిరాజుల (క్రీ.శ. 1006, 1040) దండయాత్రల్లో కొలనుపాక కొల్లబోయింది. వాళ్ళ దాడుల్లో కొలనుపాక

మ్యూజియంలోని మంటప ద్వారం

మ్యూజియం

నామ,రూపాలు మార్చిగా నాశనమైపోయాయి. ముఖ్యంగా జైనదేవాలయాలు వారి అగ్రహానికి ఆహుతైనవి. అప్పటివరకు రాష్ట్రకూటుల ప్రతినిధి శంకరగండరస (అకుసూరు, జాఫర్ గఢ్, తుమ్మలగూడెం, ఆమనగల్లు శాసనాల్లో ప్రస్తావించబడిన వాడు) పాలనలో, రాష్ట్రకూటులచక్రవర్తుల ఆదరణలో వెలసిన జైనబసదులకు, జైనులకు కష్టకాలమొచ్చింది. అందువల్ల జయసింహుడు కొలనుపాక వదిలి, ఎక్కువకాలం ఇప్పటి పటాన్ చెరు(పొత్తలకెరె) నెలవీడు (తాత్కాలిక రాజధాని, విడిది)లో ఎక్కువకాలమున్నాడు. జయసింహుడు (జగదేకమల్లుడు) శివశరణ్యయైన అతని భార్య సుగ్గలదేవి, ఆమె శైవగురువు శంకర దాసిమయ్యల వత్తిడివల్ల శైవుడైనాడు. ఈ కాలంలోనే కొలనుపాక శివశరణ్యులకు, వీరశైవులకు కేంద్రమైంది. పటాన్ చెరులో జైనబసదులను కూల్చి, జైనులను వధించినానని శంకరదాసిమయ్య చెప్పుకున్నట్టే కొలనుపాకలో కూడా జైనులు, జైనాలయాల విధ్వంసం కొనసాగింది. కాలాముఖులు, పాశుపతులకు కొలనుపాక కేంద్రం కావడంతో జైనబసదులన్నీ శైవాలయాలగా మార్చబడ్డాయి. 'చాళుక్యులకాలంలో కాలాముఖ శైవసంప్రదాయం పలుచోట్ల స్థాపించబడెను. కొలనుపాకలోని సోమేశ్వరాలయం కూడ అట్టిదే' అన్నారు పివి పరబ్రహ్మశాస్త్రి. 7ప్రస్తుతం వాటినే కులమఠాలుగా పిలుస్తున్నారు. ప్రతిమఠంలో కూడా జైనశిల్పాల్లో, జైనశాసనాల్లో తప్పకుండా కనిపిస్తాయి. కాకతీయుల పాలనలో శైవమతానికే అత్యంత ఆదరణ లభించింది. సహస్రలింగ ప్రతిష్ఠ, ప్రతాపరుద్రునిగుడి అప్పటివే. రుద్రమ శాసనం కూడా లభించింది. పిదప కాలాల్లో కొలనుపాక దేవాలయాలను పునరుద్ధరణ చేసిన దాఖలాలు తక్కువ.

వీరగల్లులు:

కొలనుపాకలో తూర్పున వాగుదగ్గర వీరులగడ్డ అనే ప్రదేశంలో 10కి పైగా వీరగల్లులు లభించాయి. ఈ వీరగల్లులలో రాష్ట్రకూటుల నుంచి కాకతీయులకాలం వరకు వేసినవి వున్నాయి. రాజుసేవలో వుండి రాజు మరణించగానే ఆత్మార్పణంచేసుకున్న వీరులను వెలెవాలి, లెంక, లెంకవాలి, కిల్లంటె, గరుడలని శాసనాలు పేర్కొన్నాయి. వీటిని మ్యూజియం వెనకగోడకానించి నిలిపిపెట్టారు. అందులో ఒక వీరగల్లులో జైనగురువును వధించిన శిల్పం వుంది.

ఉపసంహారం:

కొలనుపాకలో మొదటి మతమేది? గుడి ఏది? శాసనాలలో పేర్కొనబడి, దానాలందిన సకరేశ్వరాలయం, ఉత్తరేశ్వరాలయం, పంచమఠాలు, విష్ణ్వాళయం, జైనబసదులు ఏవి? ఉన్నగుడులను ఎవరెవరు పునరుద్ధరించారో తెలియదు. పలుకాలాల శైలుల శిల్పాలు కనిపిస్తున్నాయి. అడ్డదిడ్డంగా పేర్చబడ్డాయి. గుడులు నిర్మించిన

పాలకులు, వారి నాదేశించి, గైడ్ చేసిన గురువుల ఆధ్యాత్మిక భావనల రూపమైన ఈ శిల్పాలకు క్రమమేది కనిపించదు. అన్నీ అపక్రమమే. ఎన్నికాలాలలో ఎన్నిసార్లు ధ్వంసాలకు గురైనవో, పునరుద్ధరణల పాలైనవో కాని, ఈ గుడులు ఒక తీరుగా కనిపించడంలేదు. మొత్తం మీద పూజాదికాలు జరుగుతున్నాయన్నదొకటే అంగీకృత వాస్తవం. కొలనుపాక చోళులదాడిలో ధ్వంసమైనదన్నది చరిత్ర. కాలాముఖుల కేంద్రంగా జైనం విధ్వంసానికి గురైనదన్నది చరిత్రే. సోమేశ్వరాలయం పై కప్పుమీద ఒకచోట డోమ్ వంటి నిర్మాణం వుంది. అంటే ఈ గుడిని ఎప్పడైనా ముస్లింలు మసీదుగా వాడుకున్నారా? అయోమయమైన చరిత్ర. కొలనుపాక భూగర్భంలో నిరీక్షిస్తున్న చరిత్ర ఎంతవుందో. ఈ మధ్యన కొలనుపాకలోని విద్యుత్ సబ్ స్టేషన్ వెనక ఒకచోట బయటపడిన పెద్దదేవాలయాన్ని మళ్ళీ మట్టితో కప్పేసారు. కొలనుపాకది అభాగ్య చరిత్ర.

రియల్ ఎస్టేట్ వ్యాపారానికి ఆటంకం అని భావించిన చారిత్రక ప్రదేశాల దుర్లభ అది. అన్నిచోట్ల అదే వర్తమాన చరిత్ర. నిధి,నిక్షేపాల కొరకు గుళ్ళు తవ్వే మాఫియాది సినిమా అంత కథ. విగ్రహాల స్మగ్లర్లది నిరాటంక రాజ్యం. అసలు చరిత్రనే పాఠ్యాంశంగా వద్దంటున్న వ్యవస్థ మనది.

ఆధార సమాచారం:

1. విరువంటి గోపాలకృష్ణ - కొలనుపాక చరిత్ర-శాసనాలు
2. ఎన్. రమాకాంతం, క్యూరేటర్, ఆర్కియాలజీ మ్యూజియం, ఎడి: ఎన్.రామేశన్ (మ్యూజియం సిరీస్:16)- కొలనుపాక పురావస్తు ప్రదర్శనశాల
3. T.Srinivas -The Antiquities of Kulpak, 1917, JHAS
4. G.Jawahar lal - Jainism in Andhra
5. APAREp,1965,No.280; IAP,Nal II, No.3; Jainism in Andhra No.45
6. విరువంటి గోపాలకృష్ణ-కొలనుపాక చరిత్ర-శాసనాలు
7. పి.వి. పరబ్రహ్మశాస్త్రి, గ్రంథపరిచయము-1997, విరువంటి గోపాలకృష్ణ-కొలనుపాక చరిత్ర-శాసనాలు,పే. VII.

కొలనుపాకను నాతోపాటు సందర్శించిన గురువు విరువంటి గోపాలకృష్ణకు, వేముగంటి మురళీకృష్ణకు, చంటికి, యంబ నర్సింహులుకు, తిరునగరి శ్రీనివాసుకు, జి. కుమారస్వామి సార్ కు ధన్యవాదాలతో.

- శ్రీరామోజు హరగోపాల్,
m : 99494 98698
e: akshara25@gmail.com

ప్రకృతే నియంత్రిస్తుంది!

12

ప్రకృతే శాసిస్తుంది!!

ఊహాప్రతిపాదనలు లేకుండానే సిద్ధాంత ఆవిష్కరణ!

(Formulating a Theory, Without Hypotheses!)

(గత సంచిక తరువాయి)

ఇంటికి చేరుతాననే నమ్మకంలేని అయిదు సంవత్సరాల సుదీర్ఘ యాత్ర తర్వాత స్వంత గూటికి చేరిన డార్విన్ రెండో రోజుననే కుటుంబాన్ని కలిసాడు. తర్వాత కేంబ్రిడ్జి విశ్వవిద్యాలయంకు పోయి హెన్స్లొ (Henslow)ను కలిసి తాను రాసుకున్న డైరీలను చూయించాడు. సమాచారం తెలిసిన చార్లెస్ లియల్స్ (Lyell) డార్విన్ కృషిని అభినందించాడు. తాను పొందిన అనుభవాల్ని కేంబ్రిడ్జి ఫిలసాఫికల్ (Philosophical) సంఘంతో పంచుకున్నాడు. అప్పటికి డార్విన్ వయస్సు కేవలం 27 సం||లే! ఇంగ్లాండ్ చేరిన మూడు నెలల కాలంలోనే ఓ నూనూగు మీసాల కుర్రవాడు మెళ్ళిమెళ్ళిగా ఇంగ్లాండ్ను, మొత్తం బ్రిటన్ను, ప్రపంచ దృష్టిని ఆకర్షించాడు.

జనవరి 4, 1837లో తాను చీలిలో, దక్షిణ అమెరికా ఇతర ప్రాంతాల్లో అగ్ని పర్వతాలు (Mt. Osorno, 15/1/1835 & Valxdivia, 20/2/35) పేలి, లావా ఉబికిన విధానాన్ని, భూకంపం సంభవించి సముద్ర అలలు సునామిగా మారి, ఓ పట్టణం (Concepcion) ధ్వంసమైన తీరును, ఆ సమయంలో తాను నేలపై పడుకొని తనకు తాను రక్షించుకున్న వైవాన్ని వివరిస్తూ రాసిన పత్రాన్ని (paper)ను భూగర్భ శాస్త్ర సంస్థకు సమర్పించాడు. ఇలా జరిగిన ప్రకృతి విపత్తులలో అయీ ప్రాంతాలలో, సముద్రంలో భూమి ఉబికి వచ్చి కొత్త భూగాలు ఏర్పడిన తీరును వివరిస్తూ geologic formations were the result of steady cumulative fores of the sort we see today అంటూ ఓ కొత్త నిర్వచనాన్ని ముందుకు తెచ్చాడు. ఈ సందర్భంగా కొన్ని ప్రాంతాల్లో ఏడు వేల అడుగుల ఎత్తుకు భూమి ఉబికినట్లుగా డార్విన్ గుర్తించాడు. దీంతో భూగర్భంలో కూరుకు పోయిన వేలాది సంవత్సరాల శిలజాలు బయట పడడం, వాటిని డార్విన్ పరిశీలించడం జరిగినట్లు, సేకరించినట్లు ఆ పత్రంలో పేర్కొన్నాడు. అందులో కొన్నింటిని తనవెంట తెచ్చినట్లు

అధారాల్ని చూపాడు. డార్విన్ సేకరించిన శిలజాల్ని, ఇతర నమూనాల్ని, పక్షుల చర్మాల్ని, గుడ్లని భద్రంగా ఎప్పటికప్పుడు ఇంగ్లాండ్కు వెళ్ళే నౌకల ద్వారా పంపించేవాడు. వాటితోనే నేడు లండన్లో డార్విన్ విరచిత పరిణామ సిద్ధాంత మ్యూజియంను చూడవచ్చు!

డార్విన్ శ్రమను, ఆలోచన విధానాన్ని గుర్తించిన ఆ సంస్థ, తర్వాతికాలంలో డార్విన్కు కార్యదర్శి హోదాను ఇచ్చింది. మిగతా అంశాల్ని కెప్టెన్ ఫిట్స్యాయ్తో కలిసి కథనాలుగా రాయాలను కుంటే, డార్విన్ ప్రతిభను గుర్తించిన కుటుంబ సభ్యులు, తండ్రి స్వంతగానే ప్రయత్నించమని కోరారు. అయినా, ఫిట్స్యాయ్పై గౌరవంతో ఆయన కథనాలకై ఎదురు చూడగా ఆగస్టు 1837లో ఆయన రాయడంతో, బీగల్ యాత్ర (The Voyage of Beagle) అనే శీర్షికతో General & Remarks యొక్క మూడో సంపుటిలో డార్విన్ తన అనుభవాల్ని రాసాడు.

తండ్రి 400 పౌండ్ల వార్షిక గ్రాంటు ఇవ్వగా ఓ భూగర్భశాస్త్రవేత్తగా జీవితాన్ని ప్రారంభించాడు. తాను రాసుకున్న, సేకరించిన మొత్తం సమాచారాన్ని Journal of Resarches in to the Geology and Natural History of the various Countries visited (1831-36) by HMS Beagle అంటూ 1000 పౌండ్ల గ్రాంటు మంజూరు కాగా 1839లో ప్రచురించాడు. తర్వాత దృష్టి తాను సేకరించిన

వివిధ శిలజాల నమూనాలపై పడడంతో కొంతమంది జంతుశాస్త్ర నిపుణుల్ని ఉద్యోగులుగా పెట్టుకొని, వాటి సమాచారాన్ని **Zoology of the Voyage of HMS Beagle** (1834-43 మధ్యన) ప్రచురించడంతో డార్విన్కు ప్రపంచ స్థాయిలో గుర్తింపు (lionized) రావడంతో మతవాదుల్లో ఆక్రోషం, గుబులు మొదలైంది. అదే కాలంలో ఓటింగ్ హక్కుపై బ్రిటన్లో పౌర ఉద్యమం తలెత్తి ఓట్ల

1871 సం||లో 'వానిటీ ఫెయిర్' మ్యూజియంలో డార్విన్పై వేసిన కార్టూన్

సవరణ చట్టం (Reforms Act 1832)కు దారితీయడంతో, మత వాదుల దృష్టి అటువైపుగా మరలింది. అయినా, తాను పరిశీలించిన మొత్తం అంశాల్ని సమాజపరం చేయడానికి డార్విన్ కు రెండు దశాబ్దాలు (1859) పట్టింది.

డార్విన్ నిర్ధారణలు :
(conclusions)

గాలాపాగోస్ దీవుల్లోని జంతుజాల, శిలజాల పరిశీలన తర్వాత డార్విన్ ఈ కింది నిర్ధారణలకు వచ్చాడు.

- జీవులన్నింటి మధ్యన సంబంధం వుంటుంది. (relationship between organisms)
- జీవన విధానంలో వ్యత్యాసాలుంటాయి. (the diversity of living things)
- గత జీవుల అవశేషాలు, ప్రస్తుత జీవులకు దగ్గరగా వుంటాయి. (the remains of ancient organisms, looks like present one)
- ప్రతి జాతికి కొన్ని లక్షణాలుంటాయి. (Every organism possesses certain qualities)

డార్విన్ పరిశీలనలు (observations) :

విభిన్న ప్రాంతాల మొక్కల, జంతు జాలాన్ని నిశితంగా చూసిన డార్విన్ ఈ కింది అభిప్రాయాలకు వచ్చాడు.

- ఒకే జాతి జీవులన్నీ ఒకేరకంగా వుండవు. (individuals of a species are not identical)
- జీవుల్లోని ప్రత్యేక లక్షణాలు తర్వాతి తరానికి అందించబడుతాయి. (traits are passed from generation to generation)
- జన్మించేవి ఎక్కువ, బతికేవి తక్కువ (more offsprings are born them - can survive)
- మనుగడ కోసం పోరాడేవే సంతానాన్ని అందిస్తాయి. (the survivors of the competition for resources will reproduce)

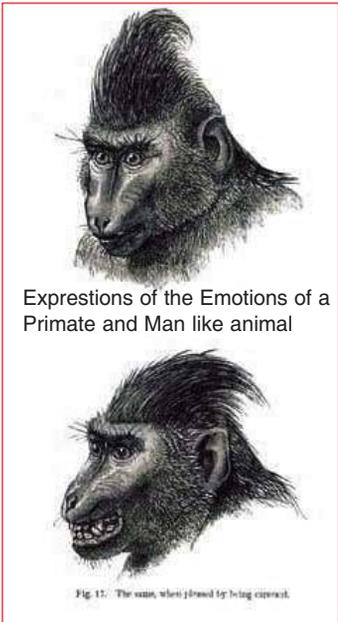
పరిశీలనాంశాల ప్రాముఖ్యత : (Significance)

నిశిత దృష్టితో డార్విన్ జీవపరిణామ సిద్ధాంతాన్ని (Theory of Evolution) ప్రతి పాదించాడు. ఇది సహజ ఎంపిక (Natural Selection) ద్వారా జరిగినట్లుగా గుర్తించి, జీవజాతుల పుట్టక (Origin of Species) రహస్యాన్ని చేధించాడు. మానవుడి పూర్వికులు దాదాపు 70లక్షల సంవత్సరాల క్రితం నాటి చింపాంజి లాంటి వారిడి (తోకలేని) కోతుల నుంచి వచ్చారని, వీటన్నింటి ముత్తాత 350 కోట్ల సంవత్సరాల క్రితం భూమి పుట్టిన తర్వాత ఆవిర్భవించిన లూకాను

(Lucanu) అనే జీవి అని నిర్ధారించాడు.

డార్విన్ చేజిక్కించుకున్న అవకాశం :

జీవుల పుట్టక, మనుగడ గూర్చి రెండు శతాబ్దాలకు పూర్వమే చాలా మంది శాస్త్రజ్ఞులలో సంశయాలుండేవి. చర్చలు జరిగేవి. డార్విన్ సమకాలికుడైన మరో బ్రిటీషు ప్రకృతి శాస్త్రవేత్త రస్సెల్ వాలెస్ (Russel Wallace) మలయా (మలేషియా) దీవుల్లోని జంతుజాలాన్ని (1854-62) మధ్య కాలంలో పరిశీలించాడు. వీరిద్దరు రాసిన పత్రాలు లియోన్ (Leone) సొసైటీకి 1859లో అందాయి. వీటిని పరిశీలించిన దాని సభ్యులు, డార్విన్ 1844 రాసినట్లుగా, వాలెస్ 1858లో రాసినట్లుగా గుర్తించి, ప్రకృతివరణ సిద్ధాంత ఆవిష్కర్తగా డార్విన్ కే గుర్తింపునిచ్చారు. కొంత మంది డార్విన్ గ్రంథ చౌర్యం చేసాడని అభియోగించారు. వాలెస్ కృషి కూడా అభినందనీయమే!

కాని, ఆయన సేకరించిన నమూనాలు, శిలజాలు, రాసుకున్న పత్రాలు బోటు ప్రయాణంలో దగ్గమయ్యాయి. ప్రకృతి విపత్తులు సంభవించినప్పుడు కొన్ని మరణిస్తే మరికొన్ని బతకడాన్ని, వాలెస్ మనుగడ కోసం పోరాటం అని (Survival of the Fittest) ముందుగా ప్రకటించాడు. దీంతో కొన్ని కథనాల్ని వాలెస్ తో కలిసి డార్విన్ ప్రచురించాడు. అందుకే డార్విన్ ప్రతిపాదిక ప్రకృతివరణ సిద్ధాంతం (Species change through Natural Selection) వాలెస్ ప్రతిపాదిత పదజాలమని (Phrase) అంటారు.

ఇలా డార్విన్ కు జీవపరిణామ సిద్ధాంత పిత (Father of Evolution)గా పేరు వచ్చింది. దీన్నే డార్విన్ ఈ కింది విధంగా చెప్పాడు.

VISTA

- variation (వ్యత్యాసం)
- Inheritance (వారసత్వం)

- Selection (ఎంపిక)
- Time & Adaption (పరిసరాల అనుగుణత)

పరిణామం - రకాలు (Types of Evolutions):

వచ్చిన అవకాశాలతో పాటుగా, డార్విన్ ప్రతి అంశాన్ని స్పష్టంగా విశదీకరించే వాడు. తన సిద్ధాంతాలతోపాటు పరిణామాలు ఈ కింది రకాలని చెప్పాడు.

- అభిసార (రెండు జీవుల కలయిక) (convergent)
- విపరిణామ (వేర్వేరు జీవుల కలయిక) (divergent)
- సమాంతర (parallel)
- సహపరిణయం (దగ్గరగా కలిసుండే జీవుల మధ్య సంబంధం) (co-eveolution)

పరిణామ సిద్ధాంతాలు (Theories of Evolution)

జీవ పరిణామ సిద్ధాంతాలు అయిదు విధాలని డార్విన్ ప్రతిపాదించాడు.

- పరిణామం అనివార్యం (evolution as such)
- సాధారణ సంతతి (common descent)
- క్రమబద్ధత (gradualism)
- జీవుల పుట్టుక (multiplication of species)
- సహజ ఎంపిక (natural selection)

సృష్టిలో పరిణామం సహజమని, జీవులన్నింటికి ఓ మూల జీవి వుందని, దీని నుంచే ఇతర జీవులు ఉద్భవించాయని, వీటి పుట్టుక గుణకార పద్ధతిలో జరుగునని, కాని, ప్రకృతి ఎంపికలో కొన్ని నెగ్గితే, మరికొన్ని కనుమరుగైతాయని డార్విన్ వివరించాడు.

పరిణామ సిద్ధాంతం (డార్వినిజం) (Theory of Evolution)

డార్విన్ అన్వేషించి, పరిశీలించిన అంశాల్ని ఏకపక్షంగా కాకుండా, తన సమకాలికులైన థామస్ మాట్లాస్, చార్లెస్ లియల్స్ రచనలతో మరింతగా ప్రభావితమై వాలెస్ ఆలోచనల్ని కూడా జోడించి తన సిద్ధాంతాన్ని కింది విధంగా ప్రకటించాడు.

- జీవపరిణామం హఠాత్తుగా జరగలేదు.
- ఇది నిరంతరం సంభవించే ప్రక్రియ.
- ప్రకృతి జీవుల్లో వైవిధ్యాల్ని కల్పించదు.
- ఉపయోగకరమైన వైవిధ్యాలతో గల జీవులను మాత్రమే ప్రకృతి ఎంపిక చేస్తుంది.
- ఏ జీవి జాతులు శాశ్వతం కాదు. అవి ఎల్లవేళ్ళలా మార్పులకు లోనవుతాయి.

జీవపరిణామం చెందిన తీరును, కొత్త జాతులు ఉద్భవించిన విధానాన్ని పై అంశాలు స్పష్టంగా వివరిస్తాయి. డార్వినిజంలోని మూలసూత్రాలు కూడా ఇవే!

పరిణామ సిద్ధాంతంలోని ముఖ్యమైన అంశాలు : (Factors)

- 1. ప్రత్యుత్పత్తి :**
అన్ని జీవులు తమ సంతానాన్ని (మొక్కలతో సహా) ఉత్పత్తి చేసుకుంటాయి.
ఉదా|| పేరామేషియం రోజుకు 3-4 సార్లు ప్రత్యుత్పత్తి జరుపును.
- 2. జనాభా నిర్ణీత సంఖ్య**
వేలాది విత్తనాల్ని, పదుల సంఖ్యలో సంతానాన్ని అందించినా, అందులో బతికేవి కొన్ని మాత్రమే!
అంటే ప్రకృతి వీటిని విభిన్న పద్ధతుల్లో నియంత్రిస్తుంది.
- 3. మనుగడ కోసం పోరాటం**
తాను మాత్రమే బతకాలనేది ప్రతి జీవి లక్ష్యం. అందుకే

డార్విన్ రచనలు :

యాత్రా, అన్వేషణ, అనుభవాలు, ఆలోచనలపై డార్విన్ 14కు పైగా పుస్తకాల్ని, నాలుగు మోనోగ్రాఫ్లను రాసాడు. అందులో ముఖ్యమైన తొమ్మిది.

1. 1839 - The Voyage of the Beagle
2. 1859 - On the Origin of Species
3. 1871 - The Descent of Man and Selection in Relation to Sex
4. 1872 - The Expression of the Emotions in Man and Animals
5. 1875 - On the Movements and Habits of climbing Plants
6. 1881 - The Formation of Vegetable mould through the Action of Worms

On Geology

7. 1844 - Geological Observations on the Volcanic Islands
8. 1846 - Geological Observations on South America

Autobiography

9. 1887 - The Autobiography of Charles Darwin

ఒకేజాతిలో, విభిన్న జాతుల మధ్యన నిరంతర పోరాటం జరుగుతుంది.

ఉదా|| మనిషి × మనిషి / పిల్లి×ఎలుక / మహావృక్షం × చిన్న మొక్కలు.

1881లో పంచ్ అల్మానాక్ ప్రచురించిన man but a worm చెక్క కార్టూన్.

భౌతిక శక్తులతో (తుఫానులు వరదలు/ సునామిలు/ భూకంపాలు / ఆహారం కోసం/ రోగాలు) నిత్య పోరాటం. కాబట్టి జనాభా నియంత్రించబడి స్థిరంగా వుంటుంది. పోతే మానవ జనాభా ఈ మధ్యన పెరిగినా, కరోనా లాంటి మహమ్మారి కాపుకాస్తూనే ఉంది.

4 వైవిధ్యాలు

ఉపయోగకరమైన వైవిధ్యం గల జీవులు, ఈ వైవిధ్యం లేని వాటికంటే ఎక్కువ కాలం మనుగడ సాగిస్తాయి.

ఉదా|| బొచ్చు దట్టంగా ఉన్న గొర్రె చలికి తట్టుకుంటుంది.

5. ప్రకృతి వరణం

ఉపయోగకరమైన వైవిధ్యంగల జీవుల్ని ప్రకృతే ఎంచు కుంటుంది. ఇవే

ప్రత్యుత్పత్తిని కొనసాగిస్తాయి. దీన్నే హెర్బర్ట్ స్పెన్సర్ (Spencer) యోగ్యతల సార్థక జీవనం (Survival of the Fittest) అని వ్యాఖ్యానించాడు.

6. అనువంశికత :

ఉపయుక్త వైవిధ్యాల తర్వాతి తరానికి బదలాయించబడుతాయి. మొదటి తరానికన్నా తర్వాతి తరం భిన్నంగా వుంటుంది.

7. కృత్రిమ ఎన్నిక

అన్ని జీవరాసుల్లో ఒక్క మానవుడే ప్రజనకర్త (artificial selector). రెండు విభిన్న జాతుల మధ్యన సంపర్కం జరిపి మరింత మేలైన జాతుల్ని ఎంపిక చేస్తాడు.

8. లైంగిక ఎన్నిక

ఇది కొంత వివాదస్పదమైన ఆలోచన. స్త్రీ జీవి ఆకర్షణీయమైన రంగు, అందం గల పురుష జీవినే ఎన్నుకుంటుంది. కొన్ని జంతువులలో ఇది వారస్వతమే! కాని, మనుషుల్లో ఈ గుణం మగ జీవులకు కూడా వుంటుంది. అంటే అభివృద్ధి చెందిన జీవుల్లో సంపర్కం శారీరక ఆకర్షణపై ఆధారపడుతుందన్నమాట!

9. పాన్ జెనెసిస్ (జన్మ బదలాయింపు)

ప్రతి జీవితో సహజమైన జన్మవులుంటాయి. ఇవి సంపర్క సమసమయంలో బీజకోషాలను చేరి (మొక్కల్లో పుష్పాలు) బీజకణాల ద్వారా తర్వాతి సంతానానికి చేరుతాయి.

డార్వినిజం - పరిమితులు : (Limitations)

ఏ సిద్ధాంతమైన కొన్ని పరిమితులను కలిగి వుంటుంది. కొన్ని సిద్ధాంతాలు కాలనుగుణంగా, కొన్ని షరతులకు లోబడి వుంటాయి. నిజానికి డార్విన్ సిద్ధాంతం సార్వజనీనమైనదే కాక, జీవుల పుట్టుక, మనుగడకు సంబంధించిన అన్ని రకాల ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పతుంది. ఇప్పటికీ ఈ సిద్ధాంతానికి ప్రత్యామ్నాయ సిద్ధాంతం ప్రతిపాదించబడలేదు.

పోతే, డార్విన్ సిద్ధాంతానికి ముందు ప్రతిపాదించిన బాప్టిస్ట్ లామార్కే సిద్ధాంతం పరిసరాలకు అనుగుణంగా వినియోగించబడిన భౌతిక అవయవాల, తర్వాతి తరానికి అందించబడుతాయని (Great used organs will be developed and transmitted to off springs inheritance of acquired characters.) జిరాఫిని ఉదాహరణగా చూపాడు. ఇది చర్చకు నిలబడలేదు. అందుకే వీగిపోయింది. కాని, డార్విన్ సిద్ధాంతానికి ఇది దారుల్ని వేసింది. అందుకే డార్విన్ సిద్ధాంతం ముందు లామార్కే సిద్ధాంతాన్ని విధిగా చూస్తాం. ఇదే సైన్సుకున్న దొడ్డ గుణం. డార్విన్ తర్వాత వచ్చిన హ్యూగో డిప్రీస్ (Hugo de vies) ఉత్పరివర్తన (Mutation) సిద్ధాంతం

నా మరణం చివరిది కాదు:

19 ఏప్రిల్ 1882లో గుండెపోటుతో మరణించిన డార్విన్ భార్య యెమ్మాతో I am not the least to die అన్న చివరి మాటలివి.

- 26 ఏప్రిల్ న న్యూటన్ సమాధి పక్కన వెస్ట్ మినిస్టర్ ఆబ్బెలో డార్విన్ ను కూడా సమాధి చేసారు.

డార్విన్ సిద్ధాంతానికి కొనసాగింపుగానే చూస్తాం. పైగా హ్యూగో, డార్విన్ సిద్ధాంతాన్ని సమర్థించాడు. అందుకే డార్వినిజం నేటికీ అజరామమైంది.

సిద్ధాంత పరిమితులు : (Limitations)

- డార్విన్ కొన్నింటికి వివరణల్ని ఇవ్వలేకపోయాడు.
- వైవిధ్యాల కారణాలను వివరించలేదు.
- అవ శేషావయాల గూర్చి చర్చ లేదు.
- అనువంశిక, అనువంశిక రహిత వైవిధ్యాల మధ్య తేడాను స్పష్టం చేయలేదు.

అవసరానికి మించిన అవయవాల పెరుగుదల (ఐరిష్ జింకల కొమ్ములు, జెపర్ సన్స్ మమూత్ ఏనుగు దంతాలు) గూర్చి నిశ్శబ్దంగా వుంది.

డార్వినిజంకు కొనసాగింపు : (Neo-Darwinism)

పరిణామ సిద్ధాంతం డార్వినిజంతోనే ఆగిపోలేదు. దీనిపై నిరంతర ఆలోచనలు కొనసాగుతూ, డార్విన్ వదిలిపెట్టిన అంశాలకు సమాధానాల్ని వెతుకుతూనే వున్నాయి. అందులో డచ్ శాస్త్రజ్ఞుడైన హ్యూగో డ్రిప్రీస్ ప్రముఖుడు. తర్వాత ఇంగ్లాండ్ కు చెందిన JS Huxley, R Fisher, JBS Haldane లు కాగా, అమెరికాకు చెందిన S. Wright, Ford, HJ Muller, J.Dobzhansky లు ముఖ్యులు.

నేటికీ పరిణామ సిద్ధాంతంపై చర్చలు, పరిశోధనలు, అన్వేషణలు కొనసాగుతున్నాయి. డార్విన్ సిద్ధాంతం తప్పు అని చెప్పే సిద్ధాంతాలు ఇప్పటికీ రాలేదు. అందుకే డార్వినిజం అలరారుతూనే వుంది.

(వచ్చే సంచికలో అంటార్కిటికా ప్రయోగాల్ని చూద్దాం!)

- డా॥ లచ్చయ్య గాండ్ల,

m : 9440116162

e : drglachaiah@gmail.com

ప్రకృతి వైపు మరలండి

ప్రఖ్యాత స్వతంత్ర శాస్త్రవేత్త, ఆరోగ్య, ఆహార నిపుణులు డా॥ ఖాదర్ వలి ఇంటర్వ్యూ

కొర్రలు, అరికలు వంటి సిరిధాన్యాలు, కషాయాలతోనో మధుమేహం, కేన్సర్ వంటి జబ్బులను చాలా మందికి నయం చేస్తున్నారని విన్నాం?

నిజమే. గత 20 ఏళ్లు నేను నమ్ముతున్న మార్గం ద్వారా మంచి ఫలితాలను సాధిస్తున్నాను. అసలు మంచి ఆహారం తీసుకోవడమే సగం ఆరోగ్యాన్ని పొందడం. ప్రతి ఒక్కరూ ఆరోగ్యంగా ఉండండి అని దేవుడు వైవిధ్యమైన ఆహారాన్ని ప్రతి చోట్లా సృష్టించాడు. కానీ మనం బియ్యం, గోధుములతోనే సరిపెట్టుకుంటూ సంక్షోభంలో పడిపోయాం. దీంట్లో నుంచి బయటపడాలంటే, ప్రకృతి వైపు నడవాలి.

తినే ఆహారంలో మార్పు చేసుకుంటే సంపూర్ణ ఆరోగ్య స్థితిని పొందవచ్చు. సిరిధాన్యాలే మనుషులకు అసలైన ఔషధ గుణాలున్న ఆహారం. ఆ చైతన్యం నింపడానికే మైసూరులో 'అటవీ కృషి'ని ప్రారంభించాం గత 20 ఏళ్లుగా రైతులు, రోగులతో కలిసి పనిచేస్తున్నాం.

కేన్సర్, మధుమేహం అనువంశికం అనే ప్రచారం ఉంది?

కేన్సర్, మధుమేహం.. వారసత్వంగా సంక్రమించేవి కాదు. తీసుకునే ఆహారం, జీవనశైలి సమస్యల వల్లనే అవి వస్తున్నాయి. ఎగ్జిమా, కొన్నిరకాల బుద్ధిమాంద్యాలు మాత్రమే అనువంశిక జబ్బులు. పూర్వం కేన్సర్, మధుమేహం ఎక్కడో ఒకరికి వచ్చేవి. ఇప్పుడు ఎటు చూసినా ఈ రోగులు కనిపిస్తున్నారు. ఆహారం మారిపోవటం అంటే... వాణిజ్యీకరణ చెందడం. విషతుల్యమైన ఈ ఆహారమే మనుషులను రోగగ్రస్తులుగా మార్చుతున్నది.

అంటే విదేశీ ఆహారోత్పత్తులే సమస్య?

మనం విదేశీ ఆహారాన్ని తప్పుపట్టడం లేదు. వాళ్ల దేశంలో ఆ ఆహార పదార్థాలు మంచివే. అందు కొర్రలను అమెరికన్ మిలైట్ అంటారు. వాళ్లు పూర్వం తింటుండేవాళ్లు. గుమ్మడికాయలు కూడా తినేవాళ్లు. అవి తిన్న వాళ్లకు గుండె జబ్బులేవు. అటువంటి సహజమైన ఆహారాలను వదిలేసి, జన్యుమార్పిడి ఆహారాలు తింటున్న తర్వాత అక్కడా జబ్బులు పెరిగాయి. మనకు తెలిసినన్ని ధాన్యాలు వాళ్లకు తెలియవు. కొర్రలు మన దగ్గర 108 రకాలుండేవి. ఈ వైవిధ్యతను కాపాడుకునే జ్ఞానం వాళ్లకు లేదు. కొర్రలను ఇటాలియన్ మిలైట్

అంటారు. పూర్వం వాళ్లు తినేవాళ్లు. ఇప్పుడు విత్తనాలు కూడా లేకుండా నాశనం చేశారు. నేను 20 ఏళ్ల క్రితం అమెరికా నుంచి తిరిగి ఇక్కడకు వచ్చి సిరిధాన్యాల విత్తనాలు సేకరించి, రైతులతో సాగు చేయించకపోతే ఇవి కూడా అంతరించిపోయేవి.

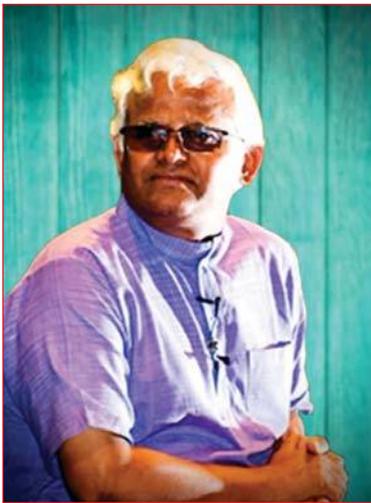
కేన్సర్, మధుమేహం వంటి జబ్బులను సిరిధాన్యాలు, కషాయాలు ఎలా తగ్గించగలుగుతున్నాయి. ఇందులో శాస్త్రీయత ఏమిటి?

సిరిధాన్యాలు (కొర్రలు ఫాక్స్ లైట్ మిలైట్), అందుకొర్రలు (బ్రౌన్ టాప్ మిలైట్), సామలు (లిటిల్ మిలైట్), ఊదలు (బర్నయార్డ్ మిలైట్),

అరికలు (కోడో మిలైట్) ఔషధ గుణాలు కలిగిన, ప్రకృతి ప్రసాదించిన సహజమైన ఆహార ధాన్యాలు. కషాయాలు మన సంప్రదాయ జీవనంలో అంతర్భాగంగా పూర్వం నుంచీ ఉన్నవే. వీటి ద్వారా ఎవరైనా వారి వారి రోగ స్థితిగతులను బట్టి... 6 నెలల నుంచి 2 ఏళ్లలో సంపూర్ణ ఆరోగ్యవంతంగా మారవచ్చు. చాలా ఏళ్లుగా రకరకాల రోగాలతో బాధపడుతున్న వేలాది మంది అనుభవాల ద్వారా ఇది రూఢి అయిన విషయం.

చిరుధాన్యాలలో 5 రకాలను 'సిరిధాన్యాలు'గా మీరు పిలుస్తున్నారు. వీటికి ఆ ఔషధ గుణాలు ఎలా వచ్చాయి?

ఏదైనా ఒక ఆహారపదార్థం ఎంత ఆరోగ్యకరమైనది. ఎంత ఔషధగుణం కలిగినది అనేది చూడాలంటే... అందులో పీచుపదార్థం (ఫైబర్) ఎంత ఉంది? పిండిపదార్థం (కార్బోహైడ్రేట్లు) ఎంత ఉన్నాయి? అనే విషయాలు చూడాలి. వరి బియ్యంలో పీచు 0.2 శాతం. పిండిపదార్థం 79 శాతం. అంటే వీటి నిష్పత్తి 385. ముడిబియ్యం తిన్నా ఈ నిష్పత్తిలో పెద్దగా తేడా ఉండదు. 5 రకాల సిరిధాన్యాల్లో పీచు 8 నుంచి 12.5 శాతం వరకు పిండి పదార్థం 6.69 శాతం వరకు ఉంది. వీటి నిష్పత్తి 5.5 నుంచి 8.8 మధ్యలో ఉంటుంది. ఇది 10 కన్నా తక్కువగా ఉంటే రోగాలను సైతం తగ్గించే ఔషధ శక్తిగల ఆహారంగా భావించాలి. వీటిని తిన్న తర్వాత గ్లూకోజ్ ను 6-8 గంటల్లో నెమ్మదిగా సమతుల్యంగా రక్తంలోకి విడుదల చేస్తాయి. అవసరానికి మించి గ్లూకోజ్ రక్తంలోకి విడుదల చేయకపోవడం, అనేక సూక్ష్మపోషకాలు,

ప్రాటీన్లు కలిగి ఉండటం వీటి విశిష్టత. సిరిధాన్యాలను తిన్న వారికి వ్యాధి తీవ్రతను బట్టి... మధుమేహం, కేన్సర్, ఊబకాయం వంటి మొండి జబ్బులు కూడా 6 నెలల నుంచి 2 ఏళ్లలోగా వాటంతట అవే తగ్గిపోతాయి. సిరిధాన్యాలు పోషకాలను పుష్కలంగా అందించడమే కాకుండా దేహంలో నుంచి రోగకారకాలను తొలగించి శుద్ధి చేస్తాయి. సిరిధాన్యాల్లో పీచు ఎక్కువ కాబట్టి కనీసం 2 గంటలు నానబెట్టి వండుకొని తినాలి. అండు కొర్రలో పీచు 12.5% వీటిని 4 గంటలు నానబెట్టి వండుకోవాలి. జొన్నలు, రాగులు, సజ్జలకు తటస్థ ధాన్యాలని పేరు. వీటిలో పీచు శాతం 4-6 శాతం. తిన్న 2 గంటల్లో గ్లూకోజ్ రక్తంలో కలిసిపోతుంది. అందువల్ల ఆరోగ్యసిరినిచ్చే సిరిధాన్యాలే నిజమైన, సహజమైన ఆహారం.

డాక్టర్లు ఇచ్చిన మందులు మామూలుగానే వాడుకోవచ్చా?

వాడుకోవచ్చు. అయితే ఇక్కడ ఒక మినహాయింపు ఉంది. అల్లోపతి వైద్యవిధానాన్ని నేను ప్రోత్సహించను. ఆయుర్వేదం, హోమియో పద్ధతుల్లో ఏ రోగానికి చికిత్స పొందుతున్న వారైనా ఆయా మందులు వాడుకుంటూనే ఆహారంలోను, జీవనశైలిలోను మార్పు చేసుకుంటే సంపూర్ణ ఆరోగ్యవంతులు కావచ్చు.

బుద్ధి మాంధ్యులైన పిల్లలకు డాక్టర్ ఖాదర్ వలి సూచించిన సిరిధాన్యాలు, కషాయాలు

బుద్ధి మాంధ్యులైన పిల్లలకు ఈ కింద చెప్పిన కట్టెగానుగ నూనెలను రోజుకు రెండు చెంచాల చొప్పున తాగించాలి.

- మొదటి వారం - కొబ్బరి నూనె,
- రెండో వారం - నువ్వుల నూనె,
- మూడో వారం - కుసుమ నూనె.
- (ఇదే వరుసలో మళ్ళీ మళ్ళీ వాడాలి)

వారంలో సిరిధాన్యాలు తినాల్సిన విధం :

మొదటి 2 రోజులు - కొర్ర బియ్యం, 3వ రోజు నుంచి 4వ రోజు వరకు - అండు కొర్ర బియ్యం, 5వ రోజు - అరికె బియ్యం,

6వ రోజు - సామ బియ్యం, 7వ రోజు - ఊద బియ్యం, (మళ్ళీ మళ్ళీ ఇదే విధంగా, ఇదే వరుసలో తినాలి)

కషాయలు లేదా హెర్బల్ టీ కాచుకునే విధానం :

ఈ కషాయాలను తయారు చేసుకోవడానికి ఎటువంటి టీ పొడిని లేదా గ్రీన్ టీ ఆకులను వాడకూడదు. ఈ కింద సూచించిన రకాల మొక్కలు / చెట్ల తాజా ఆకులతో మాత్రమే కషాయాలను కాచుకోవాలి.

- మొదటి వారం : బిల్వపత్ర (మారేడు ఆకుల) కషాయం
- రెండో వారం : గరిక కషాయం
- మూడో వారం : గానుగ ఆకు కషాయం (ఈ మూడు కషాయాలను ఇదే వరుసలో మళ్ళీ మళ్ళీ వాడాలి)

కషాయం తయారు చేసుకునేదెలా?

వాడమని చెప్పిన రకం చెట్టు / మొక్క తాజా ఆకులు గుప్పెడు తీసుకొని శుభ్రంగా కడిగి 200 గ్రాముల (పెద్ద గ్లాసుడు) నీటిలో వేసి 4-5 నిమిషాలు మరగ కాయాలి. స్టవ్ మీద నుంచి తీసి 2 నిమిషాలు కడపకుండా ఉంచిన తర్వాత వడకట్టుకొని వేడిగా పున్నప్పుడు టీ మాదిరిగా తాగవచ్చు లేదా చల్లారిన తర్వాత తాగొచ్చు.

- మీ బిడ్డకు రోజుకు కనీసం ఒక రకం ఆకు కూరైనా తప్పనిసరిగా తినిపించాలి.
- మునగ, పునర్నవ (తెల్ల/ఎర్ర గలిజేరు), మెంతి, గోంగూర ఆకులను విరివిగా వాడాలి.
- ఈ పిల్లలకు వారానికి ఒకటి చొప్పున నువ్వుల లడ్డు తినిపించాలి.

వీటితో పాటు పాటించాల్సినవి...

- పశువుల పాలను ఏ రూపంలోనూ తీసుకోకూడదు.
- చెరకు చక్కెర, బెల్లం తిన కూడదు.
- వరి బియ్యం లేదా గోధుమలు తినకూడదు.
- ప్యాక్ చేసిన లేదా జంక్ ఫుడ్స్ను పిల్లలకు పెట్టకూడదు. (డ)

బాలల్లో వికసిస్తున్న భావపరిమళం

‘బాల చెలిమి’కారులు మణికొండ వేదకుమార్ చైర్మన్ గా దాదాపు మూడు దశాబ్దాలుగా బాల వికాసం కోసం పనిచేస్తూ ‘బాల చెలిమి’పత్రిక, ‘బాల చెలిమి గ్రంథాలయం’, ‘చెలిమి క్లబ్బులు’ నిర్వహిస్తూ అదే కోవలో చేసిన మరో గొప్పపని తెలంగాణ ఉమ్మడి పది జిల్లాల వారిగా ‘తెలంగాణ బడిపిల్లల కథలు’ తెచ్చారు. కథల కోసం చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ వారి ఆహ్వానం మేరకు ఆదిలాబాద్ జిల్లా ‘బడిపిల్లల కథలు’ ఎంపిక కోసం 38 కథలు రాగా కథల కార్యశాలలో పాల్గొన్న నిష్ణాతులైన బాలసాహితీవేత్తలు 15 కథలను ఎంపిక చేశారు. ఈ బాధ్యతను నెరవేర్చే క్రమంలో ‘చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ’ నిష్ణాతులతో ఎన్నో సమావేశాలు, సదస్సులు, చర్చలు, బాల చెలిమి ముచ్చట్లు నిర్వహించింది.

పిల్లల రచనలకు ప్రాచుర్యం కల్పించడం, ప్రచురించడం, పంపిణీ చేయడం, మార్కెటింగ్ లాంటి సమస్యలూ ఉన్నా, ఇలాంటి అంశాలపై దృష్టి సారించిన ‘చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషనల్ అకాడమీ’ తెలంగాణలోని ఉమ్మడి 10 జిల్లాల “బడి పిల్లల కథలు” సంకలనాలుగా అందమైన బొమ్మలతో వెలువరించింది. కవర్ పేజీ బొమ్మ : చింతల జగదీష్, లోపలి బొమ్మలు : కూరెళ్ల శ్రీనివాస్ వేశారు. ఆ పది జిల్లాల బడి పిల్లల కథలు దక్కన్ ల్యాండ్ పాఠకులకు పరిచయం చేస్తూ మొదటగా ‘ఆదిలాబాద్ బడిపిల్లల కథలు’ బాల సాహితీవేత్త తుమ్మూరి రాంమోహన్ రావు విశ్లేషణ.

సాక్షాత్తు చదువులతల్లి కొలువైన జిల్లా సంగడి ఆదిలాబాదు జిల్లా. అభినవ పోతన వాసమామలై వరదాచార్యులు, యాది సదాశివ వంటి లబ్ధప్రతిష్ఠలు నివసించిన జిల్లా. అంబేద్ కొండయ్య, పులికుంట వీరన్న, మునిపంతులు వంటి పూర్వకవుల నెలవే కాకుండా అందమైన అడవులతో అలరారుతూ ఆదివాసులకు ఆలవాలమైన జిల్లా ఆదిలాబాదు. నైజామునెదిరించిన గోండు వీరుడుదయించిన ఉద్యమనేల ఈ జిల్లా. అల్లం రాజయ్య, వసంతరావు దేశపాండే, బి.మురళీధర్ వంటి లబ్ధ ప్రతిష్ఠలైన కథా రచయితల పుట్టినిల్లు ఈ జిల్లా. ఇంకా ఎందరో వర్ణమాన కవులు, రచయితలతో సాహితీ సుసంపన్నమైన ఈ జిల్లా నుండి తొలిసారిగా బాలల కథా సంపుటి వెలువడడం ఆనందకరమైన విషయం.

పదిహేను పిల్లల కథలతో ఆదిలాబాదు జిల్లా నుండి వెలువడిన కథా సంపుటి చదువగానే ఆశ్చర్యం కలిగింది. బడిపిల్లల్లో భావ వికాసం స్పష్టంగా గోచరించింది. కథలన్నీ సామాజికతను పెనవేసుకుని సమాజం పట్ల పిల్లల ధోరణిని తెలియబరచేవిగా ఉన్నాయి. నాలుగు జిల్లాలుగా విడిపోక ముందున్న ఆదిలాబాదు జిల్లా ప్రాతిపదికన వెలువడిన ఈ సంపుటిలో దండేపల్లి, మంచిర్యాల, రాస్పల్లి విద్యార్థుల కథలున్నాయి. ఆయా పాఠశాలల సంబంధిత ఉపాధ్యాయ, ప్రధానోపాధ్యాయుల ప్రోత్సాహం ప్రేరణలే పిల్లలను కథలు రాయడానికి పురికొల్పి ఉండవచ్చు. ఇప్పుడిప్పుడే బాలసాహిత్య అభివృద్ధికి బాటలేర్పడుతున్నాయి. ఇది తొలి దశ అయినా విద్యార్థుల ఊహాశాలీనతకు మచ్చు అనవచ్చు. మున్ముందు

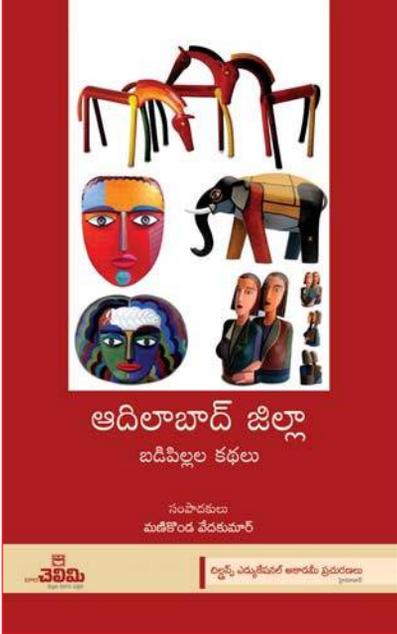
ఈ పిల్లకాలువలే పెద్ద నదులుగా మారే అవకాశం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది.

కథలను పరిశీలిస్తే ఒకరు అమ్మ త్యాగాన్ని, ఒకరు తల్లితండ్రుల కష్టాన్ని, మరొకరు గురువు చదువు ప్రయత్నాన్ని, ఇంకొకరు అతిథి సత్కారాన్ని, ఇంకా లౌక్యం, గుణ పరీక్ష వంటి విషయాలను ఎన్నుకుని కథలు రాసే ప్రయత్నం చేయడం హర్షదాయకం.

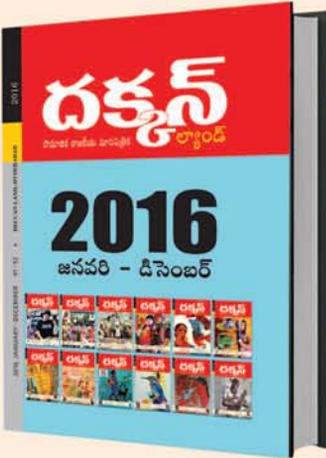
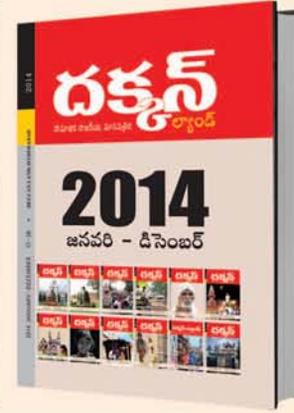
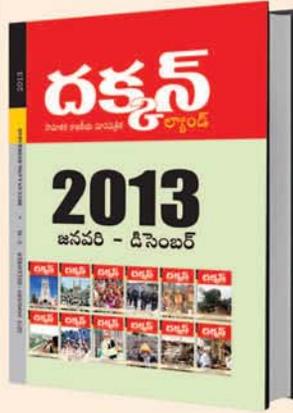
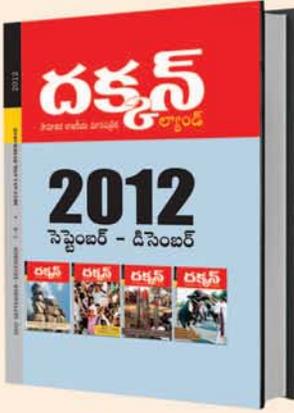
నేటి బాల రచయితలే భావితరంలో పెద్ద రచయితలు కావడమే గాక బాధ్యతగల పౌరులౌతారనే ఆశ ఈ చిరుపుస్తకం చదవగానే కలిగింది. ప్రేరణ వల్ల అనేక మంచి పనులు జరుగుతాయన్నది నిర్వివాదాంశం. బాలచెలిమి నిర్వాహకులు ఇలా జిల్లాల వారీగా బడిపిల్లలను పురికొల్పి అసలైన బాలసాహిత్యాన్ని వెలికి తీసుకువచ్చే ప్రయత్నం అభినందనీయం. కథలు రాసిన విద్యార్థులకు ఆశీస్సులు. తోడుపడిన ఉపాధ్యాయులకు అభినందనలు. బాలచెలిమి నిర్వాహకులకు ధన్యవాదములు తెలియ జేస్తూ ...

- తుమ్మూరి రాంమోహన్ రావు
బాల సాహితీవేత్త

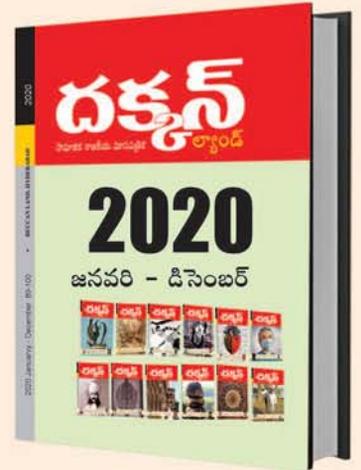
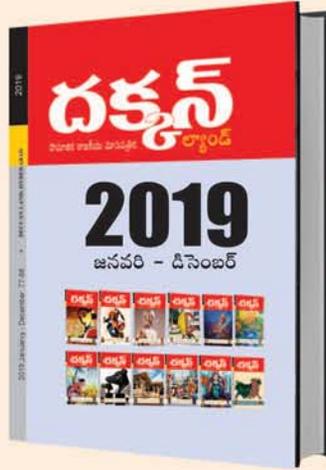
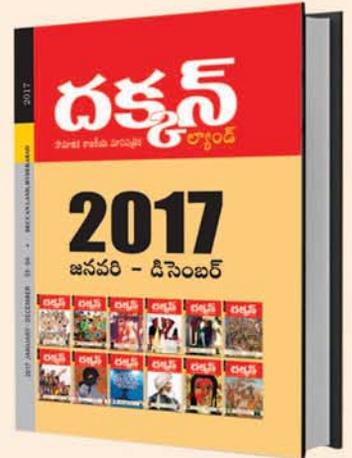
పుస్తకాల కోసం సంప్రదించాల్సిన చిరునామా :
‘బాలచెలిమి’ భూపతిసదన్, 3-6-716, స్ట్రీట్ నెం.12,
హిమయాత్ నగర్, హైదరాబాద్ - 500029
ఫోన్ : 9030 626288

దక్కన్ ఎనిమిది సంవత్సరాల ప్రస్థానం...

తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో ఆవిర్భవించిన 'దక్కన్ ల్యాండ్' మాసపత్రిక 2020 డిసెంబర్ సంచికతో 100 నెలలు పూర్తి చేసుకుంది. ఈ ఎనిమిది సంవత్సరాల కాలంలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాప్తిచేసి, పునర్నిర్మాణ అవసరాన్ని చాటి చెప్పేందుకు 'దక్కన్ ల్యాండ్' కృషి చేసింది. ఇప్పటి వరకు వెలువడిన సంచికలను 12 నెలలకు ఒక సంపుటిగా (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020) రూపొందించి పాఠకుల కోరిక మేరకు అందిస్తున్నాం. భవిష్యత్తులో వచ్చే సంచికలను కూడా ఇదేవిధంగా తీసుకువస్తామని తెలియజేస్తున్నాం. ఆసక్తికలవారు ఒక్కో సంపుటిని రూ.400/-లకు పొందవచ్చు (ప్రావిల్ ఫాల్టీలు అదనం). 'ఐఎన్ఎన్ఎన్' ఆమోదం పొందిన 'దక్కన్ ల్యాండ్' మాసపత్రిక పట్ల చూపుతున్న ఆదరణకు ధన్యవాదాలు.

సంకలనాలు పొందేందుకు మా చిరునామా:

ఎడిటర్, 'దక్కన్ ల్యాండ్'
3-6-712/2, స్ట్రీట్ నెం.12,
హిమాయత్ నగర్,
హైదరాబాద్-500029, తెలంగాణ
మొబైల్: 9030626288
Email: desk.deccan@gmail.com
Website: www.deccanland.com

ఎన్లైన్ ద్వారా చెల్లింపుకోసం:

NAME : DECCAN LAND
BANK : KOTAKMAHINDRABANK
ACCOUNT NO : 7111218829
IFSC CODE : KKBK0000555
BANK CODE : 000555
MICR CODE : 500485007

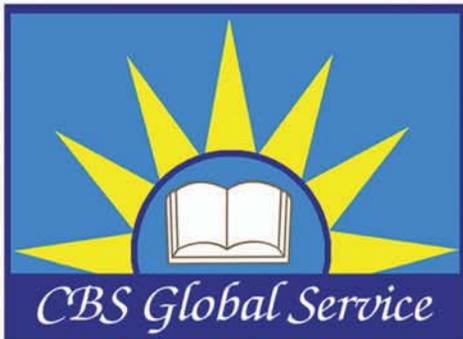
CENTRAL BOOK SHOP

ABIDS

5-9-186, Behind SBH(H.O)
Gunfoundry, Hyd-I.
Ph: 66468646, 23203108

AMEERPET

Lane Opp.Green Park Hotel,
Hyderabad.
Ph: 2340 0789

CENTRAL BOOK SHOP
ABIDS / AMEERPET

- **SCHOOL BOOKS**
- **GENERAL BOOKS**
- **STATIONARY & GIFTS**

